



**Analiza działalności
Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie
za okres 2010-2016.**

Sulejów, maj 2017 rok.

Spis treści:

Wprowadzenie	2
1. Diagnoza formalna i organizacyjna MZK.	3
1.1. Charakterystyka działalności MZK.	3
1.2. Źródła przychodów i zasady finansowania MZK.	4
1.3. Struktura organizacyjna i zatrudnienie.	6
2. Charakterystyka uwarunkowań lokalnych i analiza otoczenia.	9
2.1. Ilość i struktura mieszkańców.	9
2.2. Bezrobocie i skala pomocy społecznej.	12
2.3. Lokalna przedsiębiorczość i statystyki zmian.	14
3. Analiza bilansów MZK za lata 2010-2016	15
3.1. Obowiązki sprawozdawcze MZK i ich realizacja.	15
3.2. Bilanse za okres 2010-2016.	18
3.3. Analiza pozioma dynamiki zmian bilansów w MZK.	20
3.4. Analiza zmian struktury aktywów i pasywów MZK.	22
3.5. Zasoby rzeczowe i majątek MZK oraz analiza zmian w okresie 2010-2016.	26
3.6. Analiza porównawcza wartości rzeczywistych z planowanymi.	32
4. Analiza rachunków wyników za okres 2010-2016.	35
4.1. Analiza porównawcza rachunku wyników w czasie (ex-post) w MZK.	35
4.2. Analiza zmian struktury kosztów i przychodów.	39
4.3. Analiza miejsc powstawania kosztów i ich przełożenie na przychody.	41
4.4. Analiza rachunku kalkulacyjnego taryfy za wodę i odbierane ścieki.	54
5. Analiza rozrachunków MZK za okres 2010-2016.	63
5.1. Analiza stanu należności na dzień 31 grudnia 2016 r.	63
5.2. Analiza ściągальności należności w okresie 2010-2016.	64
5.3. Analiza stanu zadłużenia na dzień 31 grudnia 2016 r.	65
6. Status i miejsce MZK, w obliczu centralizacji podatku VAT.	67
7. Analiza procesów restrukturyzacji MZK.	68
7.1. Możliwe warianty zmian formalno-organizacyjnych i uwarunkowania finansowe.	68
7.2. Perspektywy rozwoju Spółki Komunalnej.	70
7.3. Szanse oddłużenia i perspektywa stabilizacji standingu finansowego MZK.	73
Zakończenie i wnioski	74
Bibliografia	75
Spis tabel i grafik	78

Wprowadzenie

Niniejsza analiza działalności Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie została przeprowadzona na zlecenie Gminy Sulejów, przez Kancelarię Konsultingową „PROFIT” Lidia Piestrzyńska w Częstochowie, na podstawie umowy z dnia 8 lutego 2017 r. Przedmiotem umowy było przeprowadzenie szczegółowej analizy ekonomicznej i finansowej całokształtu działalności Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie w okresie 2010-2016.

Opracowanie przygotowano w oparciu o dokumenty finansowe i sprawozdawcze Miejskiego Zakładu Komunalnego, materiały przekazane przez pracowników MZK oraz pracowników Urzędu Miasta i Gminy Sulejów. Ponadto w zbieraniu informacji o badanym podmiocie posługiwano się autorskimi tabelami, które ułatwiały poszczególnym osobom odpowiedzialnym za dane zagadnienie, przekazanie informacji w formie skondensowanej. Informacje takie, są w każdym przypadku opatrzone podpisem danego pracownika. Wszystkie zawarte w niniejszym opracowaniu dane, na podstawie których zostały sformułowane wnioski i sugestie dla Zleceniodawcy, są opatrzone informacją o źródle ich pochodzenia.

Analiza niniejsza uwzględnia różnice, jakie należy zastosować do badania podmiotu będącego samorządowym zakładem budżetowym – jednostką organizacyjną JST, w stosunku do podmiotów komercyjnych funkcjonujących w gospodarce rynkowej. Podstawowe różnice polegają na:

- innym zakresie zadań jednostek samorządu terytorialnego, skoncentrowanym na zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnych, a nie na zysku, jak w przypadku firm komercyjnych;
- odmiennym sposobie finansowania działalności JST, a zatem także jej jednostek organizacyjnych – niż podmiotów komercyjnych;
- specyficznej metodzie prowadzenia ewidencji zdarzeń gospodarczych – opartej o rozliczenia kasowe, a nie memoriałowe, jak w przypadku firm komercyjnych;
- ustalaniu cen za świadczone usługi z uwzględnieniem obowiązujących regulacji ustawowych;
- braku obciążeń podatkiem dochodowym podmiotu, ale jednocześnie koniecznością przestrzegania dyscypliny finansowej narzuconej przepisami o finansach publicznych.

Bieżących konsultacji w sprawach wymagających wyjaśnień składali: Dyrektor, Główna Księgowa oraz pracownicy Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie, a także pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Sulejów, za co składamy serdeczne podziękowania.

1. Diagnoza formalna i organizacyjna MZK.

1.1. Charakterystyka działalności MZK.

Miejski Zakład Komunalny w Sulejowie powstał 30 kwietnia 1992 r., powołany Uchwałą Rady Miejskiej w Sulejowie. Przedmiot działalności zakładu określono następująco:

- produkcja i sprzedaż wody;
- doprowadzenie i odczyszczenie ścieków;
- najem i eksploatacja mieszkań;
- wywóz nieczystości stałych i eksploatacja wysypiska;
- świadczenie usług budowlanych i transportowych.

Zmiany w statucie MZK w Sulejowie były dokonywane kilka razy, i tak Uchwałą Nr VI/32/2003 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 24 lutego 2003 r.; Uchwałą Nr XLIII/427/2010 RM w Sulejowie z dnia 19 października 2010 r.; Uchwałą Nr XI/82/2015 RM w Sulejowie z dnia 25 czerwca 2015 r. Ostatnia zmiana, to Uchwała Nr XXXVI/294/2017 RM w Sulejowie z dnia 28 lutego 2017 r. związana z Centralizacją podatku od towarów i usług, dotycząca możliwości otrzymywania z budżetu Gminy Sulejów środków finansowych wynikających z rozliczenia podatku VAT. Zgodnie z ostatnim, aktualnym statutem przedmiotem działalności MZK jest, w szczególności, zaspakajanie potrzeb zbiorowych mieszkańców Gminy Sulejów w zakresie:

- 1) gospodarki nieruchomościami mieszkaniowymi i użytkowymi;
- 2) budowy i utrzymania gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych;
- 4) utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk, a w szczególności unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- 5) zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- 6) działalności w zakresie telekomunikacji;
- 7) lokalnego transportu zbiorowego;
- 8) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 9) kultury fizycznej i turystyki, w tym budowy i utrzymania terenów rekreacyjnych, obiektów sportowych;
- 10) targowisk i hal targowych;
- 11) zieleni gminnej i zadrzewień;

- 12) cmentarzy gminnych;
- 13) utrzymania gminnych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej oraz obiektów Administracyjnych;
- 14) utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania.

Określony dla MZK w Sulejowie zakres zadań i przedmiot działalności, jest zgodny z art. 14 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.). W praktyce z wymienionych wyżej punktów przedmiotu działalności, MZK realizuje jedynie zadania określone w punktach od 1 do 4 oraz od 10 do 11.

1.2. Źródła przychodów i zasady finansowania MZK.

Pierwsze źródła przychodu MZK w Sulejowie określono w Uchwale Rady Miejskiej z dnia 30 kwietnia 1992 r. w następujący sposób:

- opłaty za sprzedaż wody;
- należności za usługi wodno-kanalizacyjne;
- opłaty za oczyszczanie miasta;
- czynsze za najem i eksploatację mieszkań;
- należności za usługi remontowo-budowlane i transportowe;
- dotacje.

Natomiast w ostatnim, aktualnym statucie Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie, gospodarkę finansową zakładu określono w §7, pkt. 3 następująco: *„Zakład pokrywa koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz z dotacji uzyskiwanych z budżetu Gminy Sulejów”*.

Teoretycznie wszystko jest w sposób jasny i klarowny określone, **ale w praktyce gospodarka finansowa MZK w Sulejowie daleko odbiega od zasad określonych w statucie zakładu oraz w ustawie o finansach publicznych** z dnia 27 sierpnia 2009 r. (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.). Zgodnie bowiem z cytowaną ustawą o finansach publicznych zakłady budżetowe mają bardzo ściśle określone możliwości generowania przychodów i pokrywania kosztów działalności. Należy w tym miejscu zacytować pełne brzmienie regulacji prawnych dotyczących gospodarki finansowej zakładów budżetowych. I tak art. 15 cytowanej ustawy o finansach publicznych stanowi, że:

„Art. 15.

1. Samorządowy zakład budżetowy odpłatnie wykonuje zadania, pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych.
2. Podstawą gospodarki finansowej samorządowego zakładu budżetowego jest roczny plan finansowy obejmujący przychody, w tym dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, koszty i inne obciążenia, stan środków obrotowych, stan należności i zobowiązań na początek i koniec okresu oraz rozliczenia z budżetem jednostki samorządu terytorialnego.
3. Samorządowy zakład budżetowy może otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego:
 - 1) dotacje przedmiotowe;
 - 2) dotacje celowe na zadania bieżące finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3;
 - 3) dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.
4. W zakresie określonym w odrębnych ustawach samorządowy zakład budżetowy może otrzymywać dotację podmiotową.
 - 4a. Samorządowy zakład budżetowy może otrzymać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego środki finansowe wynikające z rozliczenia podatku od towarów i usług, z tym, że ich wysokość nie może być wyższa niż wynikająca z rozliczenia tego podatku związanego z tym zakładem.
5. Nowo tworzonemu samorządowemu zakładowi budżetowemu może być przyznana jednorazowa dotacja z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.
6. Dotacje dla samorządowego zakładu budżetowego, z wyłączeniem dotacji, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, nie mogą przekroczyć 50% kosztów jego działalności.
7. Samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego nadwyżkę środków obrotowych, ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej.
8. W planie finansowym samorządowego zakładu budżetowego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku w przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i kosztów, pod warunkiem, że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu jednostki samorządu terytorialnego ani zwiększenia dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego”.

Analizując powyższe przepisy regulujące gospodarkę finansową zakładów budżetowych należy jednoznacznie podkreślić, że w MZK nie przestrzegano tych zasad, przynajmniej w badanym okresie tj. od 2010 r. do teraz. Także istotne jest stwierdzenie, że łamanie zasad prawidłowej gospodarki finansowej w badanym okresie nie spotkało się z jednoznacznymi decyzjami organów Gminy Sulejów, jakim są Burmistrz i Rada Miejska.

Zakład budżetowy nie jest firmą komercyjną lub choćby spółką prawa handlowego, których gospodarka finansowa opiera się na innych zasadach – gdzie straty z jednej działalności można pokryć zyskami z innej działalności. W zakładach budżetowych, każda działalność prowadzona przez dany zakład winna pokrywać koszty tej działalności lub pokrycie danych kosztów winno następować w formie dotacji przedmiotowej (od Gminy powołującej zakład budżetowy do życia) – tzw. dopłaty do ceny danego produktu czy świadczonej usługi. Pierwsze zdanie z ust. 1 z art. 15 cytowanych wyżej przepisów **wyklucza możliwość świadczenia przez zakład budżetowy usług nieodpłatnych**. W dalszej części opracowania zostanie wykazane, że MZK w Sulejowie świadczył usługi bezpłatnie lub poniżej ich wartości, przyjmując za wartość przychód z danej działalności.

1.3. Struktura organizacyjna i zatrudnienie.

Pierwszy regulamin organizacyjny, a wraz z nim formalna struktura organizacyjna (przedłożone do niniejszej analizy) są wprowadzone Zarządzeniem Nr 10/2010/S Dyrektora Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie z dnia 15 listopada 2010 r. Kolejne zmiany regulaminu i struktury organizacyjnej następują na podstawie: Zarządzenia Nr 19/2015 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 11 czerwca 2015 r.; Zarządzenia Nr 21/2016 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 30 września 2015 r.; Zarządzenia Nr 28/2015 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 12 listopada 2015 r. oraz Zarządzenia Nr 31/2015 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 21 grudnia 2015 r. Jednocześnie trzeba dodać, że z pozyskanych informacji wynika, że planowane są dalsze zmiany struktury organizacyjnej wraz ze zmianą regulaminu organizacyjnego. Poniższa grafika nr 1 przedstawia aktualny schemat organizacyjny MZK w Sulejowie.

Dokładna analiza przedłożonych dokumentów sprowadza się do stwierdzenia, że zmieniały się nazwy danych komórek organizacyjnych i ewentualne podległości poszczególnych stanowisk. Nie wnosilo to nic do sposobu funkcjonowania MZK oraz do sposobu liczenia kosztów i przychodów dla danych działań zakładu. **Trudna sytuacja finansowa MZK w badanym okresie od 2010 r., nie była wystarczającym argumentem dla zarządzających zakładem budżetowym, do podjęcia działań popartych analizą rentowności poszczególnych działów czy komórek organizacyjnych i wyciągnięcia stosownych wniosków. Skoro dany dział przynosił stratę od lat lub inaczej: przychody tego działu nie pokrywały jego kosztów, to zmiana nazwy, nie zmieni takiej sytuacji. Ponadto częste zmiany w organizacji pracy każdego podmiotu wpływają demotywująco na postawy pracowników.**

Zatrudnienie w MZK na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosiło 88 etatów. Tabela nr 1 prezentuje zatrudnienie w MZK w poszczególnych latach z uwzględnieniem wydatków na wynagrodzenie. Warto zwrócić uwagę, że dynamika wzrostu wynagrodzeń w 2016 r. wzrosła od 2010 r. (w ciągu pięciu lat) o 36 %. Natomiast w tabeli nr 2 zaprezentowano zatrudnienie w MZK w latach 2010-2016 i plan na 2017 r. w rozbiciu na poszczególne działy firmy. Zatrudnienie w roku 2016 w stosunku do roku 2010 wzrosło o 14,29%.

Tabela nr 1. Zatrudnienie i wynagrodzenie w MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Liczba etatów	Wynagrodzenie [w zł]		Dynamika wzrostu [w %] do roku poprzedniego	Dynamika wzrostu [w %] do roku 2010
			Ogółem	Średnio miesięczne		
1	2	3	4	5		
1	2010	77	2 333 762,97	2 525,72	x	x
2	2011	80	2 199 775,47	2 291,43	-9,28	-9,28
3	2012	75	2 391 359,14	2 657,07	15,96	5,20
4	2013	76	2 234 487,55	2 450,10	-7,79	-2,99
5	2014	72	2 289 040,35	2 649,35	8,13	4,89
6	2015	74	2 450 813,62	2 759,93	4,17	9,27
7	2016	88	3 627 927,94	3 435,54	24,48	36,02

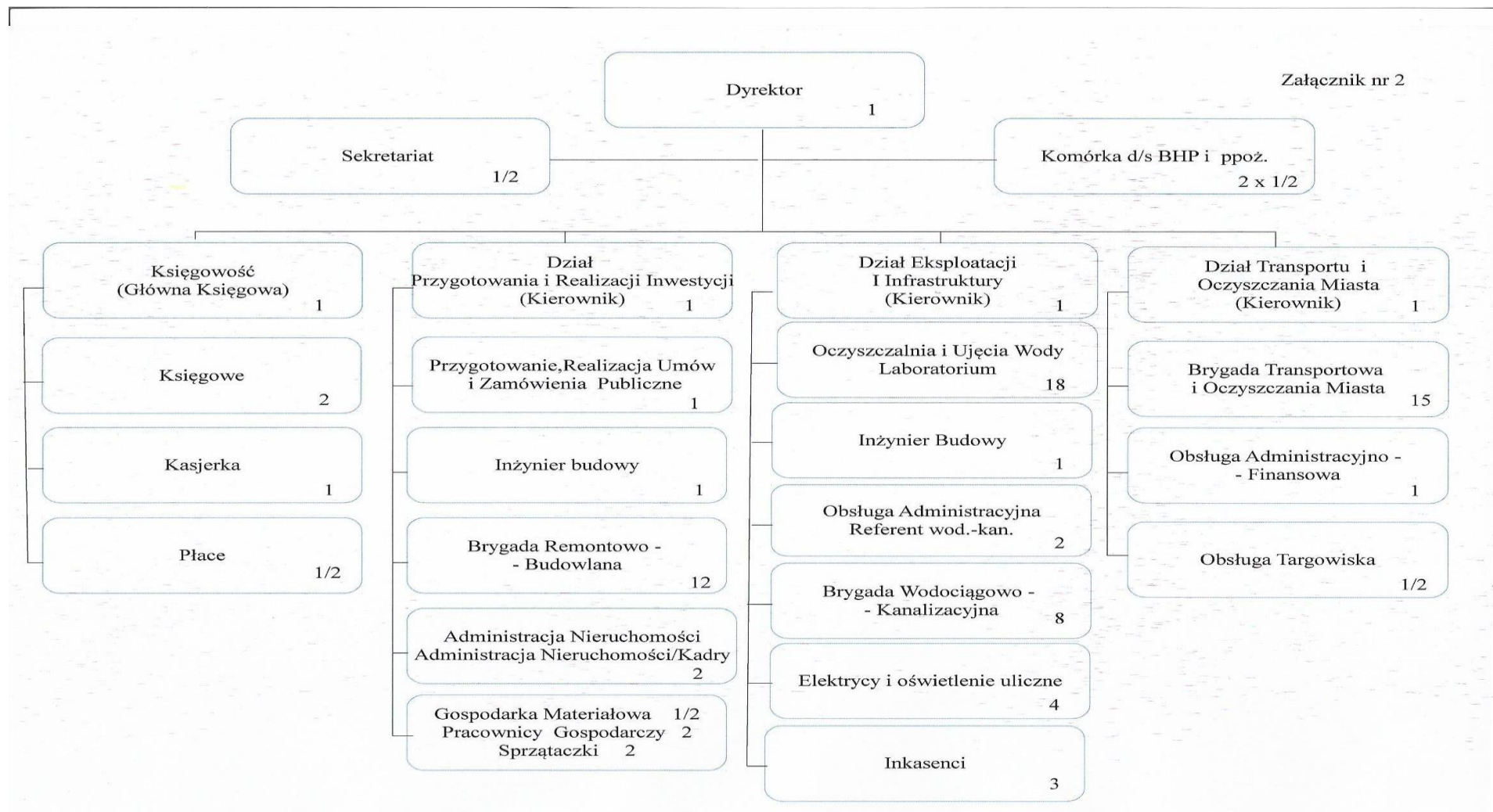
Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 2. Zatrudnienie w MZK wg działów w latach w latach 2010-2016, w etatach.

Lp.	Dział	Nazwa pełna działu	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Plan na rok 2017
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	11
1	ADM	ADMINISTRACJA DOMÓW MIESZKALNYCH	8,00	7,00	8,00	4,00	4,00	5,00	5,00	5,00
2	INW	DZIAŁ INWESTYCJI				6,00	6,00	4,00	5,00	5,00
3	KAN	KANALIZACJA	8,00	9,00	6,00	7,00	7,00	4,00	5,00	4,00
4	OCZ	OCZYSZCZALNIA	9,00	10,00	12,00	10,00	10,00	10,00	10,00	8,00
5	TAG	TARGOWISKO						2,00	2,00	2,00
6	WOD	WODOCIĄGI	22,00	23,00	20,00	18,00	18,00	11,00	15,00	14,00
7	OŚW	OŚWIETLENIE			1,00	1,00	1,00	3,00	4,00	4,00
8	BRB	BRYGADA REMONTOWO-BUDOWLANA						8,00	14,00	11,00
9	BTO	BRYGADA TRANSPORTOWA OCZYSZ. MIASTA						11,00	12,00	12,00
10	DPI	DZIAŁ PRZYGOTOWANI INWESTYCJI						2,00	2,00	
11	DEI	DZIAŁ EKSPLOATACJI I INFRASTRUKTURY						5,00	5,00	4,00
12	DIN	INWESTYCJI, NIERUCHOMOŚCI I ROZWOJU								1,00
13	TOM	TRANSPORT I OCZYSZCZANIE MIASTA						1,00	1,00	1,00
14	ZOP	NIECZYSTOŚCI PŁYNNNE	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00			
15	SOR	SORTOWNIA ŚMIECI				10,00	9,00			
16	ZOS	NIECZYSTOŚCI STAŁE	15,00	17,00	14,00	10,00	8,00			
17	WYS	WYSYPISKO	5,00	5,00	5,00					
18		ZARZĄD, w tym nazwa stanowiska:	8,00	7,00	7,00	8,00	7,00	8,00	8,00	8,00
		dyrektor 1								
		księgowa 3								
		kasjerka 1								
		referent 1								
		sprzątaczką 1								
		magazynier 1								
		Razem	77,00	80,00	75,00	76,00	72,00	74,00	88,00	79,00

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Grafika nr 1. Schemat organizacyjny MZK w Sulejowie w 2017 r.



Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

2. Charakterystyka uwarunkowań lokalnych i analiza otoczenia.

2.1. Ilość i struktura mieszkańców.

Gmina Sulejów – jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim. Siedzibą gminy jest miasto Sulejów, usytuowane 14 km od Piotrkowa Trybunalskiego, 60 km od Łodzi i 150 km od Warszawy. Jest to gmina o charakterze rolniczo-turystycznym. Gmina Sulejów jest podzielona na 28 Sołectw. Gmina zajmuje powierzchnię 188,23 km² wg danych otrzymanych od pracowników UMiG Sulejów oraz na dzień 31 grudnia 2016 r. liczy 16.207 mieszkańców, w tym 8.174 kobiet i 8.033 mężczyzn. Poniższa grafika nr 2 prezentuje Gminę Sulejów na tle Powiatu Piotrkowskiego.

Grafika nr 2. Mapa Powiatu Piotrkowskiego.



Źródło: Pozyskane z Internetu.

Ilość i strukturę mieszkańców najlepiej oddają zaprezentowane poniżej tabele. Na ich podstawie można przeanalizować, jakie są aktualne tendencje rozwojowe, czy spadkowe w Gminie Sulejów. W tabeli nr 3 zaprezentowane ruch naturalny i migracje ludności w Gminie Sulejów. **Dane pokazują, że wzrost ludności w gminie notowano do roku 2013, a po tym okresie następuje stały spadek liczby mieszkańców.**

Tabela nr 3. Demografia w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.

Rok	Ogółem liczba ludności na ostatni dzień roku	Ruch naturalny			Migracje		
		Urodzenia	Zgony	(+/-)	Napływ	Odływ	(+/-)
1	2	3	4	5	6	7	8
2010	16 056	194	174	20	314	124	190
2011	16 170	171	149	22	332	121	211
2012	16 181	162	157	5	295	149	146
2013	16 418	160	158	2	302	131	171
2014	16 249	152	158	-6	309	154	155
2015	16 212	138	170	-32	244	140	104
2016	16 207	168	175	-7	329	148	181

Źródło: Informacje z danych UMiG Sulejów.

W tabeli nr 4 przedstawiono liczbę kobiet i mężczyzn wg grup wiekowych w Gminie Sulejów w latach 2010-2016. Należy zauważyć, że kobiet jest zdecydowanie więcej niż mężczyzn w grupie wiekowej 61 lat i powyżej, natomiast wśród dzieci w wieku od 0-6 lat przeważają chłopcy. **Dane pokazują, że wzrost ludności w gminie notowano do roku 2013, a po tym okresie następuje stały spadek liczby mieszkańców.**

Natomiast w tabeli nr 5 zaprezentowano strukturę procentową grup wiekowych mieszkańców w Gminie Sulejów w latach 2010-2016. Trzeba zwrócić uwagę na fakt, że struktura wiekowa zmienia się w sposób niepokojący. W 2010 r. dzieci w wieku 0-6 lat stanowiły prawie 8% w strukturze społecznej, natomiast osoby w wieku 61 lat i powyżej stanowiły 16,98% mieszkańców, natomiast w roku 2016 dzieci tej samej grupy wiekowej stanowią już tylko 6,97%, a osoby 61 lat i powyżej przekroczyły 20%.

Jest to znak, że w Gminie Sulejów są tendencje w kierunku starzejącego się społeczeństwa. Jest to tendencja ogólnopolska i ogólnoeuropejska. Jednak, jest to też ważny sygnał dla władzy gminy o planowaniu rozwoju Gminy Sulejów, uwzględniającego potrzeby i oczekiwania tej właśnie grupy wiekowej.

Tabela nr 4. Kobiety i mężczyźni wg grup wiekowych w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.

Lp.	Grupa wiekowa	2010			2011			2012			2013			2014			2015			2016		
		Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1	0-6	1 279	594	685	1 283	603	680	1 246	574	672	1 240	574	666	1 229	573	656	1 155	548	607	1 130	531	599
2	7-18	2 412	1 119	1 293	2 361	1 099	1 262	2 298	1 068	1 231	2 445	1 238	1 207	2 207	1 037	1 170	2 201	1 015	1 186	2 226	1 025	1 201
3	19-60	9 639	4 742	4 897	9 700	4 760	4 940	9 712	4 776	4 936	9 698	4 779	4 919	9 720	4 766	4 954	9 671	4 746	4 925	9 579	4 713	4 866
4	61-pow.	2 726	1 623	1 103	2 826	1 677	1 149	2 925	1 717	1 208	3 035	1 777	1 258	3 093	1 816	1 277	3 185	1 866	1 319	3 272	1 905	1 367
5	Razem	16 056	8 078	7 978	16 170	8 139	8 031	16 181	8 134	8 047	16 418	8 368	8 050	16 249	8 192	8 057	16 212	8 175	8 037	16 207	8 174	8 033

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 5. Struktura procentowa grup wiekowych mieszkańców w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.

Lp.	Grupa wiekowa	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
		Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%
1	2	3	4	6	7	9	10	12	13	15	16	18	19	21	22
1	0-6	1279	7,97	1283	7,93	1246	7,70	1240	7,55	1229	7,56	1155	7,12	1130	6,97
2	7-18	2412	15,02	2361	14,60	2298	14,20	2445	14,89	2207	13,58	2201	13,58	2226	13,73
3	19-60	9639	60,03	9700	59,99	9712	60,02	9698	59,07	9720	59,82	9671	59,65	9579	59,10
4	61-pow.	2726	16,98	2826	17,48	2925	18,08	3035	18,49	3093	19,04	3185	19,65	3272	20,19
5	Razem	16056	100,00	16170	100,00	16181	100,00	16418	100,00	16249	100,00	16212	100,00	16207	100,00

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

2.2. Bezrobocie i skala pomocy społecznej.

Informacje o sytuacji na rynku pracy w latach 2010-2016 w Gminie Sulejów i w pozostałych gminach powiatu piotrkowskiego została zaprezentowana w tabeli nr 6. Źródłem poniższych danych jest opracowanie: „Informacja sygnałna o rynku pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim”. Na uwagę zasługuje fakt, że liczba osób bezrobotnych w powiecie znacznie spadła, w tym również w Gminie Sulejów. **Spadek ten w roku 2016, w stosunku do roku 2010 wynosi 31%, a w ilości osób to: o 274 osoby mniej bezrobotnych w 2016 r. niż w 2010 r.**

Tabela nr 6. Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Piotrkowskim w latach 2010-2016.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych wg stanu na 31 grudnia danego roku						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Piotrków Trybunalski	4 016	4 079	4 543	4 504	3 642	3 260	2 621
2	Sulejów	884	907	981	994	792	722	610
3	Aleksandrów	176	206	234	193	165	142	138
4	Czarnocin	71	77	82	119	88	77	72
5	Gorzkowice	366	385	401	418	322	279	236
6	Grabica	204	175	203	217	169	147	129
7	Łęki Szlacheckie	151	153	174	169	135	138	103
8	Moszczenica	596	605	637	611	509	439	346
9	Ręczno	166	192	176	174	143	146	95
10	Rozprza	620	595	643	639	513	429	321
11	Wola Krzysztoporska	421	460	526	549	449	418	310
12	Wolbórz	332	325	336	342	264	258	214
	Razem	8 003	8 159	8 936	8 929	7 191	6 455	5 195

Źródło: PUP Piotrków Trybunalski.

Informacje o pomocy społecznej przedstawiono w tabeli nr 7, gdzie jest statystyka osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2010-2016 oraz w tabeli nr 8, gdzie pomoc społeczna świadczona przez Gminę Sulejów, pokazana jest w aspekcie finansowym.

Dane prezentowane w tym rozdziale, nie są przedmiotem niniejszej analizy, mają jedynie pokazać tło i aspekty społeczne, **jako okoliczności, na które należy zwrócić uwagę, podejmując decyzję w zakresie formy i sposobu dalszego funkcjonowania Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie.** Jednak na uwagę zasługuje fakt, że pomimo, iż stopa bezrobocie w Gminie Sulejów sukcesywnie spada – to i tak wydatki na pomoc społeczną rosną.

Zwrócono uwagę na lata 2010 do 2015, ponieważ poziom pomocy w roku 2016 i plan na 2017 są powiększone o kwoty z „Programu 500+”. **W roku 2015 w stosunku do roku 2010 wydatki na pomoc społeczną wzrosły o 18,5%, a bezrobocie w 2015 roku w stosunku do 2010 r. spadło o 18,3%.** Mogą być jednak inne okoliczności, które mają wpływ na pokazane relacje, które to okoliczności, nie były badane w niniejszym opracowaniu. **Może to także oznaczać, że stopa życiowa mieszkańców Gminy Sulejów się obniża, co powinno prowadzić do podjęcia działań w kierunku szukania w tym zakresie nowych rozwiązań, np.: budownictwo społeczne tzw. TBS, czyli Towarzystwo Budownictwa Społecznego.**

Tabela nr 7. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia
1	2	3	4	5
1	2010	507	1491	786
2	2011	451	1302	712
3	2012	447	1235	684
4	2013	469	1265	720
5	2014	451	1181	724
6	2015	452	1141	688
7	2016	484	1143	698
8	Plan na 2017	490	1162	701

Źródło: Informacje z danych UMiG Sulejów.

Tabela nr 8. Poziom wydatków na pomoc społeczną w Gminie Sulejów [w zł] w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Budżet państwa	Budżet gminy	POKL	Urząd Pracy	Razem
1	2	3	4	5	6	7
1	2010	5 433 305,86	1 386 803,73	0,00	0,00	6 820 109,59
2	2011	5 294 496,89	1 317 692,26	0,00	0,00	6 612 189,15
3	2012	5 416 504,54	1 197 225,76	317 898,15		6 931 628,45
4	2013	5 725 217,25	1 481 620,53	207 794,26	52 855,00	7 467 487,04
5	2014	5 862 109,79	1 577 295,35	231 130,52	71 536,00	7 742 071,66
6	2015	6 241 732,59	1 784 583,47	0,00	58 887,00	8 085 203,06
7	2016	16 590 810,61	1 973 664,43	0,00	6 439,50	18 570 914,54
8	Plan 2017	18 124 440,00	2 231 251,00	0,00	0,00	20 355 691,00

Źródło: Informacje z danych UMiG Sulejów.

2.3. Lokalna przedsiębiorczość i statystyki zmian.

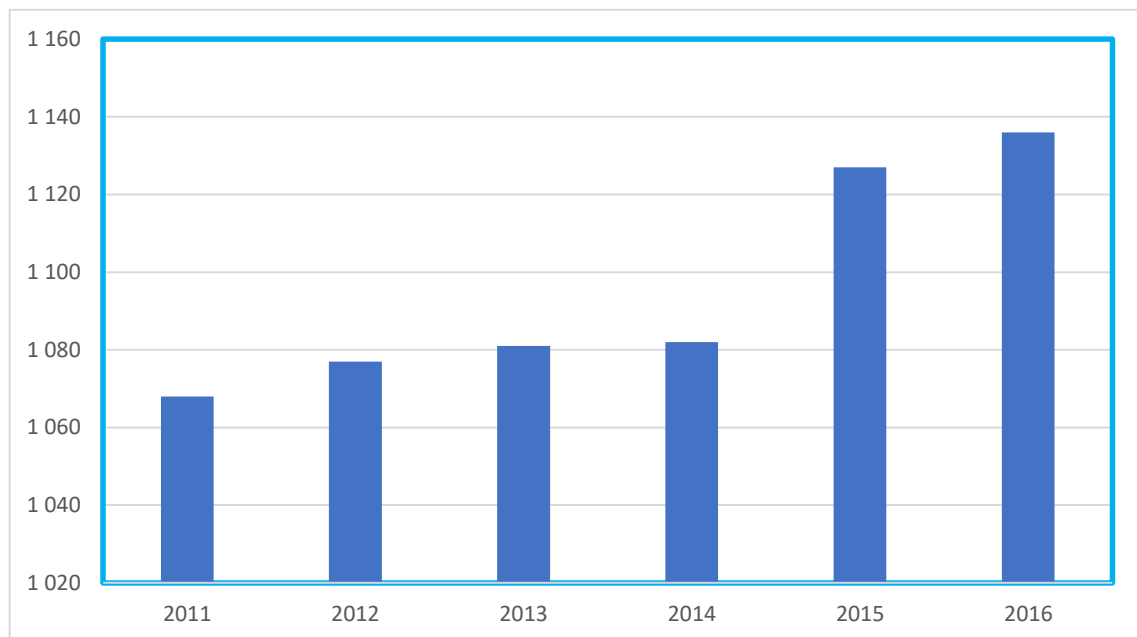
Poddano ogólnej analizie trendy panujące w lokalnej gospodarce Gminy Sulejów. W tabeli nr 9 zaprezentowano ilość podmiotów gospodarczych czynnych na ostatni dzień danego roku w latach 2010-2016 wraz ze zmianami wywołanymi rejestrowaniem nowych firm i wyrejestrowywaniem istniejących. Poniżej, w grafice nr 3, zaprezentowano te same dane dotyczące lokalnej przedsiębiorczości w formie wykresu. **Ważną informacją dla decyzji w sprawie dalszych losów zakładu budżetowego MZK w Sulejowie, jest stwierdzenie, że następuje sukcesywny rozwój ilości podmiotów gospodarczych w Gminie Sulejów, czyli tworzone są nowe miejsca pracy.**

Tabela nr 9. Podmioty gospodarcze w Gminie Sulejów w latach 2010-2016 [w szt.]

Lp.	Rok	Zarejestrowane	Wyrejestrowane	Stan na 31.12.
1	2	3	4	5
1	2010	x	x	x
2	2011	x	x	1 068
3	2012	122	113	1 077
4	2013	129	125	1 081
5	2014	129	128	1 082
6	2015	151	106	1 127
7	2016	120	111	1 136

Źródło: Informacje z danych UMiG Sulejów.

Grafika nr 3. Wykres podmiotów gospodarczych w Gminie Sulejów w latach 2011-2016.



Źródło: Informacje z danych UMiG Sulejów.

3. Analiza bilansów MZK za lata 2010-2016

3.1. *Obowiązki sprawozdawcze MZK i ich realizacja.*

MZK w Sulejowie jest zakładem budżetowym i ma określone ustawowo obowiązki sprawozdawcze w zakresie gospodarowania mieniem i finansami publicznymi. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1542 z późn. zm.) reguluje, między innymi, sposób i tryb sporządzania planów finansowych; sposób dokonywania zmian w planach finansowych jednostek budżetowych oraz zatwierdzania tych zmian oraz sposób ustalania nadwyżki środków obrotowych w samorządowych zakładach budżetowych.

Obowiązki w zakresie sprawozdawczości zakładów budżetowych reguluje Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1015). Jest tam mowa przede wszystkim o sprawozdaniu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych tzw. RB-30S.

Natomiast Rozporządzenie Ministra Finansów z 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 760 z późn. zm.) nakłada na zakłady budżetowe obowiązek sporządzania sprawozdań finansowych składających się z bilansu, rachunku zysków i strat (wariant porównawczy) oraz zestawienia zmian w funduszu.

Celem niniejszej analizy nie jest badanie prawidłowości i kompletności wszelkich sprawozdań składanych przez zakład budżetowy Gminy Sulejów, to należy do służb audytorskich i organów kontrolnych. Istotą natomiast wydaje się sprawa analizy dokumentów przedkładanych przez MZK w Sulejowie i wyciągania stosownych wniosków. Szczegółowe informacje w zakresie przedkładanych danych finansowych przez MZK za lata 2010-2016 znajdują się w kolejnych rozdziałach. **Tu jednak warto pochylić się nad oceną merytoryczną, a nie formalną tych sprawozdań.**

W tym celu zapoznano się z opiniami Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi na temat sprawozdań Gminy Sulejów za okres 2010-2016. **I tak w opiniach za poszczególne lata znajdują się następujące uwagi dotyczące MZK w Sulejowie:**

- Za rok 2010: „Skład orzekający zwraca jednocześnie uwagę, że Miejski Zakład Komunalny w Sulejowie działalność w 2010 r. zamknął ujemnym wynikiem finansowym. W rezultacie stan środków obrotowych na dzień 31 grudnia 2010 r. **jest ujemny i wynosi -315.853,20 zł** i w konsekwencji może stanowić dodatkowe obciążenie środków budżetowych”.
- Za rok 2011: „W wyniku oceny wskazanych dokumentów pod kątem poprawności formalno-rachunkowej oraz zgodności z prawem, Skład Orzekający stwierdził, że Rada Miejska w Sulejowie zastanowić się nad celowością funkcjonowania Samorządowego Zakładu Budżetowego (Miejski Zakład Komunalny) **wobec powiększającego się ujemnego stanu środków obrotowych netto (-436.492,60 zł)**, który w porównaniu z rokiem 2010 wzrósł o kwotę 12.636,40 zł, co narusza art.15 ustawy o finansach publicznych (Dz.U....). Ponadto Samorządowy Zakład Budżetowy wykazał zobowiązania wymagalne w kwocie 231.186,79 zł. Stan ten powinien stanowić podstawę do podjęcia działań zmierzających do uniknięcia podobnej sytuacji na koniec 2012 r.”.
- Za rok 2012: „W wyniku oceny wskazanych dokumentów pod kątem poprawności formalno-rachunkowej oraz zgodności z prawem, Skład Orzekający stwierdził, że **Rada Miejska w Sulejowie winna zastanowić się nad celowością funkcjonowania Samorządowego Zakładu Budżetowego (Miejski Zakład Komunalny) wobec powiększającego się ujemnego stanu środków obrotowych netto (-438.915,98 zł)**, który w porównaniu z rokiem 2011 wzrósł o kwotę 2.423,380 zł, co narusza art.15 ustawy o finansach publicznych (Dz.U....). Ponadto Samorządowy Zakład Budżetowy wykazał zobowiązania wymagalne w kwocie 207.227,53 zł. Stan ten powinien stanowić podstawę do podjęcia działań zmierzających do uniknięcia podobnej sytuacji na koniec 2013 r.”.
- Za rok 2013: „W wyniku oceny wskazanych dokumentów pod kątem poprawności formalno-rachunkowej oraz zgodności z prawem, Skład Orzekający stwierdził, że **Rada Miejska w Sulejowie zastanowić się nad celowością funkcjonowania Samorządowego Zakładu Budżetowego (Miejski Zakład Komunalny) wobec powiększającego się ujemnego stanu środków obrotowych netto (-454.786,87 zł)**, który w porównaniu z rokiem 2012 wzrósł o kwotę 15.870,89 zł, co narusza art.15 ustawy o finansach publicznych (Dz.U....). Ponadto Zakład wykazał 229.151,07 zł zobowiązań wymagalnych. Stan ten powinien stanowić podstawę do podjęcia działań zmierzających do uniknięcia podobnej sytuacji na koniec 2014 roku.”.
- Za ro 2014: „Skład orzekający zwraca uwagę na niepokojący fakt odwrócenia dotychczasowej tendencji zmniejszania się ujemnego stanu środków obrotowych w Zakładzie Komunalnym, jaki obserwowano od końca roku 2013. Na początek roku stan ten wynosił 454.786,87 zł, by zmniejszyć się do poziomu 360.735,29 zł w końcu czerwca i 277.854,54 zł w końcu września, by na koniec roku osiągnąć poziom 467.520,95 zł, czyli wyższy niż na początku roku.

Stan ten wskazuje na konieczność przeprowadzenia ponownej analizy celowości prowadzenia działalności, którą zajmuje się obecnie Zakład Budżetowy w dotychczasowej formie organizacyjno-prawnej.

- Za rok 2015: „Skład orzekający zwraca uwagę na ujemny stanu środków obrotowych netto w Zakładzie Budżetowym, który na koniec roku wyniósł 421.189,717 zł. ***Stan ten wskazuje na konieczność przeprowadzenia ponownej analizy celowości prowadzenia działalności, którą zajmuje się obecnie Zakład Budżetowy w dotychczasowej formie organizacyjno-prawnej.***”

W związku z powtarzającym się w cytowanych powyżej opiniach art. 15 ustawy o finansach publicznych, należy przypomnieć, że został on szczegółowo omówiony w Podrozdziale 1.2. Źródła przychodów i zasady finansowania MZK”.

Wniosek jest bardzo jednoznaczny – **od co najmniej 2010 roku MZK w Sulejowie narusza zasady funkcjonowania zakładów budżetowych określone w przepisach ustawy o finansach publicznych.** Jest to informacja oficjalna, znana wszystkim, tj. pracownikom MZK w Sulejowie; pracownikom UMiG w Sulejowie przygotowującym sprawozdania finansowe Gmin; kolejnym Burmistrzom oraz kolejnym przedstawicielom Rady Miejskiej w Sulejowie. Ponadto jest to informacja pokazywana w sprawozdaniach finansowych, powtarzana w opinii organu nadzorującego, jakim jest RIO oraz publicznie znana.

W świetle powyższych, jest zadziwiające, że od 2010 roku dopuszczano do tak negatywnej sytuacji, która dla MZK mogła być jedynie sygnałem do jakiegokolwiek braku starań w celu naprawy finansów zakładu lub podjęcia działań w kierunku rozwiązania problemów, co z kolei obciąża bezpośrednio zarządzających działalnością MZK i finansami MZK.

3.2. Bilanse za okres 2010-2016.

W poniższej tabeli nr 10 przedstawiono zestawienie bilansów (aktywów i pasywów) MZK za okres 2009-2016. Na szczególną uwagę zasługują pozycje oznaczone w tabeli kolorem różowym, w związku z faktem, że charakteryzują się nadmierną dynamiką lub zbyt dużym spadkiem. Zagadnienia te winny być wyjaśniane w trybie kontroli czy audytu wewnętrznego na bieżąco w latach, których dotyczyły. Przykładem może tu być **dwukrotny wzrost zobowiązań z tytułu dostaw i usług (poz. 2.1 Pasywa) w roku 2010, w stosunku do roku 2009.**

Tabela nr 10. Zestawienie bilansów MZK w latach 2009-2016.

Poz.	Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Aktywa trwałe - środki trwałe	9 838 388,78	9 468 338,00	9 236 752,11	9 673 996,50	30 988 055,22	29 315 784,16	28 051 011,98	26 585 351,38
1.1.	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	9 232 605,26	8 968 286,40	8 795 061,21	8 354 024,24	29 869 689,13	28 402 243,56	27 034 803,88	25 633 282,63
1.2.	Urządzenia techniczne i maszyny	299 048,75	263 738,56	216 170,55	299 848,62	213 404,09	195 406,28	245 271,10	273 098,01
1.3.	Środki transportu	306 734,77	236 313,04	225 520,35	1 020 123,64	878 386,94	707 937,90	769 942,28	678 489,74
1.4.	Inne środki trwałe					26 575,06	10 196,42	994,72	481,00
2	Aktywa obrotowe	674 663,89	638 460,29	667 561,57	632 733,58	654 985,81	619 607,10	501 324,96	579 422,33
2.1.	Zapasy	69 206,72	30 633,70	37 154,87	32 482,71	26 446,65	31 275,30	50 344,42	32 145,10
a	Materiały	68 412,32	29 839,30	37 154,87	32 482,71	26 446,65	31 275,30	50 344,42	32 145,10
b	Produkty gotowe	794,40	794,40						
2.2.	Należności krótkoterminowe	555 236,17	565 367,13	585 388,76	587 896,49	614 015,34	574 581,88	400 822,99	534 468,92
a	Należności z tytułu dostaw i usług	535 970,34	548 879,30	567 109,93	579 008,66	601 499,51	559 334,05	388 179,16	512 364,92
b	Pozostałe należności	19 265,83	16 487,83	18 278,83	8 887,83	12 515,83	15 247,83	12 643,83	22 104,00
2.3.	Środki pieniężne	50 221,00	42 459,46	45 017,94	12 354,38	14 523,82	13 749,92	50 157,55	12 808,31
a	Środki pieniężne w kasie	1 005,41	1 916,07	2 983,28	276,33	4 663,65	5 212,69	1 469,57	4 656,90

b	Środki pieniężne na rachunku	49 215,59	40 543,39	42 034,66	12 078,05	9 860,17	8 537,23	48 687,98	8 151,41
Suma aktywów		10 513 052,67	10 106 798,29	9 904 313,68	10 306 730,08	31 643 041,03	29 935 391,26	28 552 336,94	27 164 773,71
1	Fundusz	9 861 018,72	9 152 481,80	8 800 259,51	9 235 080,52	30 533 268,35	28 848 263,21	27 629 822,27	25 104 754,05
1.1.	Fundusz jednostki	9 742 486,74	9 490 967,94	8 957 713,35	9 273 486,53	30 580 316,59	28 891 864,80	27 610 634,21	26 238 943,50
1.2.	Wynik finansowy netto: zysk lub strata (+/-)	118 531,98	-338 486,14	-157 453,84	-38 406,01	-47 048,24	-43 601,59	19 188,06	-1 134 189,45
2	Zobowiązania krótkoterminowe	645 734,75	947 206,44	1 063 638,61	1 060 623,73	1 088 918,05	1 054 611,18	916 234,12	2 031 117,20
2.1.	Z tytułu dostaw i usług	251 986,40	505 823,62	645 571,67	585 073,38	577 773,11	603 887,65	311 442,82	1 109 929,53
2.2.	Wobec budżetu	18 867,06	60 398,58	42 322,77	71 170,68	60 810,96	60 373,80	133 460,99	175 949,99
2.3.	Z tytułu ubezpieczeń społecznych	183 265,11	177 331,77	170 683,51	172 879,45	243 764,11	178 896,05	238 447,51	394 991,23
2.4.	Z tytułu wynagrodzeń	187 314,18	199 048,44	200 092,47	222 513,72	201 269,24	206 861,18	228 753,80	350 246,45
2.5.	Pozostałe zobowiązania	4 302,00	4 604,03	4 968,19	8 986,50	5 300,63	4 592,50	4 129,00	
3	Fundusze specjalne	6 299,20	7 110,05	40 415,56	11 025,95	20 854,63	32 517,59	6 280,55	28 902,46
3.1.	Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	6 162,08	7 110,05	40 415,56	11 025,95	20 854,63	32 517,59	6 280,55	28 902,46
3.2.	Inne fundusze	137,12							
Suma pasywów		10 513 052,67	10 106 798,29	9 904 313,68	10 306 730,20	31 643 041,03	29 935 391,98	28 552 336,94	27 164 773,71

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

3.3. Analiza pozioma dynamiki zmian bilansów w MZK.

Poniżej w tabeli nr 11 zaprezentowano wzrostu lub spadku poszczególnych pozycji bilansów MZK danego roku do roku poprzedniego w okresie lat 2010-2016. Analiza niniejsza potwierdza jedynie spostrzeżenia z rozdziału 3.2. Bilanse za okres 2010-2016, czyli firma nie prowadziła żadnej polityki finansowej. **W wielu przypadkach mając na koncie bankowym kwotę ok. 40.000,00 zł czy 50.000,00 zł – jednocześnie po drugiej stronie niespłacone zobowiązania. Innym ważnym wskaźnikiem braku właściwego nadzoru nad finansami zakładu, jest stosunek należności i zobowiązań w danym rok. Oznacza to, że nie dbano o ściąganie należności, a tym samym nie było środków na spłatę zobowiązań.**

Tabela nr 11. Dynamika zmian pozycji bilansowych w bilansach MZK za lata 2009-2016.

Poz.	Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010	D*	Rok 2011	D*	Rok 2012	D*	Rok 2013	D*	Rok 2014	D*	Rok 2015	D*	Rok 2016	D*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Aktywa trwałe - środki trwałe	9 838 388,78	9 468 338,00	0,96	9 236 752,11	0,98	9 673 996,50	1,05	30 988 055,22	3,20	29 315 784,16	0,95	28 051 011,98	0,96	26 585 351,38	0,95
1.1.	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	9 232 605,26	8 968 286,40	0,97	8 795 061,21	0,98	8 354 024,24	0,95	29 869 689,13	3,58	28 402 243,56	0,95	27 034 803,88	0,95	25 633 282,63	0,95
1.2.	Urządzenia techniczne i maszyny	299 048,75	263 738,56	0,88	216 170,55	0,82	299 848,62	1,39	213 404,09	0,71	195 406,28	0,92	245 271,10	1,26	273 098,01	1,11
1.3.	Środki transportu	306 734,77	236 313,04	0,77	225 520,35	0,95	1 020 123,64	4,52	878 386,94	0,86	707 937,90	0,81	769 942,28	1,09	678 489,74	0,88
1.4.	Inne środki trwałe								26 575,06		10 196,42	0,38	994,72	0,10	481,00	0,48
2	Aktywa obrotowe	674 663,89	638 460,29	0,95	667 561,57	1,05	632 733,58	0,95	654 985,81	1,04	619 607,10	0,95	501 324,96	0,81	579 422,33	1,16
2.1.	Zapasy	69 206,72	30 633,70	0,44	37 154,87	1,21	32 482,71	0,87	26 446,65	0,81	31 275,30	1,18	50 344,42	1,61	32 145,10	0,64
a	Materiały	68 412,32	29 839,30	0,44	37 154,87	1,25	32 482,71	0,87	26 446,65	0,81	31 275,30	1,18	50 344,42	1,61	32 145,10	0,64
b	Produkty gotowe	794,40	794,40	1,00		0,00										
2.2.	Należności krótkoterminowe	555 236,17	565 367,13	1,02	585 388,76	1,04	587 896,49	1,00	614 015,34	1,04	574 581,88	0,94	400 822,99	0,70	534 468,92	1,33
a	Należności z tytułu dostaw i usług	535 970,34	548 879,30	1,02	567 109,93	1,03	579 008,66	1,02	601 499,51	1,04	559 334,05	0,93	388 179,16	0,69	512 364,92	1,32

b	Pozostałe należności	19 265,83	16 487,83	0,86	18 278,83	1,11	8 887,83	0,49	12 515,83	1,41	15 247,83	1,22	12 643,83	0,83	22 104,00	1,75
2.3.	Środki pieniężne	50 221,00	42 459,46	0,85	45 017,94	1,06	12 354,38	0,27	14 523,82	1,18	13 749,92	0,95	50 157,55	3,65	12 808,31	0,26
a	Środki pieniężne w kasie	1 005,41	1 916,07	1,91	2 983,28	1,56	276,33	0,09	4 663,65	16,88	5 212,69	1,12	1 469,57	0,28	4 656,90	3,17
b	Środki pieniężne na rachunku	49 215,59	40 543,39	0,82	42 034,66	1,04	12 078,05	0,29	9 860,17	0,82	8 537,23	0,87	48 687,98	5,70	8 151,41	0,17
Suma aktywów		10 513 052,67	10 106 798,29	0,96	9 904 313,68	0,98	10 306 730,08	1,04	31 643 041,03	3,07	29 935 391,26	0,95	28 552 336,94	0,95	27 164 773,71	0,95
1	Fundusz	9 861 018,72	9 152 481,80	0,93	8 800 259,51	0,96	9 235 080,52	1,05	30 533 268,35	3,31	28 848 263,21	0,94	27 629 822,27	0,96	25 104 754,05	0,91
1.1.	Fundusz jednostki	9 742 486,74	9 490 967,94	0,97	8 957 713,35	0,94	9 273 486,53	1,04	30 580 316,59	3,30	28 891 864,80	0,94	27 610 634,21	0,96	26 238 943,50	0,95
1.2.	Wynik finansowy netto: zysk lub strata (+/-)	118 531,98	-338 486,14	-2,86	-157 453,84	0,47	-38 406,01	0,24	-47 048,24	1,23	-43 601,59	0,93	19 188,06	-0,44	-1 134 189,45	-
2	Zobowiązania krótkoterminowe	645 734,75	947 206,44	1,47	1 063 638,61	1,12	1 060 623,73	1,00	1 088 918,05	1,03	1 054 611,18	0,97	916 234,12	0,87	2 031 117,20	2,22
2.1.	Z tytułu dostaw i usług	251 986,40	505 823,62	2,01	645 571,67	1,28	585 073,38	0,91	577 773,11	0,99	603 887,65	1,05	311 442,82	0,52	1 109 929,53	3,56
2.2.	Wobec budżetu	18 867,06	60 398,58	3,20	42 322,77	0,70	71 170,68	1,68	60 810,96	0,85	60 373,80	0,99	133 460,99	2,21	175 949,99	1,32
2.3.	Z tytułu ubezpieczeń społecznych	183 265,11	177 331,77	0,97	170 683,51	0,96	172 879,45	1,01	243 764,11	1,41	178 896,05	0,73	238 447,51	1,33	394 991,23	1,66
2.4.	Z tytułu wynagrodzeń	187 314,18	199 048,44	1,06	200 092,47	1,01	222 513,72	1,11	201 269,24	0,90	206 861,18	1,03	228 753,80	1,11	350 246,45	1,53
2.5.	Pozostałe zobowiązania	4 302,00	4 604,03	1,07	4 968,19	1,08	8 986,50	1,81	5 300,63	0,59	4 592,50	0,87	4 129,00	0,90		0,00
3	Fundusze specjalne	6 299,20	7 110,05	1,13	40 415,56	5,68	11 025,95	0,27	20 854,63	1,89	32 517,59	1,56	6 280,55	0,19	28 902,46	4,60
3.1.	Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	6 162,08	7 110,05	1,15	40 415,56	5,68	11 025,95	0,27	20 854,63	1,89	32 517,59	1,56	6 280,55	0,19	28 902,46	4,60
3.2.	Inne fundusze	137,12		0,00												
Suma pasywów		10 513 052,67	10 106 798,29	0,96	9 904 313,68	0,98	10 306 730,20	1,04	31 643 041,03	3,07	29 935 391,98	0,95	28 552 336,94	0,95	27 164 773,71	0,95

D* - Dynamika zmian badanego roku do roku poprzedniego.

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

3.4. Analiza zmian struktury aktywów i pasywów MZK.

Strukturę aktywów i pasywów w MZK w Sulejowie na przestrzeni lat 2010-2016 przedstawiono w tabeli nr 12.

Tabela nr 12. Struktura aktywów i pasywów w bilansach MZK za lata 2009-2016.

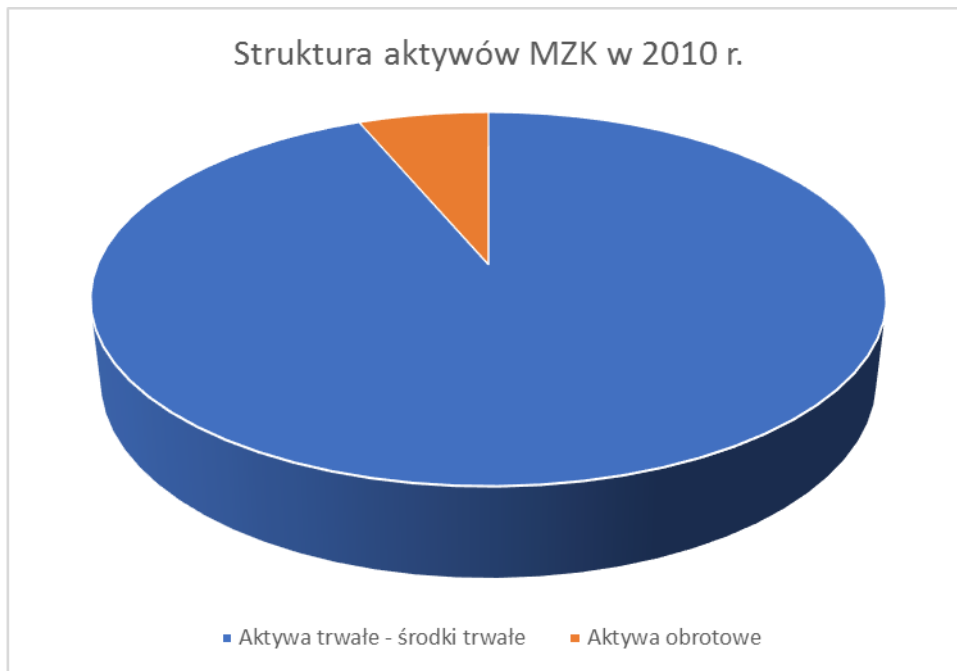
Poz.	Wyszczególnienie	Rok 2010	%	Rok 2011	%	Rok 2012	%	Rok 2013	%	Rok 2014	%	Rok 2015	%	Rok 2016	%
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Aktywa trwałe - środki trwałe	9 468 338,00	93,68	9 236 752,11	93,26	9 673 996,50	93,86	30 988 055,22	97,93	29 315 784,16	97,93	28 051 011,98	98,24	26 585 351,38	97,87
1.1.	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	8 968 286,40	88,74	8 795 061,21	88,80	8 354 024,24	81,05	29 869 689,13	94,40	28 402 243,56	94,88	27 034 803,88	94,69	25 633 282,63	94,36
1.2.	Urządzenia techniczne i maszyny	263 738,56	2,61	216 170,55	2,18	299 848,62	2,91	213 404,09	0,67	195 406,28	0,65	245 271,10	0,86	273 098,01	1,01
1.3.	Środki transportu	236 313,04	2,34	225 520,35	2,28	1 020 123,64	9,90	878 386,94	2,78	707 937,90	2,36	769 942,28	2,70	678 489,74	2,50
1.4.	Inne środki trwałe							26 575,06		10 196,42		994,72		481,00	
2	Aktywa obrotowe	638 460,29	6,32	667 561,57	6,74	632 733,58	6,14	654 985,81	2,07	619 607,10	2,07	501 324,96	1,76	579 422,33	2,13
2.1.	Zapasy	30 633,70	0,30	37 154,87	0,38	32 482,71	0,32	26 446,65	0,08	31 275,30	0,10	50 344,42	0,18	32 145,10	0,12
a	Materiały	29 839,30	0,30	37 154,87	0,38	32 482,71	0,32	26 446,65	0,08	31 275,30	0,10	50 344,42	0,18	32 145,10	0,12
b	Produkty gotowe	794,40	0,01		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
2.2.	Należności krótkoterminowe	565 367,13	5,59	585 388,76	5,91	587 896,49	5,70	614 015,34	1,94	574 581,88	1,92	400 822,99	1,40	534 468,92	1,97
a	Należności z tytułu dostaw i usług	548 879,30	5,43	567 109,93	5,73	579 008,66	5,62	601 499,51	1,90	559 334,05	1,87	388 179,16	1,36	512 364,92	1,89
b	Pozostałe należności	16 487,83	0,16	18 278,83	0,18	8 887,83	0,09	12 515,83	0,04	15 247,83	0,05	12 643,83	0,04	22 104,00	0,08

2.3.	Środki pieniężne	42 459,46	0,42	45 017,94	0,45	12 354,38	0,12	14 523,82	0,05	13 749,92	0,05	50 157,55	0,18	12 808,31	0,05
a	Środki pieniężne w kasie	1 916,07	0,02	2 983,28	0,03	276,33	0,00	4 663,65	0,01	5 212,69	0,02	1 469,57	0,01	4 656,90	0,02
b	Środki pieniężne na rachunku	40 543,39	0,40	42 034,66	0,42	12 078,05	0,12	9 860,17	0,03	8 537,23	0,03	48 687,98	0,17	8 151,41	0,03
Suma aktywów		10 106 798,29	100,00	9 904 313,68	100,00	10 306 730,08	100,00	31 643 041,03	100,00	29 935 391,26	100,00	28 552 336,94	100,00	27 164 773,71	100,00
1	Fundusz	9 152 481,80	90,56	8 800 259,51	88,85	9 235 080,52	89,60	30 533 268,35	96,49	28 848 263,21	96,37	27 629 822,27	96,77	25 104 754,05	92,42
1.1.	Fundusz jednostki	9 490 967,94	93,91	8 957 713,35	90,44	9 273 486,53	89,98	30 580 316,59	96,64	28 891 864,80	96,51	27 610 634,21	96,70	26 238 943,50	96,59
1.2.	Wynik finansowy netto: zysk lub strata (+/-)	-338 486,14	-3,35	-157 453,84	-1,59	-38 406,01	-0,37	-47 048,24	-0,15	-43 601,59	-0,15	19 188,06	0,07	-1 134 189,45	-4,18
2	Zobowiązania krótkoterminowe	947 206,44	9,37	1 063 638,61	10,74	1 060 623,73	10,29	1 088 918,05	3,44	1 054 611,18	3,52	916 234,12	3,21	2 031 117,20	7,48
2.1.	Z tytułu dostaw i usług	505 823,62	5,00	645 571,67	6,52	585 073,38	5,68	577 773,11	1,83	603 887,65	2,02	311 442,82	1,09	1 109 929,53	4,09
2.2.	Wobec budżetu	60 398,58	0,60	42 322,77	0,43	71 170,68	0,69	60 810,96	0,19	60 373,80	0,20	133 460,99	0,47	175 949,99	0,65
2.3.	Z tytułu ubezpieczeń społecznych	177 331,77	1,75	170 683,51	1,72	172 879,45	1,68	243 764,11	0,77	178 896,05	0,60	238 447,51	0,84	394 991,23	1,45
2.4.	Z tytułu wynagrodzeń	199 048,44	1,97	200 092,47	2,02	222 513,72	2,16	201 269,24	0,64	206 861,18	0,69	228 753,80	0,80	350 246,45	1,29
2.5.	Pozostałe zobowiązania	4 604,03	0,05	4 968,19	0,05	8 986,50	0,09	5 300,63	0,02	4 592,50	0,02	4 129,00	0,01		0,00
3	Fundusze specjalne	7 110,05	0,07	40 415,56	0,41	11 025,95	0,11	20 854,63	0,07	32 517,59	0,11	6 280,55	0,02	28 902,46	0,11
3.1.	Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	7 110,05	0,07	40 415,56	0,41	11 025,95	0,11	20 854,63	0,07	32 517,59	0,11	6 280,55	0,02	28 902,46	0,11
3.2.	Inne fundusze														
Suma pasywów		10 106 798,29	100,00	9 904 313,68	100,00	10 306 730,20	100,00	31 643 041,03	100,00	29 935 391,98	100,00	28 552 336,94	100,00	27 164 773,71	100,00

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

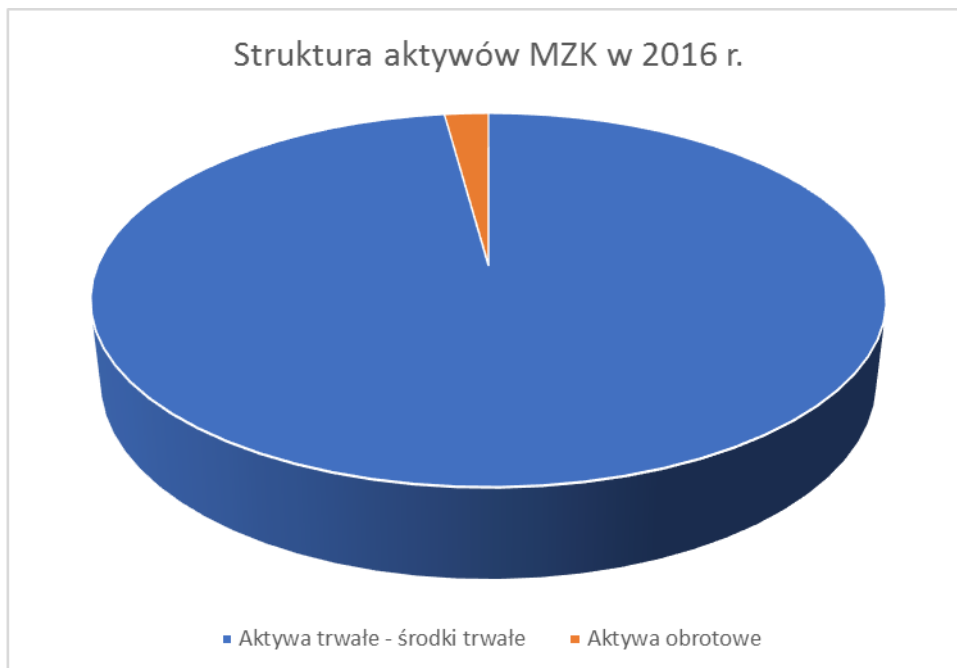
Poniżej w grafice nr 4 i nr 5 zaprezentowano strukturę aktywów w MZK na przykładzie roku 2010 i 2016.

Grafika nr 4. Struktura aktywów w MZK w 2010 r.



Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

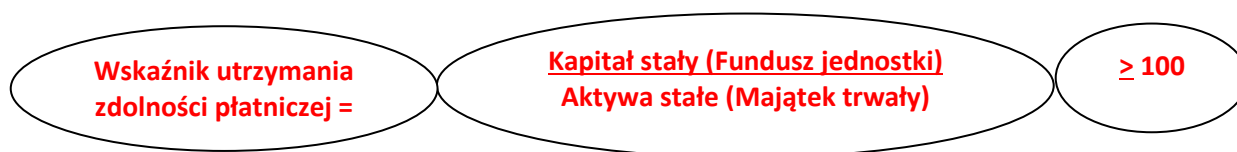
Grafika nr 5. Struktura aktywów w MZK w 2016 r.



Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Analiza powyższych danych pokazuje, że sytuacja w MZK w Sulejowie nie zmienia się od lat. Udział aktywów trwałych w aktywach ogółem wynosi od 93,26% do 98,24%, a tym samym udział aktywów obrotowych, w aktywach ogółem wynosi od 1,76% do 6,74%. Podobnie wygląda struktura pasywów zakładu, udział funduszu jednostki w pasywach ogółem wynosi od 89,98% do 96,70%. **Dla podmiotów funkcjonujących w warunkach gospodarki rynkowej, komercyjnych, jest to sytuacja praktycznie niemożliwa i nierealna – oznacza upadłość lub likwidację.**

Dla lepszego zobrazowania stanu finansów MZK zbadano, tylko w jednym zakresie: „Wskaźnik utrzymania zdolności płatniczej”, informujący o zachowaniu tzw. złotej reguły finansowej. Dla MZK wskaźnik ten wypada dramatycznie i dowodzi tezy, że naruszano od lat, ustawowe zasady finansowania zakładów budżetowych. Wskaźnik ten pokazuje relację kapitału związanego z przedsiębiorstwem w długim terminie – w tym przypadku funduszu jednostki, w stosunku do długookresowego majątku – w tym przypadku aktywów stałych MZK, czyli majątku również związanego z zakładem w długim okresie. Wartość tego wskaźnika winna być równa lub przekraczać 1, co oznacza w praktyce, że majątek trwały jest finansowany w pełni z własnego kapitału.



W MZK w Sulejowie wskaźnik utrzymania zdolności płatniczej lub bardziej roboczo: finansowania majątku trwałego własnym kapitałem przedstawia się w kolejnych latach następująco:

- Rok 2010 – wartość wskaźnika: 1,00
- Rok 2011 – wartość wskaźnika: 0,97
- Rok 2012 – wartość wskaźnika: 0,96
- Rok 2013 – wartość wskaźnika: 0,99
- Rok 2014 – wartość wskaźnika: 0,99
- Rok 2015 – wartość wskaźnika: 0,98
- Rok 2016 – wartość wskaźnika: 0,99

Biorąc pod uwagę specyfikę funkcjonowania zakładów budżetowych, o której mowa w rozdziale 1.2. Źródła przychodów i zasady finansowania MZK, **w tym brak możliwości korzystania z kredytów długoterminowych, powyższe wskaźniki oznaczają, że majątek trwały był finansowany kosztem nierealizowania bieżących zobowiązań.**

3.5. Zasoby rzeczowe i majątek MZK oraz analiza zmian w okresie 2010-2016.

Jest to szczególnie interesujące zagadnienie w analizie zakładów budżetowych, ponieważ w obowiązującym stanie prawnym, możliwość finansowania inwestycji, w tym zakupu środków trwałych z środków własnych zakładu, jest bardzo ograniczona. Możliwość taka wystąpi tylko w dwóch sytuacjach:

- 1) jeśli organ stanowiący (w tym przypadku Rada Miejska w Sulejowie) **zwolni zakład budżetowy** z obowiązku odprowadzania nadwyżki wypracowanych środków obrotowych do budżetu JST, jednocześnie z zastrzeżeniem w uchwale, że środki te winny być przeznaczone na finansowanie inwestycji zakładu;
- 2) jeśli zakład **otrzyma dotację celową** na zakup danego środka trwałego.

Wnikliwe przeanalizowanie bilansów MZK w Sulejowie za okres 2010-2016, pozwoli na wyciągnięcie następujących wniosków:

- MZK w badanym okresie **nie otrzymało żadnej dotacji celowej** na zakup środków trwałych, jedyne dotacje otrzymywane przez zakład dotyczyły dopłat do cen i są to tzw. dotacje przedmiotowe.
- W latach 2010-2016, w rachunkach wyników MZK tylko raz wystąpiła nadwyżka środków obrotowych (zysk z działalności ogółem). Dotyczy to roku 2015 – kwota 19.188,06 zł. W roku 2009 też jest wykazana kwota zysku o wartości 118.531,98 (wartość podważana w rozdziale „4.1. Analiza porównawcza rachunku wyników w czasie (ex-post) – istniejące trendy w MZK”), która **nie została wpłacona** do gminy. Trzeba też dodać, że **nie ma uchwały Rady Miejskiej** w Sulejowie umożliwiającej przeznaczenie tych środków na zakup środków trwałych. Wypracowane środki finansowe, MZK miało obowiązek wpłacić na konto Gminy.
- Zgodnie z przedstawionymi rachunkami wyników MZK za lata 2010-2016 i bez względu na powyższe obostrzenia – **zakupy środków trwałych były przez zakład dokonywane**. Ich wysokość zaprezentowano w tabeli nr 13, w zestawieniu z wynikiem finansowym MZK.

Tabela nr 13. Koszty inwestycji finansowanych z środków własnych MZK w latach 2009-2016.

Lp.	Rok	Zysk strata z działalności ogółem	Koszt inwestycji finansowanych z środków własnych MZK
1	2	3	4
1	2009	118 531,98	227 660,00
2	2010	-338 486,14	41 681,00
3	2011	-157 453,84	60 639,00
4	2012	-38 406,01	0,00
5	2013	-47 048,24	30 200,00
6	2014	-43 601,61	16 992,00
7	2015	19 188,06	258 966,67
8	2016	-1 134 189,45	172 450,00
Razem			808 592,67

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Obowiązujący stan prawny, o którym mowa na początku niniejszego rozdziału, to ustawa o finansach publicznych, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. (z wyjątkiem niektórych zapisów „starej” ustawy z 2005 r., które jednak nie dotyczą badanych kwestii). Powstaje zatem pytanie, jak zasady konsumowania zysku zakładu budżetowego były regulowane do roku 2010, a jak są uregulowane obecnie. Poniżej, w tabeli nr 14, zobrazowano (zacytowano) różnice w podejściu do wypracowanego przez zakłady budżetowe zysku w okresie przed i po 2010 r.

Tabela nr 14. Zasady regulujące postępowanie z nadwyżkami w zakładach budżetowych.

Art. 24 ust. 9. „starej” Ustawy o finansach publicznych obowiązującej do 21.12.2009 r.	Art. 15 ust. 7. „nowej” Ustawy o finansach publicznych obowiązującej od 1.01.2010 r.
Zakład budżetowy wpłaca do budżetu nadwyżki środków obrotowych, ustalone na koniec okresu rozliczeniowego.	Samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego nadwyżkę środków obrotowych, ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej.

Źródło: Informacje z ustaw o finansach publicznych.

Wnioski z powyższych zapisów są następujące:

- 1) Do roku 2009 zakłady budżetowe musiały przekazać wypracowany zysk do Gminy.
- 2) Od roku 2010 zakłady budżetowe mogły zatrzymać wypracowany zysk, pod warunkiem, że była stosowna uchwała Rady miast/gminy.

Analizując dane finansowe MZK w Sulejowie należy stwierdzić, w tym miejscu, kolejne nieprawidłowości w gospodarce finansowej zakładu. Po pierwsze do roku 2010 był bezwzględny obowiązek wpłacania wypracowanej nadwyżki przychodów nad kosztami do budżetu gminy. Niestety MZK nie przestrzegał tej zasady, gdyż nie wpłacił żadnej nadwyżki za rok 2009 (wg rachunku wyników kwota 118.531,98 zł) do budżetu Gminy Sulejów w 2010 r. Po drugie zysk za rok 2015 w kwocie 19.188,06 (wg rachunków wyników) też nie został wpłacony do budżetu Gminy w 2016 r. oraz nie ma uchwały pozwalającej zatrzymać zysk w MZK. Po trzecie w MZK w badanym okresie, od początku 2010 (niewykluczone, że od początku funkcjonowania zakładu) były nabywane środki trwałe i ponoszone nakłady inwestycyjne niezgodnie z prawem.

Ponieważ analiza finansowa nie jest właściwym miejscem na opinie, a jedynie na interpretacje faktów, to należy zauważyć, że faktem jest, iż opisane nieprawidłowe działania MZK ciągną się od lat przy aprobacie wszystkich, którzy mieli prawo do zabrania głosu i zaprotestowania (kierownictwo MZK, pracownicy UMiG Sulejów nadzorujący finanse MZK, kolejni Burmistrzowie oraz kolejne Rady Miasta). Wyjątek stanowi tylko RIO w Łodzi, którego opinie były jednak ignorowane od 2010 r.

W poniższych tabelach nr 15 do nr 21, zaprezentowano wartość własnego majątku trwałego MZK oraz otrzymanego w użytkowanie od Gminy Sulejów w latach 2010-2016. Tabele prezentują dane przekazane w oryginale przez służby finansowe MZK w Sulejowie. Zestawienie rozbieżności zaprezentowano w tabeli nr 22.

Tabela nr 15. Wykaz majątku na stanie MZK w 2010 r.

Lp.	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	859 659,81	214 466,68	645 193,13	
2	II - Budynki ADM	1 916 557,56	1 303 936,69		612 620,87
3	II - Budowle	16 301 821,69	6 252 300,75	10 049 520,94	
4	III - Kotły i maszyny ener.	86 132,40	0,00	86 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	138 961,27	32 719,02	106 242,25	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	232 195,93	21 789,91	210 406,02	
7	VI - Urządzenia techniczne	382 695,26	311 820,84	70 874,42	
8	VII - Środki transportowe	719 680,89	28 759,27	690 921,62	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. I wypos.	151 393,76	0,00	151 393,76	
Suma		20 789 098,57	8 165 793,16	12 010 684,54	612 620,87

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 16. Wykaz majątku na stanie MZK w 2011 r.

Lp.	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	1 053 489,19	214 466,68	839 022,51	
2	II - Budynki ADM	1 842 429,68	1 247 309,52		595 120,16
3	II - Budowle	16 399 970,45	6 252 300,75	10 147 669,70	
4	III - Kotły i maszyny ener.	62 132,40	0,00	62 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	150 605,13	32 719,02	117 886,11	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	232 195,93	21 789,91	210 406,02	
7	VI - Urządzenia techniczne	390 149,18	311 820,84	78 328,34	
8	VII - Środki transportowe	696 660,73	28 759,27	667 901,46	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. I wypos.	151 393,76		151 393,76	
Suma		20 979 026,45	8 109 165,99	12 274 740,30	595 120,16

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 17. Wykaz majątku na stanie MZK w 2012 r.

Lp.	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	1 053 489,19	214 466,68	839 022,51	
2	II - Budynki ADM	1 797 739,04	1 202 618,88		595 120,16
3	II - Budowle	16 399 970,45	6 252 300,75	10 147 669,70	
4	III - Kotły i maszyny ener.	56 132,40	0,00	56 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	150 605,13	32 719,02	117 886,11	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	226 432,15	16 026,13	210 406,02	
7	VI - Urządzenia techniczne	550 049,18	311 820,84	238 228,34	
8	VII - Środki transportowe	1 541 214,15	28 759,27	1 512 454,88	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. I wypos.	151 393,76		151 393,76	
Suma		21 927 025,45	8 058 711,57	13 273 193,72	595 120,16

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 18. Wykaz majątku na stanie MZK w 2013 r.

Lp	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	927 183,19	728 225,10	198 958,09	
2	II - Budynki ADM	1 752 778,95	1 146 233,89		606 545,06
3	II - Budowle	39 317 288,42	6 252 300,75	33 064 987,67	
4	III - Kotły i maszyny ener.	56 132,40	0,00	56 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	147 717,51	32 719,02	114 998,49	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	226 432,15	16 026,13	210 406,02	
7	VI - Urządzenia techniczne	550 049,18	311 820,84	238 228,34	
8	VII - Środki transportowe	1 529 772,99	25 358,11	1 504 414,88	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. i wypos.	146 946,64		146 946,64	
Suma		44 654 301,43	8 512 683,84	35 535 072,53	606 545,06

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 19. Wykaz majątku na stanie MZK w 2014 r.

Lp.	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	927 183,19	728 225,10	198 958,09	
2	II - Budynki ADM	1 703 460,62	1 096 915,56		606 545,06
3	II - Budowle	39 317 288,42	6 252 300,75	33 064 987,67	
4	III - Kotły i maszyny ener.	56 132,40	0,00	56 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	147 717,51	32 719,02	114 998,49	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	236 123,15	16 026,13	220 097,02	
7	VI - Urządzenia techniczne	564 270,18	311 820,84	252 449,34	
8	VII - Środki transportowe	1 521 272,99	25 358,11	1 495 914,88	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. i wypos.	146 946,64		146 946,64	
Suma		44 620 395,10	8 463 365,51	35 550 484,53	606 545,06

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 20. Wykaz majątku na stanie MZK w 2015 r.

Lp.	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	927 183,19	728 225,10	198 958,09	
2	II - Budynki ADM	1 628 264,23	1 167 661,64	0,00	460 602,59
3	II - Budowle	39 388 237,80	39 388 237,80		
4	III - Kotły i maszyny ener.	56 132,40	0,00	56 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	147 717,51	32 719,02	114 998,49	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	315 089,82	16 026,13	299 063,69	
7	VI - Urządzenia techniczne	564 270,18	311 820,84	252 449,34	
8	VII - Środki transportowe	1 737 672,99	25 358,11	1 712 314,88	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. i wypos.	146 946,64	0,00	146 946,64	
Suma		44 911 514,76	41 670 048,64	2 780 863,53	460 602,59

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 21. Wykaz majątku na stanie MZK w 2016 r.

Lp.	Numer grupy i nazwa środka trwałego	Wartość brutto	Własność Gminy	Własność MZK	Umowa użyczenia
1	2	3	4	5	6
1	I - Budynki	927 183,19	728 225,10	198 958,09	
2	II - Budynki ADM	1 627 396,40	1 166 793,81	0,00	460 602,59
3	II - Budowle	39 388 237,80	39 388 237,80		
4	III - Kotły i maszyny ener.	56 132,40	0,00	56 132,40	
5	IV - Maszyny ogólnego zast.	147 717,51	32 719,02	114 998,49	
6	V - Spec. Maszyny i urządzenia	391 839,82	16 026,13	375 813,69	
7	VI - Urządzenia techniczne	564 270,18	311 820,84	252 449,34	
8	VII - Środki transportowe	1 833 372,99	25 358,11	1 808 014,88	
9	VIII - Narzędzia, przyrz. i wypos.	146 946,64		146 946,64	
Suma		45 083 096,93	41 669 180,81	2 953 313,53	460 602,59

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 22. Zestawienie wartości majątku MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Wartość brutto ogółem	Własność Gminy (brutto)	Własność MZK (brutto)	Umowa użyczenia	Wartość netto ogółem	Udział* %% (kol.5:3)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	2010	20 789 098,57	8 165 793,16	12 010 684,54	612 620,87	9 468 338,00	57,77
2	2011	20 979 026,45	8 109 165,99	12 274 740,30	595 120,16	9 236 752,11	58,51
3	2012	21 927 025,45	8 058 711,57	13 273 193,72	595 120,16	9 673 996,50	60,53
4	2013	44 654 301,43	8 512 683,84	35 535 072,53	606 545,06	30 988 055,22	79,58
5	2014	44 620 395,10	8 463 365,51	35 550 484,53	606 545,06	29 315 784,16	79,67
6	2015	44 911 514,76	41 670 048,64	2 780 863,53	460 602,59	28 051 011,98	6,19
7	2016	45 083 096,93	41 669 180,81	2 953 313,53	460 602,59	26 585 351,38	6,55

*Wskaźnik udziału wartości brutto majątku MZK w wartości brutto majątku ogółem.

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Dane zaprezentowane w powyższej tabeli nr 22 **budzą dużo wątpliwości natury formalnej** i są niezrozumiałe. Jednak nie otrzymano w tej kwestii wyjaśnienia od obecnych pracowników księgowości MZK w Sulejowie, ponieważ **nikt z pracowników nie wie**, dlaczego powyższe zestawienia mają wartości skokowe w poszczególnych latach. Nie przedstawiono także dokumentów, które uzasadniałyby zmiany wartości majątku między MZK, a Gminą Sulejów. Wskaźnik udziału wartości brutto majątku MZK w wartości brutto majątku ogółem waha się od 79,67% do 6,19% i nie ma na to żadnego racjonalnego wyjaśnienia. **Należy zatem rozumieć tą sytuację, jako daleko idący bałagan w księgach MZK, ponieważ z racjonalnego i finansowego punktu widzenia MZK nie mógł posiadać własnego majątku trwałego o tak wysokiej wartości – i to już od 2010 r.**

Wartość majątku własnego i odróżnienie tej wartości od majątku użytkowanego, ma zasadnicze znaczenie dla obliczania wartości amortyzacji środków trwałych. Z kolei wartość amortyzacji, jest elementem kosztów zakładu i przekłada się na sumę kosztów ogółem. Natomiast suma kosztów, jest czynnikiem wpływającym na wynik finansowy zakładu.

Kolejnym problemem wyjaśnianym w trakcie przeprowadzania niniejszej analizy okazało się ustalenie wartości netto własnego majątku trwałego MZK. Księgowanie środków trwałych jest prowadzone na wspólnych kontach zarówno dla majątku własnego MZK, jak i dla majątku użytkowanego, stanowiącego własność Gminy Sulejów. Jest to sytuacja nie spotykana w praktyce innych zakładów budżetowych. **Zasadniczą kwestią dla przedsiębiorstwa, także takiego, jakim jest zakład budżetowy, jest wiedza na temat posiadanych zasobów własnych oraz obcych. Ważna jest też rzetelność przekazywanych informacji decydentom i różnym instytucjom.** Własny majątek i jego wartość brutto oraz netto (po umorzeniu) wpływają także na ocenę finansową danego podmiotu. Natomiast użytkowany majątek obcy jest zawsze własnością podmiotu, który nam go udostępnia.

Zagadnienie majątku własnego i obcego w użytkowaniu oraz ich amortyzacja będą także przedmiotem analizy w rozdziale „4.1. Analiza porównawcza rachunku wyników w czasie (ex-post) – istniejące trendy w MZK”. **Niestety potwierdzą się obawy sygnalizowane w tym rozdziale, o przedkładaniu się nieczytelnie prowadzonych zapisów księgowych dla środków trwałych, na nieprawidłowości w sporządzaniu rachunku wyników MZK (dotyczy lat 2010 i 2011).**

Majątek trwały MZK, zgodnie z przedłożonymi wartościami w powyższych tabelach, znajduje się głównie w grupie i posiadają następującą wartość szacunkową netto na dzień 31.12.2016 r.:

➤ III - Kotły i maszyny energetyczne, 100% =	0,00 zł
➤ IV - Maszyny ogólnego zastosowania, 77,85% =	6.847,36 zł
➤ V – Specjalistyczne maszyny i urządzenia, 95,91% =	133.824,97 zł
➤ VI - Urządzenia techniczne, 44,74% =	56.213,25 zł
➤ VII - Środki transportowe, 98,62% =	671.713,75 zł
➤ VIII - Narzędzia, przyrządy i wyposażenie, 100% =	481,00 zł

Łącznie jest to wartość 869.080,33 zł bez budynków z grupy I, których szacunkowa wartość wynosi 75.801,99 zł. **Jest to istotne dla analizowanej sytuacji MZK, ponieważ nie wszystkie z wymienionych środków trwałych są związane z działalnością wodną oraz kanalizacyjną i można rozważyć inne ich zagospodarowanie.** Dla potrzeb ustalenia wartości netto posłużono się wskaźnikiem udziału wartości brutto danej grupy środków MZK, do wartości brutto majątku ogółem z tabeli nr 21.

3.6. Analiza porównawcza wartości rzeczywistych z planowanymi.

Poniżej w tabeli nr 23, zaprezentowano planowane wartości przychodów i kosztów w MKZ w zestawieniu z realnie wykonanymi.

Tabela nr 23. Plany finansowe MKZ na lata 2010-2016 wraz z wykonaniem.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2010		Rok 2011		Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016	
		Plan*	Wykona.	Plan*	Wykona.	Plan*	Wykona.	Plan*	Wykona.	Plan*	Wykona.	Plan*	Wykona.	Plan*	Wykona.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Przychody netto razem	5 407 915,89	5 118 223,61	5 212 600,00	4 537 339,65	4 751 600,00	4 677 108,86	4 929 500,00	4 965 146,14	5 113 000,00	5 032 554,83	5 350 000,00	6 023 018,23	5 671 000,00	6 356 253,45
1.1.	Przychody netto ze sprzedaży produktów	4 861 000,00	4 467 549,45	4 612 000,00	3 913 639,65	4 263 000,00	4 153 608,86	4 488 800,00	4 524 446,14	4 749 000,00	4 716 293,15	4 986 000,00	5 708 018,23	5 363 000,00	6 048 253,45
1.2.	Dotacje	546 915,89	646 355,16	600 600,00	623 700,00	488 600,00	523 500,00	440 700,00	440 700,00	364 000,00	316 261,68	364 000,00	315 000,00	308 000,00	308 000,00
1.3.	Zmiana		4 319,00		0,00		0,00								
2.	Koszt działalności operacyjnej	5 407 915,89	6 041 643,45	5 212 600,00	4 666 491,65	4 751 600,00	4 792 138,75	4 929 500,00	5 040 629,59	5 113 000,00	5 089 243,51	5 350 000,00	5 771 506,71	5 671 000,00	7 325 252,25
2.1.	Amortyzacja		609 927,84		36 817,44		35 982,63		31 177,35		30 867,51		27 143,18		74 781,83
2.2.	Zużycie materiałów i energii		1 524 611,42		1 189 609,35		1 053 354,87		1 172 964,24		1 108 674,34		1 360 408,68		1 797 852,56
2.3.	Usługi obce		673 812,56		332 743,79		344 931,80		799 195,69		839 845,15		1 117 913,48		801 840,58
2.4.	Podatki i opłaty		349 494,14		356 794,93		335 553,57		193 468,70		217 407,27		185 956,40		187 824,44
2.5.	Wynagrodzenia		2 333 762,97		2 199 775,47		2 391 359,14		2 234 487,55		2 289 040,35		2 450 813,62		3 627 927,94
2.6.	ZUS i świadczenia dla pracowników		425 882,79		402 733,49		504 466,12		477 323,14		485 230,62		515 028,40		692 274,35
2.7.	Pozostałe koszty rodzajowe		124 151,73		148 017,18		126 490,62		132 012,92		118 178,27		114 242,95		142 750,55

3	Zysk/strata ze sprzedaży		-923 419,84		-129 152,00		-115 029,89		-75 483,45		-56 688,68		251 511,52		-968 998,80
4	Przychody operacyjne		618 791,88		15 175,75		58 079,83		35 486,17		8 264,31		7 364,59		7 186,03
4.1.	Sprzedaż środków trwałych		8 864,04		15 175,75		58 079,83		35 486,17		8 264,31		7 364,59		7 186,03
4.2.	Pokrycie amortyzacji		609 927,84		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00		
5	Koszty operacyjne		41 681,00		60 639,33		0,00		30 200,00		16 992,00		258 966,67		181 743,54
5.1.	Koszt inwestycji finansowanych z środków własnych MZK		41 681,00		60 639,33		0,00		30 200,00		16 992,00		258 966,67		172 450,00
5.2.	Pozostałe koszty operacyjne														9 293,54
6	Zysk/strata z działalności operacyjnej		-346 308,96		-174 615,58		-56 950,06		-70 197,28		-65 416,37		-90,56		-1 143 556,31
7	Przychody finansowe		12 141,82		17 956,14		18 544,05		23 149,04		21 814,76		19 278,62		10 114,41
7.1.	Odsetki		12 141,82		13 315,90		15 544,05		19 456,82		19 714,76		19 278,62		10 114,41
7.2.	Inne		0,00		4 640,24		3 000,00		3 692,22		2 100,00		0,00		
8	Koszty finansowe - inne		4 319,00		794,40		0,00		0,00		0,00		0,00		747,55
9	Zysk strata z działalności ogółem	0,00	-338 486,14	0,00	-157 453,84	0,00	-38 406,01	0,00	-47 048,24	0,00	-43 601,61	0,00	19 188,06	0,00	-1 134 189,45

* Plany w poszczególnych latach są danymi z Uchwał w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Sulejów na dany rok

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Z przedstawionych powyżej zestawień, widać, że wykonanie planów finansowych w MZK jest rozbieżne z przyjętymi wcześniej planami na dany rok. Odchylenia zaprezentowani w tabeli nr 24 i tabeli nr 25. Tylko w roku 2011 nie zanotowano przekroczenia kosztów, natomiast we wszystkich pozostałych latach objętych analizą występuje przekroczenie kosztów zrealizowanych w stosunku do kosztów planowanych. Natomiast analiza przychodów pokazuje, że plany przychodów były zakładane „na wyrost”.

Tabela nr 24. Wskaźniki odchyień przychodów wykonanych do planowanych w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Plan	Wykonanie	Dynamika
1	2	3	4	5
1	2010	5 407 915,89	5 118 223,61	0,95
2	2011	5 212 600,00	4 537 339,65	0,87
3	2012	4 761 600,00	4 677 108,86	0,98
4	2013	4 929 500,00	4 965 146,14	1,01
5	2014	5 113 000,00	5 032 554,83	0,98
6	2015	5 350 000,00	6 023 018,23	1,13
7	2016	5 671 000,00	6 356 253,45	1,12

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 25. Wskaźniki odchyień kosztów wykonanych do planowanych w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Plan	Wykonanie	Dynamika
1	2	3	4	5
1	2010	5 407 915,89	6 041 643,45	1,12
2	2011	5 212 600,00	4 666 491,65	0,90
3	2012	4 761 600,00	4 792 138,75	1,01
4	2013	4 929 500,00	5 049 629,59	1,02
5	2014	5 113 000,00	5 089 243,51	1,00
6	2015	5 350 000,00	5 771 506,71	1,08
7	2016	5 671 000,00	7 325 252,25	1,29

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Ważnym zagadnieniem, jest także planowanie wartości dotacji przedmiotowej do ceny ścieków. Zagadnienie niniejsze zaprezentowano w tabeli nr 26. Z przedstawionych informacji wynika, że w budżecie Gminy Sulejów zabezpieczano każdego roku większe kwoty, niż zgłaszane zapotrzebowanie z MZK, ponieważ był uwzględniany podatek VAT. Zgłaszane zapotrzebowanie na wartość dotacji świadczy o **braku wiedzy lub precyzyjnych danych na temat skalkulowania ceny 1 m³ odprowadzanych ścieków do kanalizacji miejskiej. Dotacja przedmiotowa winna wynikać z danych finansowych, nie jest to kwestia uznaniowości.**

Tabela nr 26. Informacje o dotacji przedmiotowej dla MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Plan MZK	Plan w Uchwale budżetowej	Wykonanie
1	2	3	4	5
1	2010	546 915,89	585 200,00	646 355,16
2	2011	601 000,00	642 642,00	623 700,00
3	2012	488 600,00	527 688,00	523 500,00
4	2013	440 700,00	475 956,00	440 700,00
5	2014	364 000,00	393 120,00	316 261,68
6	2015	364 000,00	393 120,00	315 000,00
7	2016	308 000,00	332 640,00	308 000,00

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

4. Analiza rachunków wyników za okres 2010-2016.

4.1. Analiza porównawcza rachunku wyników w czasie (ex-post) w MZK.

W poniższej tabeli nr 27 zestawiono rachunki wyników MZK w Sulejowie za lata 2009-2016. Szczegółowy opis prezentowanych wartości przedstawiono poniżej, po tabeli.

Tabela nr 27. Zestawienie rachunku wyników MZK w latach 2009-2016.

Poz.	Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
1	Przychody netto razem	5 148 533,01	5 118 223,61	4 537 339,65	4 677 108,86	4 965 146,14	5 032 554,83	6 023 018,23	6 356 253,45
1.1.	Przychody netto ze sprzedaży produktów	4 493 901,94	4 467 549,45	3 913 639,65	4 153 608,86	4 524 446,14	4 716 293,15	5 708 018,23	6 048 253,45
1.2.	Dotacje	514 018,67	646 355,16	623 700,00	523 500,00	440 700,00	316 261,68	315 000,00	308 000,00
1.3.	Zmiana	140 612,40	4 319,00	0,00	0,00				
2.	Koszt działalności operacyjnej	5 425 424,69	6 041 643,45	4 666 491,65	4 792 138,75	5 040 629,59	5 089 243,51	5 771 506,71	7 325 252,25
2.1.	Amortyzacja	601 114,05	609 927,84	36 817,44	35 982,63	31 177,35	30 867,51	27 143,18	74 781,83
2.2.	Zużycie materiałów i energii	1 306 057,41	1 524 611,42	1 189 609,35	1 053 354,87	1 172 964,24	1 108 674,34	1 360 408,68	1 797 852,56
2.3.	Usługi obce	344 787,35	673 812,56	332 743,79	344 931,80	799 195,69	839 845,15	1 117 913,48	801 840,58
2.4.	Podatki i opłaty	287 244,00	349 494,14	356 794,93	335 553,57	193 468,70	217 407,27	185 956,40	187 824,44
2.5.	Wynagrodzenia	2 335 900,53	2 333 762,97	2 199 775,47	2 391 359,14	2 234 487,55	2 289 040,35	2 450 813,62	3 627 927,94
2.6.	ZUS i świadczenia dla pracowników	420 787,39	425 882,79	402 733,49	504 466,12	477 323,14	485 230,62	515 028,40	692 274,35
2.7.	Pozostałe koszty rodzajowe	129 533,96	124 151,73	148 017,18	126 490,62	132 012,92	118 178,27	114 242,95	142 750,55
3	Zysk/strata ze sprzedaży	-276 891,68	-923 419,84	-129 152,00	-115 029,89	-75 483,45	-56 688,68	251 511,52	-968 998,80
4	Przychody operacyjne	614 265,02	618 791,88	15 175,75	58 079,83	35 486,17	8 264,31	7 364,59	7 186,03
4.1.	Sprzedaż środków trwałych	13 150,97	8 864,04	15 175,75	58 079,83	35 486,17	8 264,31	7 364,59	7 186,03

4.2.	Pokrycie amortyzacji (?)	601 114,05	609 927,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
5	Koszty operacyjne	227 660,00	41 681,00	60 639,33	0,00	30 200,00	16 992,00	258 966,67	181 743,54
5.1.	Koszt inwestycji finansowanych z środków własnych MZK	227 660,00	41 681,00	60 639,33	0,00	30 200,00	16 992,00	258 966,67	172 450,00
5.2.	Pozostałe koszty operacyjne								9 293,54
6	Zysk/strata z działalności operacyjnej	109 713,34	-346 308,96	-174 615,58	-56 950,06	-70 197,28	-65 416,37	-90,56	-1 143 556,31
7	Przychody finansowe	9 158,64	12 141,82	17 956,14	18 544,05	23 149,04	21 814,76	19 278,62	10 114,41
7.1.	Odsetki	9 158,64	12 141,82	13 315,90	15 544,05	19 456,82	19 714,76	19 278,62	10 114,41
7.2.	Inne	0,00	0,00	4 640,24	3 000,00	3 692,22	2 100,00	0,00	
8	Koszty finansowe - inne	340,00	4 319,00	794,40	0,00	0,00	0,00	0,00	747,55
9	Zysk strata z działalności ogółem	118 531,98	-338 486,14	-157 453,84	-38 406,01	-47 048,24	-43 601,61	19 188,06	-1 134 189,45

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Dokonano zestawienia rachunków wyników MZK w Sulejowie za lata 2009-2016. Analiza, zgodnie ze zleceniem Zleceniodawcy, obejmuje okres od roku 2010, jednak w tym przypadku rok 2009 także zasługuje na uwagę. Każdy rachunek wyników, a także bilans za dany rok jest prezentowany w dwóch kolumnach tj.: rok bieżący i rok poprzedni, stąd analizując rok 2010, posiada się też informacje na temat roku 2009. Pozycje, na które należy zwrócić uwagę (zaznaczono na różowo) to wiersz „2.1. Amortyzacja”, w kategorii „2. Koszty działalności operacyjnej” i wiersz „4.2. Pokrycie amortyzacji” w kategorii „4. Przychody operacyjne”. A zatem ta sama kwota w 2009 oraz w 2010 stanowi zarówno koszt zakładu, jak i jego przychód.

Zagadnienie to poddano głębszej analizie, ponieważ tak zaprezentowane wartości wykazują skutek neutralny dla wyników MZK. **Nie udało się jednak wyjaśnić, dlaczego kwoty te są tożsame** (zmiany personalne w MZK). W większości zakłady budżetowe dysponują majątkiem własnym i majątkiem gminy, która powołała je do funkcjonowania.

Majątek ulega stopniowemu zużyciu wg zasad określonych w Klasyfikacji Rodzajowej Środków Trwałych i jest w tym samym stopniu amortyzowany. Jednak amortyzacja obcych środków trwałych nie jest kosztem, który wpływa na wynik finansowy, a jedynie amortyzacja własnych środków trwałych.

Można zatem, dla celów księgowych, przyjąć jeden z dwóch sposobów rozliczania amortyzacji w rachunku wyników zakładu:

- naliczanie amortyzacji wszystkich środków trwałych (własnych i użytkowanych), ale wówczas amortyzację dotyczącą obcych środków trwałych należy pokazać w przychodach, celem neutralizacji wyniku finansowego. W takim wariantcie rozliczania wyniku, różnica między przychodem z pokrycia amortyzacji, a kosztem amortyzacji, jest amortyzacją środków własnych;
- naliczanie amortyzacji tylko własnych środków trwałych, wówczas w przychodach z pokrycia amortyzacji wystąpią wartości zerowe.

W badanym przypadku zastosowano sposób drugi, ale dopiero od roku 2011. Natomiast w roku 2010 i 2009 amortyzacja była naliczana od całego majątku, w tym od majątku obcego (gminy). Nie byłoby to, niewłaściwe księgowanie, gdyby naliczoną amortyzację obcych środków wykazano w przychodach, jednak tak nie jest. Amortyzacja w 2009 r. wynosi 601.114, 05 zł i tyle też wynosi przychód; natomiast w 2010 r. amortyzacja wynosi 609.927,84 zł i równa się przychodowi w roku 2010. Można założyć, przez domniemanie, na podstawie roku 2011, gdzie amortyzacja wynosi 36.817,44 zł, że w 2009 i 2010 była to kwota zbliżona do kwot amortyzacji własnych środków trwałych w latach 2011 i następnych. **Tak więc z analizy tych wartości wynika, że przychody w roku 2009 i 2010 są zawyżone o ok. 36.000,00 zł w każdym roku.**

W związku z tym, że zagadnienia tego nie udało się w toku niniejszej analizy wyjaśnić (jak wspomniano wyżej, w związku ze zmianami kadrowymi), należy przyjąć, że:

- w 2009 roku wynik finansowy, zaprezentowany jako kwota 118.531,98 zł jest zawyżony o ok. 36.000,00 zł i wynosi ok. 82.531,98 zł;
- w 2010 roku wynik finansowy – strata, którą zaprezentowano jako kwotę (-) 338.486,14 zł jest większa o ok. 36.000,00 zł i wynosi (-) 374.486,14 zł.

Z omawianych powyżej kwot, trudno postawić diagnozę: Czy księgi handlowe zakładu były w latach 2009-2010 prowadzone nie rzetelnie, czy może księgi były prowadzone rzetelnie, natomiast rachunek wyników sporządzono nie prawidłowo. Jednak żaden z wniosków, a jeden jest prawidłową diagnozą, nie napawa optymizmem. Ważny jest dla omawianego zagadnienia także fakt, że wynik finansowy jest prezentowany w bilansie, jako wartość tzw. „ciągniona” i przekłada się na obraz także lat następnych.

Poniżej w tabeli nr 28 przedstawiono dynamikę zmian rachunku wyników MZK w Sulejowie za lata 2010-2016. Interpretacja przedstawionych wyników jest jednoznaczna:

- brak od wielu lat zewnętrznego nadzoru nad działalnością MZK;
- natomiast wewnętrznie – kierownictwo MZK nie wykazuje od wielu lat żadnej dyscypliny finansowej w swoich działaniach;
- od wielu lat kierownictwo MZK nie zapoznało się z zasadami funkcjonowania zakładów budżetowych, dopuszczając do narastania działań określanych jako niegospodarność.

Tabela nr 28. Dynamika zmian rachunku wyników MZK za lata 2010-2016.

Poz.	Wyszczególnienie	Rok 2010	Rok 2011	D	Rok 2012	D	Rok 2013	D	Rok 2014	D	Rok 2015	D	Rok 2016	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Przychody netto razem	5 118 223,61	4 537 339,65	88,65	4 677 108,86	103,08	4 965 146,14	106,16	5 032 554,83	101,36	6 023 018,23	119,68	6 356 253,45	105,53
1.1.	Przychody netto ze sprzedaży produktów	4 467 549,45	3 913 639,65	87,60	4 153 608,86	106,13	4 524 446,14	108,93	4 716 293,15	104,24	5 708 018,23	121,03	6 048 253,45	105,96
1.2.	Dotacje	646 355,16	623 700,00	96,49	523 500,00	83,93	440 700,00	84,18	316 261,68	71,76	315 000,00	99,60	308 000,00	97,78
1.3.	Zmiana	4 319,00	0,00	0,00	0,00									
2.	Koszt działalności operacyjnej	6 041 643,45	4 666 491,65	77,24	4 792 138,75	102,69	5 040 629,59	105,19	5 089 243,51	100,96	5 771 506,71	113,41	7 325 252,25	126,92
2.1.	Amortyzacja	609 927,84	36 817,44	6,04	35 982,63	97,73	31 177,35	86,65	30 867,51	99,01	27 143,18	87,93	74 781,83	275,51
2.2.	Zużycie materiałów i energii	1 524 611,42	1 189 609,35	78,03	1 053 354,87	88,55	1 172 964,24	111,36	1 108 674,34	94,52	1 360 408,68	122,71	1 797 852,56	132,16
2.3.	Usługi obce	673 812,56	332 743,79	49,38	344 931,80	103,66	799 195,69	231,70	839 845,15	105,09	1 117 913,48	133,11	801 840,58	71,73
2.4.	Podatki i opłaty	349 494,14	356 794,93	102,09	335 553,57	94,05	193 468,70	57,66	217 407,27	112,37	185 956,40	85,53	187 824,44	101,00
2.5.	Wynagrodzenia	2 333 762,97	2 199 775,47	94,26	2 391 359,14	108,71	2 234 487,55	93,44	2 289 040,35	102,44	2 450 813,62	107,07	3 627 927,94	148,03
2.6.	ZUS i świadczenia dla pracowników	425 882,79	402 733,49	94,56	504 466,12	125,26	477 323,14	94,62	485 230,62	101,66	515 028,40	106,14	692 274,35	134,41
2.7.	Pozostałe koszty rodzajowe	124 151,73	148 017,18	119,22	126 490,62	85,46	132 012,92	104,37	118 178,27	89,52	114 242,95	96,67	142 750,55	124,95
3	Zysk/strata ze sprzedaży	-923 419,84	-129 152,00	13,99	-115 029,89	89,07	-75 483,45	65,62	-56 688,68	75,10	251 511,52	-443,67	-968 998,80	-385,27
4	Przychody operacyjne	618 791,88	15 175,75	2,45	58 079,83	382,71	35 486,17	61,10	8 264,31	23,29	7 364,59	89,11	7 186,03	97,58
4.1.	Sprzedaż środków trwałych	8 864,04	15 175,75	171,21	58 079,83	382,71	35 486,17	61,10	8 264,31	23,29	7 364,59	89,11	7 186,03	97,58
4.2.	Pokrycie amortyzacji	609 927,84	0,00	0,00	0,00		0,00		0,00		0,00			
5	Koszty operacyjne	41 681,00	60 639,33	145,48	0,00	0,00	30 200,00		16 992,00	56,26	258 966,67	1 524,05	181 743,54	70,18
5.1.	Koszt inwestycji finansowanych z środków własnych MZK	41 681,00	60 639,33	145,48	0,00	0,00	30 200,00		16 992,00	56,26	258 966,67	1 524,05	172 450,00	66,59
5.2.	Pozostałe koszty operacyjne												9 293,54	
6	Zysk/strata z działalności operacyjnej	-346 308,96	-174 615,58	50,42	-56 950,06	32,61	-70 197,28	123,26	-65 416,37	93,19	-90,56	0,14	-1 143 556,31	1 262 760,94
7	Przychody finansowe	12 141,82	17 956,14	147,89	18 544,05	103,27	23 149,04	124,83	21 814,76	94,24	19 278,62	88,37	10 114,41	52,46
7.1.	Odsetki	12 141,82	13 315,90	109,67	15 544,05	116,73	19 456,82	125,17	19 714,76	101,33	19 278,62	97,79	10 114,41	52,46
7.2.	Inne	0,00	4 640,24		3 000,00	64,65	3 692,22	123,07	2 100,00	56,88	0,00	0,00		
8	Koszty finansowe - inne	4 319,00	794,40	18,39	0,00	0,00	0,00		0,00		0,00		747,55	
9	Zysk strata z działalności ogółem	-338 486,14	-157 453,84	46,52	-38 406,01	24,39	-47 048,24	122,50	-43 601,61	92,67	19 188,06	-44,01	-1 134 189,45	-5 910,91

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

4.2. Analiza zmian struktury kosztów i przychodów.

Zmianę struktury kosztów i przychodów w MZK w latach 2010-2016 zaprezentowano w tabeli nr 29, a w tabeli nr 30 przedstawiono szczegółowo rodzaje ponoszonych kosztów usług obcych. Wnioski, jakie nasuwają się po lekturze niniejszych danych są następujące:

- dotacja przedmiotowa dla zakładu była z każdym rokiem coraz mniejsza, w 2011 roku stanowiła 13,75% przychodów, natomiast w roku 2016 już tylko 4,85%;
- amortyzacja, jak opisano w rozdziale poprzednim niekoniecznie prawidłowo prezentowana, wahała się od 10,10% w roku 2010 do 0,47% w roku 2015 - udziału w kosztach ogółem;
- usługi obce osiągają wachlarz udziału w kosztach ogółem od 7,13% w roku 2011 do 19,37 w roku 2015;
- wynagrodzenia stanowią w kosztach ogółem udział od 38,63% w roku 2011 do 49,90% w 2012 r.;
- jedynie zużycie materiałów jest w badanych okresie na porównywalnym poziomie.

Tabela nr 29. Struktura kosztów i przychodów w rachunku wyników MZK za lata 2010-2016.

Poz.	Wyszczególnienie	Rok 2010	%	Rok 2011	%	Rok 2012	%	Rok 2013	%	Rok 2014	%	Rok 2015	%	Rok 2016	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Przychody netto razem	5 118 223,61	100,00	4 537 339,65	100,00	4 677 108,86	100,00	4 965 146,14	100,00	5 032 554,83	100,00	6 023 018,23	100,00	6 356 253,45	100,00
1.1.	Przychody netto ze sprzedaży produktów	4 467 549,45	87,29	3 913 639,65	86,25	4 153 608,86	88,81	4 524 446,14	91,12	4 716 293,15	93,72	5 708 018,23	94,77	6 048 253,45	95,15
1.2.	Dotacje	646 355,16	12,63	623 700,00	13,75	523 500,00	11,19	440 700,00	8,88	316 261,68	6,28	315 000,00	5,23	308 000,00	4,85
1.3.	Zmiana	4 319,00	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
2.	Koszt działalności operacyjnej	6 041 643,45	100,00	4 666 491,65	100,00	4 792 138,75	100,00	5 040 629,59	100,00	5 089 243,51	100,00	5 771 506,71	100,00	7 325 252,25	100,00
2.1.	Amortyzacja	609 927,84	10,10	36 817,44	0,79	35 982,63	0,75	31 177,35	0,62	30 867,51	0,61	27 143,18	0,47	74 781,83	1,02
2.2.	Zużycie materiałów i energii	1 524 611,42	25,24	1 189 609,35	25,49	1 053 354,87	21,98	1 172 964,24	23,27	1 108 674,34	21,78	1 360 408,68	23,57	1 797 852,56	24,54
2.3.	Usługi obce	673 812,56	11,15	332 743,79	7,13	344 931,80	7,20	799 195,69	15,86	839 845,15	16,50	1 117 913,48	19,37	801 840,58	10,95
2.4.	Podatki i opłaty	349 494,14	5,78	356 794,93	7,65	335 553,57	7,00	193 468,70	3,84	217 407,27	4,27	185 956,40	3,22	187 824,44	2,56
2.5.	Wynagrodzenia	2 333 762,97	38,63	2 199 775,47	47,14	2 391 359,14	49,90	2 234 487,55	44,33	2 289 040,35	44,98	2 450 813,62	42,46	3 627 927,94	49,53
2.6.	ZUS i świadczenia dla pracowników	425 882,79	7,05	402 733,49	8,63	504 466,12	10,53	477 323,14	9,47	485 230,62	9,53	515 028,40	8,92	692 274,35	9,45
2.7.	Pozostałe koszty rodzajowe	124 151,73	2,05	148 017,18	3,17	126 490,62	2,64	132 012,92	2,62	118 178,27	2,32	114 242,95	1,98	142 750,55	1,95

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie

Tabela nr 30. Szczegółowa analityka kosztów usług obcych MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Szczegółowy rodzaj/tytuł kosztu	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Zakup usług remontowych	187 034,14	111 509,55	66 489,64	127 804,58	227 156,94	235 480,82	191 606,00
	remont taboru samochodowego	34 659,77	29642,18	9 572,19	12 519,17	21 317,59	6 465,57	24 610,32
	remonty dachów, montaż okien, remont kominów, naprawa i montaż drzwi	127 323,87	71 307,23	39 223,88	84 435,87	161 485,08	196 291,72	108 286,30
	remont sprzętu biurowego	1 554,25		2 142,64	646,74		150,00	2 320,00
	naprawa pomp i agregatów, gaśnic, wodomierzy i sprzętu dielektrycznego	23 496,25	10 560,14	15 550,93	30 202,80	13 928,87	26 873,53	56 389,38
	wymiana włazów i przebudowa zbiorników ściekowych					30 425,40	5 700,00	
2	Zakup usług zdrowotnych	1 735,00	2 915,00	2 145,00	14 407,00	2 015,00	4 105,00	6 265,00
3	Zakup usług pozostałych	429 768,32	171 498,07	209 793,73	596 453,35	554 022,34	828 024,71	541 165,79
	usługi bankowe	9 085,22	6 842,23	6 185,89	6 010,50	6 100,00	6 956,95	6 723,22
	przeglądy kominiarskie i gazownicze i urządzeń	6 273,40	15 816,96	17 906,95	14 075,78	6 759,68	59 760,63	52 616,76
	opłaty abonament. Znaczkę pocztowe	6 217,96	5 089,22	6 752,50	7 904,00	7 782,35	5 652,34	4 975,81
	usługi sprzętowe, transportowe, badania techniczne aut	189 677,38	73 267,30	33 622,92	202 734,33	123 655,70	83 553,59	57 158,31
	kursy, szkolenia, egzaminy, BHP, SEP	14 668,80	16 328,15	3 849,00	8 543,00	3 697,00	16 894,90	8 361,00
	monitoring wysypiska	7 900,00	6 900,00	11 201,63				
	inwentaryzacja przyłączy	12 116,00	14 574,16	5 639,03	32 221,73	22 420,00	58 850,81	93 767,41
	prowisja od windyacji, opłata do KRD	7 036,89			3 566,80			6 383,70
	akcja zima	173 624,62	29 301,00	62 507,50	48 815,00	74 226,25	30 432,50	
	konserwacja centrali telefonicznej i monitoringu	1 950,00	2 000,00	3 780,26	2 600,00	2 400,00	2 400,00	2 050,53
	koszty zarządu wspólnot			40 536,10	17 356,61	9 088,17	8 181,58	48 235,14
	nadzór weterynaryjny, dezynfekcja	1 218,05	1 379,05	805,00				
	odbiór i zagospodarowanie odpadów				238 192,60	283 113,69	439 738,16	53 614,10
	obsługa informatyczna, prawnicza, BHP			17 006,95	14 433,00	14 779,50	26 666,34	42 960,55
	usługi budowlane, przewierty						81 653,66	155 507,81
	zakup reklam						7 283,25	8 811,45
4	Internet	858,13	1 291,42	1 988,13	2 196,06	3 000,70		
5	Telefony komórkowe	14 269,27	15 601,74	16 048,92	16 563,53	14 673,24	17 632,61	13 765,88
6	Telefon stacjonarny	8 651,79	4 654,19	3 699,72	3 440,66	2 970,92	0,00	0,00
7	Wykonywanie ekspertyz, analiz, opinii, badanie wody i osadu ściekowego	31 495,91	25 273,82	44 766,66	38 330,51	36 006,01	32 670,34	49 037,91
	Razem	673 812,56	332 743,79	344 931,80	799 195,69	839 845,15	1 117 913,48	801 840,58

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

4.3. Analiza miejsc powstawania kosztów i ich przełożenie na przychody.

W Miejskim Zakładzie Komunalnym w Sulejowie jest prowadzona szczegółowa ewidencja kosztów w układzie ich powstawania. Rejestracja kosztów jest prowadzona równolegle w układzie kosztów rodzajowych – Zespół kont „4” oraz kont księgowych oznaczonych symbolem „5” – miejsce powstawania kosztów. Podstawowy podział kosztów wg kont Zespołu „5” przedstawia się następująco:

1. ADM – Administracja domów mieszkalnych
2. INW – Dział inwestycji
3. KAN – Kanalizacja
4. OCZ – Oczyszczalnia
5. TAG – Targowisko
6. WOD – Wodociągi
7. OŚW – Oświetlenie
8. BRB – Brygada remontowo-budowlana
9. BTO – Brygada transportowa oczyszczania miasta
10. DPI – Dział przygotowania inwestycji
11. DEI – Dział eksploatacji i infrastruktury
12. DIN – Dział inwestycji, nieruchomości i rozwoju
13. TOM – Transport i oczyszczanie miasta
14. ZOP – Nieczystości płynne
15. SOR – Sortownia śmieci
16. ZOS – Nieczystości stałe
17. WYS – Wysypisko
18. Koszty zarządu

W różnym okresie występowały różne nazwy poszczególnych działów organizacyjnych MZK. Zmiany, jakie następowały w rejestracji kosztów wg wymienionych powyżej działów były wynikiem zmian struktury organizacyjnej MZK – omówionych w rozdziale „1.3. Struktura organizacyjna i zatrudnienie”. W poniższej tabeli nr 31 zaprezentowano koszty zarządu przypadające na poszczególne działy w okresie 2010-2016. Szczegółowo udział kosztów bezpośrednich, pośrednich i kosztów zarządu w poszczególnych działach zaprezentowano w tabeli nr 32. Jeśli w danym roku nie ma żadnych kwot – oznacza to, że takie działy w danym roku nie istniały.

Rozliczenie kosztów ogólnozakładowych i przypisanie ich do konkretnych komórek organizacyjnych MZK odbywa się wg następującego klucza rozliczeń: stosunek procentowy płac bezpośrednich i pośrednich przypadających na dany dział w stosunku do ogółu płac w MZK (z wyłączeniem płac w dziale „koszty ogólnozakładowe”). Zasada ta jest stosowana w rozliczaniu kosztów, zgodnie z informacją pracowników księgowości „od zawsze”, jednak nie przedstawiono żadnego dokumentu czy Zarządzenia, w którym zasady te zostałyby określone, jako obowiązujące. **Nikt nigdy nie kwestionował takiego sposobu rozliczeń, ale też nikt nie analizował, czy jest to sposób właściwy dla specyfiki działalności prowadzonej przez MZK.**

Tabela nr 31. Koszty zarządu w latach 2010-2016 rozliczone na poszczególne działy MKZ.

Lp.	Dział	Nazwa pełna działu	Rok 2010	%	Rok 2011	%	Rok 2012	%	Rok 2013	%	Rok 2014	%	Rok 2015	%	Rok 2016	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	ADM	ADMINISTRACJA DOMÓW MIESZKALNYCH	47 961,28	8,95	38 576,12	7,51	33 972,58	6,18	28 153,37	5,32	27 423,50	5,10	26 130,63	4,41	24 544,89	3,26
2	INW	DZIAŁ INWESTYCJI	47 624,65	8,89	42 653,51	8,30	45 217,75	8,22	45 226,37	8,55	42 190,41	7,84	48 307,46	8,15	43 016,34	5,71
3	KAN	KANALIZACJA	97 321,35	18,16	87 847,64	17,10	96 536,19	17,55	72 380,51	13,68	74 980,79	13,94	54 958,70	9,27	45 597,55	6,06
4	OCZ	OCZYSZCZALNIA	96 196,22	17,95	80 440,44	15,66	89 828,45	16,33	87 174,87	16,47	85 049,45	15,81	98 435,84	16,60	81 821,63	10,87
5	TAG	TARGOWISKO	5 253,06	0,98	4 680,97	0,91	3 797,97	0,69	4 615,89	0,87	7 764,34	1,44	12 663,09	2,14	14 124,91	1,88
6	WOD	WODOCIĄGI	92 361,57	17,24	89 764,59	17,47	88 371,90	16,07	100 001,14	18,89	124 584,14	23,16	146 098,69	24,64	136 644,77	18,15
7	OŚW	OŚWIETLENIE	6 032,99	1,13	11 088,76	2,16	10 558,62	1,92	10 929,73	2,07	12 229,77	2,27	28 692,55	4,84	44 725,96	5,94
8	BRB	BRYGADA REMONTOWO-BUDOWLANA											31 418,23	5,30	126 717,97	16,83
9	BTO	BRYGADA TRANSPORTOWA OCZYSZ. MIASTA													163 269,77	21,69
10	DPI	DZIAŁ PRZYGOTOWANI INWESTYCJI													27 046,73	3,59
11	DEI	DZIAŁ EKSPLOATACJI I INFRASTRUKTURY													22 477,99	2,99
12	DIN	DZIAŁ INWESTYCJI, NIERUCHOMOŚCI I ROZWOJU													7 892,21	1,05
13	TOM	TRANSPORT I OCZYSZCZANIE MIASTA													14 904,68	1,98
14	ZOP	NIECZYSTOŚCI PŁYNNE	17 554,67	3,28	17 568,49	3,42	18 112,20	3,29	25 730,93	4,86	21 268,06	3,95	19 986,86	3,37		0,00
15	SOR	SORTOWNIA ŚMIECI							77 463,58	14,64	78 139,90	14,53	35 815,26	6,04		
16	ZOS	NIECZYSTOŚCI STAŁE	91 313,37	17,04	107 399,18	20,90	133 110,21	24,20	77 578,55	14,66	64 263,84	11,95	90 313,68	15,23		0,00
17	WYS	WYSYPISKO	34 198,64	6,38	33 787,54	6,58	30 539,08	5,55		0,00		0,00		0,00		0,00
Razem			535 817,80	100,00	513 807,24	100,00	550 044,95	100,00	529 254,94	100,00	537 894,20	100,00	592 820,99	100,00	752 785,40	100,00

Źródło: Informacje z danych MKZ w Sulejowie.

Tabela nr 32. Udział kosztów bezpośrednich, pośrednich i kosztów zarządu w poszczególnych działach MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Dział	Nazwa pełna działu	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11
1	ADM	ADMINISTRACJA DOMÓW MIESZKALNYCH, w tym:	715 865,28	534 728,67	510 771,76	427 557,19	470 297,82	526 444,85	459 477,65
		> koszty bezpośrednie	582 505,99	412 867,76	384 693,80	348 527,57	392 251,28	430 244,79	342 045,04
		> koszty wydziałowe	85 398,01	83 284,79	92 105,38	50 876,25	50 623,04	70 069,43	92 887,72
		> koszty zarządu	47 961,28	38 576,12	33 972,58	28 153,37	27 423,50	26 130,63	24 544,89
2	INW	DZIAŁ INWESTYCJI, w tym:	788 154,98	473 949,00	449 169,94	530 739,39	486 978,01	533 640,92	525 222,62
		> koszty bezpośrednie	683 075,62	381 981,85	349 477,91	429 541,96	374 924,31	442 947,03	421 513,21
		> koszty wydziałowe	57 454,71	49 313,64	54 474,28	55 971,06	69 863,29	42 386,43	60 693,07
		> koszty zarządu	47 624,65	42 653,51	45 217,75	45 226,37	42 190,41	48 307,46	43 016,34
3	KAN	KANALIZACJA, w tym:	693 694,68	656 006,07	614 458,26	530 535,74	579 263,62	448 599,48	391 905,21
		> koszty bezpośrednie	563 887,72	528 451,52	484 130,79	427 100,22	490 655,92	391 229,08	346 307,66
		> koszty wydziałowe	32 485,61	39 706,91	33 791,28	31 055,01	13 626,91	2 411,70	
		> koszty zarządu	97 321,35	87 847,64	96 536,19	72 380,51	74 980,79	54 958,70	45 597,55
4	OCZ	OCZYSZCZALNIA, w tym:	670 564,93	656 035,70	818 166,70	815 619,56	783 679,65	914 292,28	968 868,36
		> koszty bezpośrednie	517 607,67	509 357,67	671 986,02	665 080,57	630 445,11	750 358,34	885 644,98
		> koszty wydziałowe	56 761,04	66 237,59	56 352,23	63 364,12	68 185,09	65 498,10	1 401,75
		> koszty zarządu	96 196,22	80 440,44	89 828,45	87 174,87	85 049,45	98 435,84	81 821,63
5	TAG	TARGOWISKO, w tym:	102 580,50	111 281,11	111 281,82	102 082,00	94 113,55	123 913,97	202 169,09
		> koszty bezpośrednie	97 327,44	106 600,14	107 483,85	80 160,57	75 289,06	69 349,11	122 187,52
		> koszty wydziałowe				17 305,54	11 060,15	41 901,77	65 856,66
		> koszty zarządu	5 253,06	4 680,97	3 797,97	4 615,89	7 764,34	12 663,09	14 124,91
6	WOD	WODOCIĄGI, w tym:	1 040 042,62	976 141,52	1 078 602,88	1 082 232,26	1 211 155,01	1 362 265,30	1 385 739,21
		> koszty bezpośrednie	785 350,39	728 295,21	826 629,60	788 210,58	940 951,82	1 094 316,43	1 166 245,23

		> koszty wydziałowe	162 330,66	158 081,72	163 601,38	194 020,54	145 619,05	121 850,18	82 849,21
		> koszty zarządu	92 361,57	89 764,59	88 371,90	100 001,14	124 584,14	146 098,69	136 644,77
7	OŚW	OŚWIETLENIE, w tym:	173 315,93	169 946,19	119 204,24	108 401,17	110 011,05	192 347,60	279 575,01
		> koszty bezpośrednie	167 282,94	158 857,43	108 645,62	97 471,44	97 781,28	163 655,05	234 849,05
		> koszty wydziałowe							
		> koszty zarządu	6 032,99	11 088,76	10 558,62	10 929,73	12 229,77	28 692,55	44 725,96
8	BRB	BRYGADA REMONTOWO-BUDOWLANA, w tym:		0,00	0,00	0,00	0,00	329 720,71	1 677 535,97
		> koszty bezpośrednie						284 515,41	1 455 822,61
		> koszty wydziałowe						13 787,07	94 995,39
		> koszty zarządu						31 418,23	126 717,97
9	BTO	BRYGADA TRANSPOR. OCZYSZ. MIASTA, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 276 248,43
		> koszty bezpośrednie							1 035 772,75
		> koszty wydziałowe							77 205,91
		> koszty zarządu							163 269,77
10	DPI	DZIAŁ PRZYG. INWESTYCJI, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	288 156,46
		> koszty bezpośrednie							89 035,78
		> koszty wydziałowe							172 073,95
		> koszty zarządu							27 046,73
11	DEI	DZIAŁ EKSPLOATACJI I INFRASTRUKTURY, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	135 137,01
		> koszty bezpośrednie							464,79
		> koszty wydziałowe							112 194,23
		> koszty zarządu							22 477,99
12	DIN	DZIAŁ INW, NIERUCH. I ROZWOJU, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	63 236,35	46 718,52

		> koszty bezpośrednie						38 881,45	2 655,34
		> koszty wydziałowe						24 354,90	36 170,97
		> koszty zarządu							7 892,21
13	TOM	TRANS. I OCZYSZCZANIE MIASTA, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	84 712,05
		> koszty bezpośrednie							5 302,93
		> koszty wydziałowe							64 504,44
		> koszty zarządu							14 904,68
14	ZOP	NIECZYSTOŚCI PŁYNNNE, w tym:	171 003,87	198 844,27	215 135,67	230 880,19	186 990,57	144 190,84	0,00
		> koszty bezpośrednie	153 097,66	181 190,66	196 799,68	199 510,08	160 547,55	115 091,20	
		> koszty wydziałowe	351,54	85,12	223,79	5 639,18	5 174,96	9 112,78	
		> koszty zarządu	17 554,67	17 568,49	18 112,20	25 730,93	21 268,06	19 986,86	
15	SOR	SORTOWNIA ŚMIECI, w tym:	0,00	0,00	0,00	488 386,75	453 960,21	212 820,04	0,00
		> koszty bezpośrednie				373 178,32	339 146,75	151 763,19	
		> koszty wydziałowe				37 744,85	36 673,56	25 241,59	
		> koszty zarządu				77 463,58	78 139,90	35 815,26	
16	ZOS	NIECZYSTOŚCI STAŁE, w tym:	924 886,91	884 742,95	941 623,04	1 000 701,82	907 574,20	1 199 043,28	0,00
		> koszty bezpośrednie	792 964,54	715 213,18	771 186,63	874 722,05	779 532,63	1 058 128,55	
		> koszty wydziałowe	40 609,00	62 130,59	37 326,20	48 401,22	63 777,73	50 601,05	
		> koszty zarządu	91 313,37	107 399,18	133 110,21	77 578,55	64 263,84	90 313,68	
17	WYS	WYSYPISKO, w tym:	599 534,95	516 928,94	525 185,58	72 756,00	0,00	0,00	0,00
		> koszty bezpośrednie	532 356,11	449 686,25	461 839,23	72 756,00			
		> koszty wydziałowe	32 980,20	33 455,15	32 807,27				
		> koszty zarządu	34 198,64	33 787,54	30 539,08				
Razem			5 879 644,65	5 178 604,42	5 383 599,89	5 389 892,07	5 284 023,69	6 050 515,62	7 721 465,59

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 33. Wyniki finansowe poszczególnych działów w latach 2010-2015.

Lp.	Dział	Wynik finansowy na dzień 31 grudnia danego roku					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Oczyszczalnia	173 088,12	164 515,63	-43 539,00	-92 867,67	-32 676,02	-231 848,79
2	Kanalizacja	-277 678,61	-230 959,44	-157 339,34	-23 637,08	-17 592,04	134 385,72
3	Wodociągi	-104 754,87	180 856,47	162 996,64	343 380,72	309 807,21	678 917,22
4	Adm, w tym:	13 095,27	-37 923,77	-15 885,47	33 399,87	57 951,16	41 703,66
	przychodnia i ZOZ Sulejów	-29 457,38	-19 346,79	-26 736,65	-24 544,01	-26 989,38	-33 785,77
	we Włodzimierzowie	-14 344,24	-15 866,22	-12 035,34	-544,25	545,32	-32 274,98
	pozostałe	56 896,89	-2 710,76	22 886,52	58 488,13	84 395,22	107 764,41
5	Nieczystości stałe	90 682,18	714,10	-3 664,82	-333 266,43	-355 917,20	-373 996,90
6	Nieczystości płynne	-4 788,35	-10 380,14	2 230,92	1 370,62	-20 149,11	3 422,22
7	Wysypisko	-141 071,75	-139 879,10	-62 657,94	-11 780,39	0,00	0,00
8	Targowisko miejskie	-13 756,44	900,40	1 349,48	288,79	1 599,21	17 882,92
9	Oświetlenie uliczne	-52 626,55	-57 790,55	1 479,64	7 628,12	288,11	1 097,55
10	Pozostała sprzedaż	8 864,04	19 815,89	61 079,83	39 178,39	10 364,40	7 364,59
11	Straty i zyski nadzwyczajne	12 141,82	13 315,90	15 544,05	19 456,82	19 714,76	19 278,62
12	Inwestycje	-41 681,00	-60 639,33	0,00	-30 200,00	-16 992,00	-258 966,67
	Brygada rem-budowlana						5 612,94
	Inwest. , nieruch. I rozwój						-25 665,02
	Razem	-338 486,14	-157 453,94	-38 406,01	-47 048,24	-43 601,52	19 188,06

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

W powyższej tabeli nr 33 zestawiono wyniki finansowe poszczególnych działów w MZK w Sulejowie za lata 2010-2015. Natomiast wyniki za rok 2016 są przedstawione w poniższej grafice nr 7, jako skan oryginału, ponieważ w zestawieniu nie zostały przypisane koszty danego działu do konkretnych usług. Kolorami zaznaczono skrajne wartości danych działów oraz Inwestycje, jako przynoszące zawsze straty. **Trudno powiedzieć, czy koszty w MZK są kwalifikowane, przypisywane prawidłowo do poszczególnych działów, ponieważ niniejsze opracowanie ma na celu analizę faktów, a nie kontrolę prawidłowości zapisów księgowych czy przedkładanych zestawień.** Jednak porównując kwoty zaznaczone na kolorowo, trudno zrozumieć, żeby np.:

- Oczyszczalnia raz przynosiła stratę (-) 231.848,79 zł, a w innym roku zysk 173.088,12 zł;
- Kanalizacja raz przynosiła stratę (-) 277.678,61 zł, a w innym roku zysk 134.385,27 zł;
- Wodociągi raz przynosiły stratę (-) 104.754,87, a innym razem zysk 678.917,22 zł;

Ponadto charakterystyczne jest także to, że realizowanie inwestycji w MZK, odbywa się **zawsze ze stratą**. Wyjaśnienia w tej sprawie są nieprzekonywujące i kolejny raz dowodzą daleko idącego niezrozumienia między pracownikami MZK, a pracownikami UMiG Sulejów. Jeśli przyjąć za zasadne argumenty MZK, że kwoty przeznaczone przez gminę na dane zadanie inwestycyjne są niewystarczające, to należy się także pochylić nad argumentami drugiej strony; czyli jeśli na dane zadania były przeznaczone konkretne środki finansowe, to dlaczego MZK realizuje to zadania za dużo większe kwoty. Jako przykład można tu podać zagadnienie zlecenia przez Gminę Sulejów wykonania przez MZK, map i projektu dla zadania „Adaptacja i wyposażenie pomieszczeń budynku przy ulicy Górnej na potrzeby organizacji żłobka”:

- Zlecenie od Gminy Sulejów dla MZK opiewa na kwotę brutto: 48.214,00 zł;
- Rozliczenie MZK z tego zadania opiewa na kwotę 75.804,20 zł.

Nie jest istotne, która z tych kwot jest bardziej realna (to powinien rozstrzygnąć ewentualny przetarg czy zapytania ofertowe) i nie podlega to ocenie w tym opracowaniu. Jednak rozwiązanie problemu wygląda na bardzo proste:

- MZK, jeśli uzyskał oferty na omawiane zadanie na poziomie 75.804,20 zł, powinien wystąpić do Gminy Sulejów o zwiększenie przeznaczonych na ten cel środków finansowych i wówczas realizować zadanie.
- MZK, jeśli nie uzyskałby na tym etapie, zgody od Gminy Sulejów na zwiększenie środków na przedmiotowe zadanie, powinien zrezygnować z realizacji tego zlecenia.

Kolejnym zagadnieniem poddanym szczegółowej analizie jest rozliczanie kosztów ponoszonych, w związku z gospodarowaniem obiektami komunalnymi przez MZK. W poniższych tabelach nr 34 i nr 35 zaprezentowano koszty ponoszone przez MZK w związku z obiektami w Sulejowie i we Włodzimierzowie. Na uwagę zasługuje fakt, że od 2010 roku media są nieprawidłowo rozliczane – przychody z fakturowania kosztów za media nie są zrównane z ponoszonymi kosztami. Ponadto ani ZOZ, ani lokatorzy obiektu nie są obciążani innymi kosztami związanymi z obiektem. Takie postępowanie jest niezgodne z zasadami gospodarki finansowej zakładów budżetowych i prowadzi do strat w działalności MZK. **Bezpłatne udostępnianie lokali komunalnych oraz nieobciążanie lokatorów kosztami funkcjonowania tych obiektów, jest w gestii Gminy, a nie zakładu budżetowego.**

Tabela nr 34. Przychody i koszty dla Ośrodka Zdrowia we Włodzimierzowie.*

Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2010 r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	25.534,93				
Remonty	1.652,26				
Woda	535,53	366,07			366,07
Przeglądy	600,24				
Koszenie trawy, odśnież. czyszczenie rynien	181,67				
Wywóz nieczystości płynnych	2.248,65	2.621,43			2.621,43
Zużycie energii	784,58				
Zużycie oleju opałowego	18.950,00	5.280,00			5.280,00
Opłata środowiskowa	582,00				
Czynsz				5.470,35	5.470,35
KOSZTY POŚREDNIE	2.547,16				
Razem:	28.082,09	8.267,50		5.470,35	13.737,85
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2011 r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	31.290,90				
Remonty	1.299,10				
Woda	536,51	374,77			374,77
Przeglądy	260,76				
Koszenie trawy, odśnież. Czyszczenie rynien	205,72				
Wywóz nieczystości płynnych	2.171,17	2.681,28			2.681,28
Zużycie energii	1.514,36				
Zużycie oleju opałowego	24.885,55	9.508,00			9.508,00
Opłata środowiskowa	417,73				
Czynsz				6.480,91	6.480,91
KOSZTY POŚREDNIE	3.620,28				
Razem:	34.911,18	12.564,05		6.480,91	19.044,96

Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2012 r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	32.536,41				
Remonty	664,19				
Woda	576,15	403,32			403,32
Przeglądy	260,76				
Koszenie trawy, odśnież. czyszczenie rynien	257,55				
Wywóz nieczystości płynnych	2.697,30	2.918,79			2.918,79
Zużycie energii	1.262,78				
Zużycie oleju opałowego	26.753,39	15.324,08			15.324,08
Opłata środowiskowa	64,29				
Czynsz				6.995,66	6.995,66
KOSZTY POŚREDNIE	5.140,78				
Razem:	37.677,19	18.646,19		6.995,66	25.641,85
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2013r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	27.346,98				
Remonty	378,17				
Woda	679,90	475,96			475,96
Przeglądy	303,96				
Koszenie trawy, odśnież. Czyszczenie rynien	358,75				
Wywóz nieczystości płynnych	3.222,45	3.347,19			3.347,19
Zużycie energii	1.067,56				
Zużycie oleju opałowego	21.314,49	12.307,48			12.307,48
Opłata środowiskowa	21,70				
Czynsz			7.506,13	8.645,17	16.151,30
KOSZTY POŚREDNIE	5.479,20				
Razem:	32.826,18	16.130,63	7.506,13	8.645,17	32.281,93
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2014r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	26.632,71				
Remonty	398,99				
Woda	737,06	519,41			519,41
Przeglądy	274,83				
Koszenie trawy, odśnież. Czyszczenie rynien	248,37				
Wywóz nieczystości płynnych	3.817,81	3.649,36			3.649,36
Zużycie energii	1.185,90				
Zużycie oleju opałowego	19.752,63	7.742,00			7.742,00
Opłata środowiskowa	217,12				
Czynsz			11.259,24	9.048,48	20.307,72
KOSZTY POŚREDNIE	5.040,46				
Razem:	31.673,17	11.910,77	11.259,24	9.048,48	32.218,49
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2015 r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	52.577,64				
Remonty	24.909,84				
Woda	677,88	474,53			474,53
Przeglądy	399,03				
Koszenie trawy, odśnież. Czyszczenie rynien	85,82				
Wywóz nieczystości płynnych	3.464,25	3.333,96			3.333,96
Zużycie energii	1.333,43				
Zużycie oleju opałowego	21.668,39	7.008,00			7.008,00
Opłata środowiskowa	39,00				
Czynsz			7.371,52	7.956,84	15.328,36
KOSZTY POŚREDNIE	5.842,19				
Razem:	58.419,83	10.816,49	7.371,52	7.956,84	26.144,85

Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2016r.			
		ZOZ	Lokal mieszk. Nr 1	Lokal mieszk. nr 2	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	25.879,97				
Remonty	8.525,91				
Woda	564,90	395,45			395,45
Przeglądy	547,60				
Koszenie trawy, odśnież. czyszczenie rynien	267,28				
Wywóz nieczystości płynnych	2.286,90	2.778,30			2.778,30
Zużycie energii	999,10				
Zużycie oleju opałowego	12.642,28	5.060,00			5.060,00
Opłata środowiskowa	46,00				
Czynsz			2.833,80	6.621,63	9.455,43
KOSZTY POŚREDNIE	9.109,93				
Razem:	34.989,90	8.233,75	2.833,80	6.621,63	17.689,18

* Tytuł oryginalny, choć prawdopodobnie chodzi o koszty i przychody z obiektu, a nie z Ośrodka Zdrowia we Włodzimierzowie.

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

W toku analizy poszczególnych wartości kosztów prezentowanych w różnych zestawieniach, zwrócono uwagę na niespójność danych zawartych w tabeli nr 32 i tabeli przedstawionej w grafice nr 7. Jest np.: rozbieżność kosztów w pozycji wodociągi:

- w tabeli nr 32 jest kwota (podświetlona na żółty kolor) 1.385.739,21 zł, zawierająca koszty bezpośrednie, pośrednie i koszty zarządu;
- w grafice nr jest kwota 1.910.961,83 zł, nie zawierająca kosztów zarządu Działu.

Nie otrzymano wyjaśnienia w toku niniejszej analizy. **Ponadto używanie różnych określeń w różnych zestawieniach wprowadza czytelnika w zakłopotanie.** Nasuwa się w tym przypadku pytanie: Co to są koszty zarządu Działu? Przypuszczalnie są to koszty pośrednie, ponieważ koszty Zarządu to koszty ogólnozakładowe, nie związane bezpośrednio z żadnym działem.

Poniżej tabela nr 35 i grafika nr 7.

Tabela nr 35. Przychody i koszty dla Przychodni Rejonowej w Sulejowie.*

Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2010 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	54.591,28									
Remonty	5.405,84									
Woda – kanalizacja	5.302,62	3.026,71	758,68	1.008,46	505,75			-	0	5.299,60
Przeglądy	1.234,64									
Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien	197,11									
Zużycie energii	7.159,85		1.091,05	2.182,11	575,15			-	0	3.848,31
Zużycie gazu	34.709,22	13.550,48	1.607,65	2.910,05	4.531,56			-	0	22.599,74
Opłata środowiskowa	582,00									
Czynsz						5.332,13	648,78	-	0	5.980,91
KOSZTY POŚREDNIE	12.594,66									
Razem:	67.185,94	16.577,19	3.457,38	6.100,62	5.612,46	5.332,13	648,78	-	0	37.728,56
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2011 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	57.447,27									
Remonty	3.563,80									
Woda – kanalizacja	5.752,54	3.198,13	825,96	1.101,19	575,26			-	0	5.700,54
Przeglądy	506,76									
Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien	120,01									
Zużycie energii	9.449,18		2.200,64	4.389,30	1.100,32			-	0	7.690,26
Zużycie gazu	37.654,17	17.575,67	1.753,80	3.174,60	4.943,52			-	0	27.447,59
Opłata środowiskowa	400,81									
Czynsz						5.968,08	726,23			6.694,31
KOSZTY POŚREDNIE	9.432,22									
Razem:	66.879,49	20.773,80	4.780,40	8.665,09	6.619,10	5.968,08	726,23	-	0	47.532,70
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2012 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem

KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	56.136,85									
Remonty	2.165,00									
Woda – kanalizacja	5.799,23	3.221,05	826,12	1.101,36	550,68			-	0	5.699,21
Przeglądy	592,86									
Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien	438,08									
Zużycie energii	8.611,26		1.512,53	3.025,06	756,26			-	0	5.293,85
Zużycie gazu	38.486,80	18.870,41	2.088,76	3.780,92	5.887,68			-	0	30.627,77
Opłata środowiskowa	43,62									
Czynsz							810,04			810,04
KOSZTY POŚREDNIE	13.030,67									
Razem:	69.167,52	22.091,46	4.427,41	7.907,34	7.194,62		810,04	-	0	42.430,87
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2013 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	58.889,18									
Remonty	1.119,25									
Woda – kanalizacja	8.162,34	4.660,06	1.134,08	1.512,08	756,04			-	0	8.062,26
Przeglądy	654,36									
Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien										
Zużycie energii	7.274,94		1.909,97	3.819,87	954,98			-	0	6.684,82
Zużycie gazu	41.510,49	17.473,95	2.256,24	4.084,08	6.359,76			-	0	30.174,03
Opłata środowiskowa	167,80									
Czynsz							785,52			785,52
KOSZTY POŚREDNIE	11.361,46									
Razem:	70.250,64	22.134,01	5.300,29	9.416,03	8.070,78		785,52	-	0	45.706,63
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2014 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	53.992,56									
Remonty	5.002,72									
Woda – kanalizacja	4.815,83	2.588,30	722,37	963,16	481,58			-	0	4.755,41
Przeglądy	611,01									

Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien										
Zużycie energii	8.140,66		1.467,06	2.934,11	733,54			-	0	5.134,71
Zużycie gazu	35.289,41	13.838,73	2.256,24	4.084,08	6.359,76			-	0	26.538,81
Opłata środowiskowa	132,93									
Czynsz							792,60			792,60
KOSZTY POŚREDNIE	10.218,35									
Razem:	64.210,91	16.427,03	4.445,67	7.981,35	7.574,88		792,60	-	0	37.221,53
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2015 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	55.873,19									
Remonty	4.873,93									
Woda – kanalizacja	4.314,09	2.418,72	592,89	790,53	436,88			0	0	4.239,02
Przeglądy	642,37									
Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien	660,26									
Zużycie energii	9.367,24		1.529,77	3.295,00	803,12			0	0	5.627,89
Zużycie gazu	35.876,30	15.012,06	2.256,24	4.084,08	4.253,96			0	0	25.606,34
Opłata środowiskowa	139,00							0	0	
Czynsz						-	132,10			132,10
KOSZTY POŚREDNIE	13.517,93									
Razem:	69.391,12	17.430,78	4.378,90	8.169,61	5.493,96		132,10	0	0	35.605,35
Wyszczególnienie	Koszty	Przychody 2016 r.								
		ZOZ	BOJO	MOPS	Urząd Gminy	Lokal użyt. HUSQVARNA	Lokal użyt. RORAT	Diabetycy	Pogotowie Ratunkowe	Razem
KOSZTY BEZPOŚREDNIE:	46.496,34									
Remonty	3.371,44									
Woda – kanalizacja	4.921,60	2.739,01	681,74	908,96	492,15			0	0	4.821,86
Przeglądy	1.417,77									
Koszenie trawy, odśnieżanie, czyszczenie rynien	541,27									
Zużycie energii	7.109,79		1.689,10	3.378,23	874,32			0	0	5.941,65
Zużycie gazu	29.088,47	11.174,63	2.325,76	4.221,36	4.223,20			0	0	21.944,95

Oплата środowiskowa	46,00									
Czynsz							-	-		
KOSZTY POŚREDNIE	18.560,28									
Razem:	65.056,62	13.913,64	4.696,60	8.508,55	5.589,67				0	0
										32.708,46

* Tytuł oryginalny, choć prawdopodobnie chodzi o koszty i przychody z obiektu, a nie z Przychodni Rejonowej w Sulejowie.

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Grafika nr 7. Skan sprawozdania finansowego za 2016 r.

**Wynik finansowy Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie na poszczególnych rodzajach działalności
według stanu na 31.12.2016r.**

Rodzaj usługi	Koszty	Przychody zakładu budżetowego					Wynik narastająco
		Razem przychody	dotacja	zewnątrzne - inni odbiorcy	zewnątrzne - Urząd Miejski	wewnętrzne	
Narastająco za bieżący rok	7 915 739,75	6 781 550,30	308 000,00	4 163 781,80	1 912 709,55	396 213,34	-1 134 189,45
Dział inwestycji, Nieruchomości i Rozwoju	46 718,52						-46 718,52
Dział Eksploatacji i Infrastruktury	3 406 872,41	3 426 100,41	308 000,00	2 744 212,12	319 296,09	54 592,20	19 228,00
w tym:							
- koszty zarządu Działu	135 137,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-135 137,01
- Wodociągi	1 910 961,83	2 210 012,99		1 845 042,83	315 594,09	49 376,07	299 051,16
- Oczyszczalnia	968 868,36	647 442,49	308 000	339 442,49			-321 425,87
- Kanalizacja	391 905,21	568 644,93	0,00	559 726,80	3 702,00	5 216,13	176 739,72
Dział Przygotowania Inwestycji	747 634,11	703 987,63	0,00	583 119,03	100 429,48	20 439,12	-43 646,48
w tym:							
- koszty zarządu Działu	288 156,46	197 404,87	0,00	197 404,87	0,00	0,00	-90 751,59
- ADM	459 477,65	506 582,76	0,00	385 714,16	100 429,48	20 439,12	47 105,11
z czego przychodnia i ośrodek zdrowia:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- w Sulejowie I-XI/2016	65 056,62	32 708,46	0,00	27 118,79	5 589,67	0,00	-32 348,16
- we Włodzimierzowie I-X/2016	34 989,90	17 689,18	0,00	17 689,18		0,00	-17 300,72
Transport i Oczyszczanie Miasta	3 520 240,55	2 622 378,75		808 212,75	1 492 983,98	321 182,02	-897 861,80
w tym:							
- koszty zarządu Działu	84 712,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-84 712,05
- Brygada Transportowa Oczyszczania Miasta	1 276 248,43	1 000 746,29	0,00	583 908,43	276 466,96	140 370,90	-275 502,14
- Targowisko miejskie	202 169,09	186 562,66	0,00	171 508,89	15 053,77	0,00	-15 606,43
- Brygada Remontowo-Budowlana	1 677 535,97	1 212 844,17	0,00	48 303,09	1 077 974,75	86 566,33	-464 691,80
- Oświetlenie uliczne	279 575,01	222 225,63	0,00	4 492,34	123 488,50	94 244,79	-57 349,38
Pozostałe koszty i przychody	21 076,61	18 969,10	0,00	18 969,10	0,00	0,00	-2 107,51
Straty i zyski nadzwyczajne	747,55	10 114,41	0,00	9 268,80	0,00	0,00	9 366,86
Inwestycje	172 450,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-172 450,00

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

4.4. Analiza rachunku kalkulacyjnego taryfy za wodę i odbierane ścieki.

Miejski Zakład Komunalny z Sulejowie przedkładał każdego roku wniosek o zatwierdzenie taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na rok następny. Wykaz wniosków znajduje się w „Bibliografii – Materiały wyjściowe” niniejszego opracowania. Przedłożono wnioski od roku 2012 do roku 2016. Na rok 2017 MZK złożył wniosek o przedłużenie czasu obowiązywania taryfy zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na poziomie roku 2016. W wyniku szczegółowej analizy wymienionych dokumentów zwraca uwagę fakt, że przyjmowane okresy analizy kosztów eksploatacji i utrzymania: zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków nie są tożsame z rokiem obrachunkowym MZK. Informacje zaprezentowano w tabeli nr 36.

Tabela nr 36. Koszty eksploatacji i utrzymania zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

Lp.	Rok	Okres przyjęty do kalkulacji	Zaopatrzenie w wodę		Odprowadzanie ścieków	
			Koszty przyjętego obrachunkowy	Koszty roku kalendarzowego	Koszty przyjętego okresu	Koszty roku kalendarzowego
1	2	3	4	5	6	7
1	2013	01.09.2011-31.08.2012	1 354 760,00	1 612 971,65	1 264 597,00	1 345 509,90
2	2014	01.09.2012-31.08.2013	1 385 457,00	1 697 522,39	1 353 108,00	1 360 066,27
3	2015	01.10.2013-30.09.2014	1 396 745,00	1 895 906,22	1 342 229,00	1 362 891,76
4	2016	01.09.2014-31.08.2015	1 405 302,00	1 385 739,21 lub* 1 910 961,83	1 346 288,00	1 360 773,57

*Zgodnie ze spostrzeżeniem opisanym na stronie 49 niniejszego opracowania.

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Wysokość cen i opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę w kolejnych latach została zaprezentowana w tabeli nr 37.

Tabela nr 37. Wysokość cen i opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Lp.	Taryfa grupowa odbiorców	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena/stawka netto w danym roku					
				2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Gospodarstwa domowe oraz pozostali odbiorcy usług posiadający wodomierze, a także gmina za wodę pobraną ze źródeł ulicznych do celów p.poż.	cena za 1 m3 dostarczonej wody	zł/m3	2,39	2,59	2,69	2,69	bd*	2,69
		opłata stała za punkt pomiarowy wg średnicy 15 do 32	zł/wodomierz/miesiąc	1,41	1,85	1,85	1,85	bd	3,70
		opłata stała za punkt pomiarowy wg średnicy 40 do 50	zł/wodomierz/miesiąc	14,95	19,45	19,45	19,45	bd	19,45

		opłata stała za punkt pomiarowy wg średnicy 65 do 100	zł/wodomierz/miesiąc	23,36	28,71	28,71	28,71	bd	28,71
2	Gospodarstwa domowe oraz pozostali odbiorcy usług nie posiadający wodomierzy	cena za 1 m ³ dostarczonej wody	zł/m ³	5,00	5,00			bd	

*bd – brak danych

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Wysokość cen i opłat dla zbiorowego odprowadzania ścieków dla gospodarstw domowych oraz pozostałych odbiorców usług przyłączonych do kanalizacji wynosiła za 1m³ odprowadzanych ścieków w danym roku:

- Rok 2011 kwota 4,10 zł netto.
- Rok 2012 kwota 4,21 zł netto.
- Rok 2013 kwota 4,61 zł netto.
- Rok 2014 kwota 7,80 zł netto.
- Rok 2015 kwota – brak danych.
- Rok 2016 kwota 7,41 zł netto.

Natomiast wysokość cen i opłat dla zbiorowego odprowadzania ścieków dla gospodarstw domowych oraz pozostałych odbiorców usług nieprzyłączonych do kanalizacji miejskiej z terenu miast i gminy Sulejów była uchwałami Rady Miejskiej w Sulejowie określona tylko dla roku 2011 oraz 2012 i wynosiła za 1m³ odprowadzanych ścieków odpowiedni:

- W roku 2011 kwotę 4,50 netto, z poza terenu gminy 9,72 netto.
- W roku 2012 kwotę 5,00 netto, z poza terenu gminy 10 zł netto.

Zarówno ceny wody, jak i ceny odprowadzanych ścieków nie znajdują przełożenia na wynik finansowy z działalności gospodarki wodnej i kanalizacyjnej. W tabeli nr 38 przedstawiono, jak kształtowały się koszty i przychody z gospodarki wodnej i kanalizacyjnej w latach 2010-2016.

Tabela nr 38. Koszty i przychody z gospodarki wodnej i kanalizacyjnej w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Oczyszczalnia i kanalizacja			Wodociągi			Wynik wspólny (kol. 5+8)
		Koszty	Przychody	Wynik	Koszty	Przychody	Wynik	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2010	1 364 259,61	1 259 669,12	-104 590,49	1 863 713,96	1 758 959,09	-104 754,87	-209 345,36
2	2011	1 312 041,77	1 245 597,96	-66 443,81	1 450 090,52	1 630 946,99	180 856,47	114 412,66
3	2012	1 433 384,47	1 232 506,13	-200 878,34	1 527 868,45	1 690 865,09	162 996,64	-37 881,70
4	2013	1 345 509,00	1 229 005,15	-116 503,85	1 612 971,65	1 956 352,37	343 380,72	226 876,87
5	2014	1 360 066,27	1 309 798,21	-50 268,06	1 697 522,39	2 007 329,60	309 807,21	259 539,15
6	2015	1 362 891,76	1 265 428,69	-97 463,07	1 895 906,22	2 574 823,44	678 917,22	581 454,15
7	2016	bd*	1 216 087,42		bd*	2 210 012,99		19 228,00

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Analizując działalność oczyszczalni MZK zwrócono uwagę na niepokojący fakt, że oczyszczalnia oczyszcza znacząco więcej ścieków, niż odbiera od zidentyfikowanych odbiorców. W roku 2016 w oczyszczalni oczyszczono ogółem 813.828 m³ ścieków, ale tylko 113.200 m³ to ścieki dotowane od osób skanalizowanych, a 44.220 m³ to ścieki dowożone beczkami. Powstaje zatem różnica 656.408 m³ ścieków „niczych”. Jest to sytuacja, która ma miejsce przez cały badany okres tj. od 2010-2016 r. **Z wyjaśnień pracowników MZK odpowiedzialnych za funkcjonowanie oczyszczalni wynika, że różnica tak powstaje w skutek napływu wód opadowych.** Oznacza to, że aż 80,66% oczyszczanych przez oczyszczalnię ścieków pochodzi z nieznanymi źródłami, a tylko 19,34% od odbiorców podłączonych do kanalizacji i ze zrzutu ścieków dowożonych. Jest to niezwykle sytuacja i wymaga podjęcia natychmiastowych kroków. **Bardzo zasadnym byłoby przeprowadzenie audytu techniczno-technologicznego całego systemu gospodarki kanalizacyjnej. Kanalizacja sanitarna ze swej natury i funkcji, jaką pełni w ochronie środowiska, winna być systemem szczelnym w obiegu zamkniętym.**

Innym argumentem przemawiającym za przeprowadzeniem audytu technologicznego i technicznego oczyszczalni jest to, że z wyjaśnień pracowników odpowiedzialnych za oczyszczalnię wynika, iż należy przeprowadzić remont oczyszczalni. **Jest to nowa oczyszczalnia, dlatego sytuacja wymaga dogłębnej analizy w celu ustalenia: co tak naprawdę, jest przyczyną problemu.** Poniżej w tabeli nr 39 zaprezentowano nakłady ponoszone na remonty i naprawy oczyszczalni ścieków w Gminie Sulejów, a w tabeli nr 40 koszty napraw i remontów kanalizacji sanitarnej. Ponadto, z oświadczenia osoby odpowiedzialnej za oczyszczalnię wynika, że 33 razy korzystano z napraw gwarancyjnych.

Kolejnym zagadnieniem, które poddano analizie było zbadanie:

- ile MZK wykonał przyłączy wodnych i kanalizacyjnych w danym roku, w sztukach i metrach bieżących oraz za jaką wartość;
- jak również ile MZK wykonał km sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w danym roku i w danej miejscowości oraz za jaką wartość.

Uznano, że skoro jest to jedna z ważnych działalności gospodarczych zakładu, pozwalająca na stosowanie cen rynkowych i tym samym generowanie przychodu dla MZK, warto przeanalizować, jak kształtuje się średnia cena 1 metra bieżącego przyłącza kanalizacyjnego i wodnego w różnych okresach. Z wyjaśnień pracowników odpowiedzialnych za te zagadnienia w MZK wynika, że nie jest prowadzona statystyka wykonanych przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych, w związku z tym nie ma możliwości zestawienia ceny, ilości i długości przyłączy w danym roku. Jednak z przedkładanych corocznie sprawozdań z działalności MZK, wynika, że takie dane są, ponieważ są prezentowane w sprawozdaniach, ale tylko jako szt. i metry bieżące bez podanych wartości.

Problemem okazało się zestawienie tych danych z wartościami, a ta właśnie informacja miała dać odpowiedź na pytanie o cenę za metr bieżący. W odpowiedzi otrzymano połowicznie wypełnione tabele, które w formie skanu przedstawiono w niniejszym opracowaniu, jako grafika nr 8 i nr 9. Ze względu na zaprezentowane w tych tabelach dane oraz z uwagi na emocje, jakie wywołały powyższe pytania, zagadnienie to nie będzie opatrzone dalszym komentarzem.

Tabela nr 39. Nakłady na oczyszczalnię ścieków w MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Nakłady inwestycyjne		Usługi remontowe i naprawcze*		Koszty rzeczowe*		Otrzymane dotacje celowe [w zł]
		Wartość [w zł]	Nazwa zadania/środka trwałego	Wartość [w zł]	Nazwa remontu/naprawy	Wartość [w zł]	Nazwa nabytych przedmiotów	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Stan na dzień 31.12. 2009	2 573 231,18		X	X	X	X	X
2	2010							
3	2011	28 000,00	agregat pompowy	14 661,75	czyszczenie komory osadnika			
4	2012			1 500,00	remont destylatora wody			
5	2013	9 374 004,17	przebudowa oczyszczalni*	6 389,00	remont pomp	4 078,26	pompa śrubowa	
				8 500,00	przeгляд wirówki	1 746,00	akcesoria do laboratorium	
				1 631,50	przeгляд dmuchawy			
				1 811,50	przeгляд stacji dmuchaw			
6	2014			1 751,11	remont monitoringu	1 362,99	pompa osadu	
				6 000,00	czyszczenie dyfuzorów	1 128,79	pompa	
				2 292,68	remont pompy	1 381,30	komputer/laptop	
				1 631,50	przeгляд dmuchawy			
7	2015			1 557,40	remont pompy osadu	2 550,00	szczotka piaskownika	
				22 391,50	przeгляд oczyszczalni			
				2 317,00	przeгляд dmuchawy			
				3 342,64	remont dachu			
				14 693,76	remont pomieszczeń			
8	2016			59 962,96	remont pomieszczeń	10 500,00	pompy głębinowe	
				6 765,00	remont piaskownika	8 791,63	monitoring oczyszczalni	
				14 141,50	przeгляд oczyszczalni	1 356,70	pompa osadu	
				4 850,00	remont dmuchawy			

				2 060,00	przeгляд dmuchawy			
9	Plan na 2017			95 000,00				

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Tabela nr 40. Nakłady na kanalizację ścieków w MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Rok	Nakłady inwestycyjne		Usługi remontowe i naprawcze*		Koszty rzeczowe*		Otrzymane dotacje celowe [w zł]
		Wartość [w zł]	Nazwa zadania/środka trwałego	Wartość [w zł]	Nazwa remontu/naprawy	Wartość [w zł]	Nazwa nabytych przedmiotów	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Stan na dzień 31.12. 2009	6038353,23		X	X	X	X	X
2	2010			3 515,00	czyszczenie osadnika			
3	2011			9 285,32	udroźnienie kanalizacji			
4	2012			1 500,00	remont silników			
				2 641,82	naprawa kabla zasilającego			
5	2013	13 619 835,24	przebudowa kanalizacji	9 789,66	udroźnienie kanalizacji			
				4 575,00	przeгляд tłoczni			
				4 077,00	remont pompy			
6	2014	7 301,00	ZADYMA	2 400,00	remont pompy			
				15 829,28	usuwanie kolizji kan.deszczowej			
				5 852,00	przeгляд tłoczni			
				14 427,47	wymiana włączników kanalizac.			
7	2015			6 650,00	przeгляд tłoczni	2 810,00	pompa	
8	2016			4 900,00	remont pompy			
				7 771,00	remont pompy			
				6 650,00	przeгляд tłoczni			
9	Plan na 2017 r.			5 000**				

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Grafika nr 8. Skan tabeli infrastruktura kanalizacji sanitarnej w Gminie Sulejów.

Tabela. Infrastruktura kanalizacji sanitarnej w Gminie Sulejów

Lp.	Rok budowy	Nazwa miejscowości alfabetycznie dla danego roku	Długość sieci [w km]	Długość przyłączy [w mb]	Ilość przyłączy		Wartość wykonanej netto sieci [w zł]	Wartość netto wykonanych przyłączy [w zł]	Uwagi
					Wykonanych	Podłączonych			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	do 2010	Sulejów	24,4						
Razem stan na dzień 21.12.2009 r.			24,4		839	839			
	2010	Sulejów	24,4		14	14		9219,96	
Razem rok 2010			24,4		14	14		9219,96	
	2011	Sulejów	24,4		11	11		8409,82	
Razem rok 2011			24,4		11	11		8409,82	
	2012	Sulejów	24,4		19	19		10074,72	
Razem rok 2012			24,4		19	19		10074,72	
	2013	Sulejów	32,9		28	28	309756,10	41759,19	
Razem rok 2013			32,9		28	28	309756,10	41759,19	
	2014	Sulejów	32,9		12	12		56729,45	Zlecenia z UM na sumę 42276,41- brak podanych ilości przyłączy
Razem rok 2014			32,9		12	12		56729,45	
	2015	Sulejów	32,9		13	13		10825,62	
Razem rok 2015			32,9		13	13		10825,62	
	2016	Sulejów	32,9		28	28		41759,13	
Razem rok 2016			32,9		28	28		41759,13	
Razem stan na dzień 31.12.2016									

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

Grafika nr 9. Skan tabeli infrastruktura wodociągowa w Gminie Sulejów.

Tabela. Infrastruktura wodociągowa w Gminie Sulejów

Lp.	Rok budowy	Nazwa miejscowości alfabetycznie dla danego roku	Sieć wodociągowa		Długość przyłączy w km	Ilość przyłączy		Wartość netto wykonanej sieci [w zł]	Wartość netto wykonanych przyłączy [w zł]	Uwagi
			Długość [w km]	w tym z azbestocementu [w km]		Wykonanych	Podłączonych			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	do 2010	Sulejów	49,3			1765	1765			
2		Barkowice	9,2			181	181			
3		Barkowice Mokre	8			189	189			
4		Kątek	4,3			61	61			
5		Kłudzice	5,2			77	77			
6		Kolonia Witów	2			91	91			
7		Koło	8,4			144	144			
8		Korytnica	1,2			17	17			
9		Nowa Wieś	3,2			21	21			
10		Podkałek	3,8			43	43			
11		Poniatów	9,1			279	279			
12		Przyglów	7,2			219	219			
13		Uszczyn	12,3			169	169			
14		Witów	3			50	50			
15		Włodzimierzów	18,3			683	683			
16		Biała	6			140	140			
17		Bilska Wola	4,7			89	89			
18		Dorotów	0,4			8	8			
19		Karolinów	0,5			19	19			
20		Klementynów	3,5			12	12			
21		Krzewiny	4,1			62	62			
22		Kurnędz	2,5			113	113			
23		Łazy Dąbrowa	4,7			40	40			
24		Łęczno	5,9			120	120			
25		Piotrów	0,5			10	10			
26		Podlubień	1,9			41	41			
27		Wójtostwo	2			37	37			
Razem stan na dzień 21.12.2009 r.			181,2			4680	4680			
28	2010	Barkowice	9,6			2	2	47148,76	3397,73	
29		Barkowice Mokre	8			3	3	4030,99		
30		Bilska Wola	4,7			1	1	1392,05		
31		Bilska Wola Kol.				1	1	1629,81		
32		Dorotów	0,4			1	1	3334,30		
33		Kątek	4,3			3	3	4423,69		
34		Kłudzice	5,2			2	2	2686,29		
35		Koło	8,4			4	4	6668,63		
36		Korytnica	1,2			6	6	13788,14		
37		Łęczno	5,9			2	2	712,08		
38		Podkałek	3,8			4	4	8152,62		
39		Poniatów	9,1			6	6	17749,63		
40		Przyglów	7,2			4	4	4685,57		
41		Sulejów	49,8			12	12	77500,00	17391,13	
42		Uszczyn	12,3			9	9	21986,79		
43		Witów	3,3			12	12	15200,91		
44		Witów Kolonia	2			3	3	5694,83		
45		Włodzimierzów	18,3			14	14	24380,91		
46			182,4			89	89	124648,76	157306,10	
47	2011	Barkowice	9,6			4	4	7810,32		
48		Barkowice Mokre	8			4	4	7679,90		

49		Biała	6		7	7		19863,70
50		Dorotów	0,4		1	1		1627,68
51		Kłudźce			5	5		11222,31
52		Kątek	4,3		1	1		1895,88
53		Klementynów	3,5		2	2		2383,56
54		Koło	8,4		4	4		4306,10
55		Łązy Dąbrowa	4,7		3	3		4593,53
56		Nowa Wieś	3,2		2	2		2122,20
57		Poniatów	9,1		8	8		17077,39
58		Podlubień	1,9		1	1		1415,89
59		Podkałek	3,8		3	3		8070,67
60		Przyglów	7,2		10	10		17037,56
61		Sulejów	50,2		32	32		73107,31
62		Uszczyn	12,5		8	8		15495,55
63		Wójtostwo	2		1	1		11771,60
64		Witów	3,3		4	4		21422,56
65		Witów Kolonia			9	9		21851,00
66		Włodzimierzów	18,7		12	12		53233,56
67		Salkowszczyzna						34146,34
			183,5		121	121		34146,34
68	2012	Barkowice			7	7		17866,08
69		Barkowice Mokre			2	2		2884,11
70		Bilska Wola	4,7		2	2		5423,18
71		Karolinów	0,5		3	3		3038,18
72		Klementynów	3,5		2	2		706,16
73		Kłudźce			6	6		15730,54
74		Kurnędz			1	1		2302,72
75		Krzewiny	4,1		1	1		2000,62
76		Koło			6	6		7988,06
77		Korytnica			1	1		2513,80
78		Łęczno	5,9		4	4		11088,70
79		Mikołajów	0,9		7	7		18838,63
80		Nowa Wieś			2	2		9692,76
81		Piotrów	0,5		1	1		3800,24
82		Podlubień	1,9		1	1		2605,12
83		Poniatów			9	9		20382,34
84		Przyglów			4	4		11578,31
85		Sulejów			26	26		40981,33
86		Uszczyn			9	9		15948,82
87		Witów			1	1		1395,37
88		Witów Kolonia			11	11		28063,44
89		Włodzimierzów			10	10		14673,70
90		Salkowszczyzna						39837,15
91		Zalesice						7317,07
			185,5		116	116		47154,22
92	2013	Barkowice	9,7		6	6		14618,21
93		Barkowice Mokre	8		2	2		4320,58
94		Biała	6		1	1		2222,82
95		Bilska Wola	4,7		2	2		3232,25
96		Kątek	4,3		1	1		2157,81
97		Karolinów	0,5		1	1		1827,54
98		Kłudźce	5,2		7	7		12259,10
99		Kolonia Witów	2,7		11	11		33080,06
100		Koło	8,4		2	2		4461,23
101		Korytnica	1,2		1	1		2303,53
102		Krzewiny	4,1		1	1		2215,38
103		Kurnędz	2,5		1	1		273,75
104		Łęczno	5,9		2	2		4326,43
105		Podkałek	3,8		2	2		9220,89
106		Poniatów	9,1		4	4		8168,76
107		Przyglów	7,2		5	5		8116,19
108		Sulejów	50,4		8	8		10992,83
109		Uszczyn	12,7		7	7		6185,21
110		Witów	3,3		3	3		8164,18
111		Włodzimierzów	18,8		7	7		25310,66

112		Wójtostwo	2		1	1		656,40
2012			185,9		75	75		164113,81
113	2014	Barkowice	10,1		4	4	30600,00	8452,04
114		Barkowice Mokre	8		3	3		13535,94
115		<i>Biała</i>	6,9		3	3		4206,98
116		Kątek	4,3		1	1		3865,80
117		Kłudzice	5,2		3	3	33739,83	8253,50
118		Kolonia Witów	2,7		3	3		6690,56
119		Koło	8,4		3	3		13736,28
120		Korytnica	1,2		1	1		2429,52
121		Kurnędz	2,5		5	5		7372,18
122		Nowa Wieś	3,2		2	2		1821,05
123		Podlubień	1,9		1	1		1984,05
124		Poniatów	9,1		5	5		7079,19
125		Przyglów	7,2		7	7		9017,64
126		Salkowszczyzna	1,4		4	4	190683,72	8672,73
127		<i>Sulejów</i>	50,8		10	10	65734,95	22659,31
128		Uszczyn	12,9		2	2		3724,21
129		Witów	3,3		4	4		2525,04
130		Włodzimierzów	18,8		12	12		30986,68
			189,3		73	73	320758,50	157012,70
131	2015	Barkowice	10,1		4	4		9423,93
132		Barkowice Mokre	8		5	5		12932,10
133		<i>Biała</i>	7,7		3	3	150269,55	4695,05
134		<i>Bilska Wola</i>	5,7		4	4		7459,63
135		Dorotów	0,4		1	1		788,43
136		Kątek	4,5		3	3		10841,20
137		Kłudzice	5,7		15	15	16666,67	25967,59
138		Kolonia Witów	3,2		7	7		14968,68
139		Koło	8,4		1	1		1423,01
140		Korytnica	1,2		2	2		4141,26
141		<i>Krzewiny</i>	4,1		3	3		3061,96
142		Kurnędz	2,5		3	3		5406,38
143		Łazy Dąbrowa	4,7		3	3		6411,24
144		Łęczno	6		2	2		2524,54
145		Piotrów	0,5		1	1		2218,67
146		Poniatów	9,1		8	8		14557,96
147		Przyglów	7,2		3	3		8051,12
148		<i>Sulejów</i>	50,8		13	13	30046,43	22053,12
149		Uszczyn	12,9		6	6		18214,59
150		Witów	3,4		5	5		18723,38
151		Włodzimierzów	19		14	14	21138,21	30051,21
152		Wójtostwo			1	1		270,00
153		Zalesice					48779,34	
154		Salkowszczyzna					178017,91	
155		Mikołajów					318938,74	
			194,3		107	107	763856,85	224185,14
156	2016	Adelinów	1,5					
157		Barkowice	10,1		2	2		4500,91
158		Barkowice Mokre	8		1	1		2094,30
159		<i>Biała</i>	7,7	0,8	3	3		5447,41
160		<i>Bilska Wola</i>	5,7		2	2		3255,05
161		Dorotów	0,4					
162		Kątek	4,5		1	1		2608,79
163		Karolinów	0,5					
164		Klementynów	3,5					
165		Kłudzice	5,7		2	2		3762,96
166		Kolonia Witów	3,2		5	5		9398,33
167		Koło	8,4					
168		Korytnica	1,2					
169		<i>Krzewiny</i>	4,1		1	1		4194,55
170		Kurnędz	2,5	2,6	1	1		1727,78
171		Łazy Dąbrowa	4,7		1	1		1974,30
172		Łęczno	6					
173		Mikołajów	1					
174		Nowa Wieś	3,2		1	1		2122,26

176	Piotrów	0,5						
177	Podkalek	3,8		2	2		3226,63	
178	Podlubień	1,9						
179	Poniatów	9,1		8	8		16724,73	
180	Przyglów	7,2		3	3		3785,53	
181	Salkowszczyzna	1,4		2	2		2148,21	
182	Sulejów	51,6	10	5	5	182113,83	15280,90	
183	Uszczyn	12,9		2	2		3919,01	
184	Witów	3,4		3	3		6593,09	
185	Włodzimierzów	19		20	20		38454,76	
186	Wójtostwo	2		1	1		215,12	
		194,7	13,4	66	66	182113,83	131434,62	

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

5. Analiza rozrachunków MZK za okres 2010-2016.

5.1. Analiza stanu należności na dzień 31 grudnia 2016 r.

W poniższej tabeli nr 41 zaprezentowano stan należności MZK w latach 2010-2016.

Tabela nr 41. Stan należności MZK w latach 2010-2016.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan należności (saldo strony WN konta) na dzień 31 grudnia [w zł]						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami, w tym:	548 879,30	567 109,93	579 008,66	601 499,51	559 334,05	388 179,16	512 364,92
	Woda i ścieki	187 660,82	225 096,77	248 273,09	247 141,29	264 071,44	174 134,09	168 257,24
	Przyłącza	121 242,20	92 777,84	42 064,00	60 615,15	32 598,34	21 968,72	13 866,56
	Usługi oczyszczania miasta	106 840,97	113 793,43	97 786,41	50 524,45	50 378,75	16 957,52	18 778,20
	Czynsze mieszkaniowe	110 541,71	111 148,36	150 994,28	163 067,79	186 777,19	141 931,99	143 829,36
	UMiG za usługi	13 066,58	12 954,97	33 528,10	75 038,25	20 242,20	30 085,26	166 511,39
	Zobowiązania strona WN							
	Lokale użytkowe	3 715,01	6 614,46	4 051,60	1 555,98	3 069,09	1 869,92	1 084,04
	Fundusz wspólnot	5 812,01	4 724,10	2 311,18	3 556,61	2 197,04	1 231,66	38,13
2	Rozrachunki z budżetem, w tym:							
3	Pozostałe rozrachunki publiczno-prawne, w tym:							
4	Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń							
5	Pozostałe rozrachunki z pracownikami	16 487,83	18 278,83	8 887,83	12 515,83	15 247,83	12 643,83	22 104,00
6	Pozostałe rozrachunki, w tym:							
7	Odpisy aktualizujące, w tym:	48 337,10	39 633,31	40 899,55	34 809,17	26 467,57	81 264,76	78 081,63
	Z tytułu zapłaty za mieszkania	48 337,10	39 633,31	39 633,31	34 809,17	26 467,57	75 455,77	72 642,54
	Z tytułu opłat za wodę i ścieki							
	inne (jakie) przyłącza, wywóz nieczystości			1 266,24			5 808,99	5 439,09
	Razem	613 704,23	625 022,07	628 796,04	648 824,51	601 049,45	482 087,75	612 550,55

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

5.2. Analiza ściągłości należności w okresie 2010-2016.

W poniższej tabeli (brak wersji elektronicznej) zaprezentowanej, jako grafika nr 10 jest przedstawiona aktywność MZK w ściąganiu należności zakładu. Wyniki można skwitować następująco: niska staranność zakładu o regularne ściąganie należności. Sprawy sądowe podjęto dopiero w 2012 r.

Grafika nr 10. Windykacja należności w MZK w latach 2010-2016.

Tabela. Windykacja należności w MZK w latach 2010-2016

Lp.	Rok	Tytuł należności	Ilość wezwań [w szt.]	Sprawy sądowe [ilość pozwanych dłużników]	Wartość otrzymanych odsetek od zaległości [w zł]
1	2	3	4	5	6
1	2010	Woda i ścieki	870		
		Przyłącza	62		
		Usługi oczyszczania miasta	300		
		Czynsze mieszkaniowe	76		
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe			
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)			
Razem 2010 r.			1308		12 141,82
2	2011	Woda i ścieki	801		
		Przyłącza	52		
		Usługi oczyszczania miasta	300		
		Czynsze mieszkaniowe	92		
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe			
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)			
Razem 2011 r.			1245		13 315,90
3	2012	Woda i ścieki	835		
		Przyłącza	56		
		Usługi oczyszczania miasta	300		
		Czynsze mieszkaniowe	94	18	
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe			
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)			
Razem 2012 r.			1285	18	15 544,05
4	2013	Woda i ścieki	954		
		Przyłącza	43		
		Usługi oczyszczania miasta	300		
		Czynsze mieszkaniowe	82		
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe			
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)	6	1	
Razem 2013 r.			1385	1	19 456,82
		Woda i ścieki	1678		

5	2014	Przyłącza	45		
		Usługi oczyszczania miasta	300		
		Czynsze mieszkaniowe	102	9	
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe			
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)			
		Razem 2014 r.	2125	9	19 714,76
6	2015	Woda i ścieki	1432	2	
		Przyłącza	76		
		Usługi oczyszczania miasta	300		
		Czynsze mieszkaniowe	151	13	
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe			
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)			
Razem 2015 r.	1959	15	19 278,62		
7	2016	Woda i ścieki	1714	10	
		Przyłącza	49		
		Usługi oczyszczania miasta	200		
		Czynsze mieszkaniowe	117		
		UMiG za usługi			
		Lokale użytkowe	9		
		Fundusz wspólnot			
		Inne (jakie?)			
Razem 2016 r.	2089	10	10 114,41		
łącznie lata 2010-2016		11396	53	109 566,38	

Źródło: Informacje z danych MZK w Sulejowie.

5.3. Analiza stanu zadłużenia na dzień 31 grudnia 2016 r.

Stan zadłużenia w MZK w Sulejowie powiększał się każdego roku coraz bardziej. Szczegółowe wartości przedstawiono w tabeli nr 43. **Już w roku 2010 zadłużenie zakładu wynosiło 947.206,44 zł, a na koniec 2016 r. stan zadłużenia wynosi 2.031.117,20 zł.** Biorą pod uwagę, że Fundusz MZK nie pokrywa nawet majątku trwałego, to jest to sytuacja niezwykle trudna.

Kolejny raz należałoby podkreślić brak nadzoru ze strony organów Gminy, jak i brak odpowiedzialności osób zarządzających zakładem. Nieściągnięcie swoich należności we właściwym czasie musiało się przełożyć na rosnące długi. Proporcja tych kwot została przedstawiona w tabel nr 42.

Tabela nr 42. Stosunek należności do zobowiązań w MKZ w latach 2010-2016.

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia danego roku						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
2	3	4	5	6	7	8	9
Należności ogółem	613 704,23	625 022,07	628 796,04	648 824,51	601 049,45	482 087,75	612 550,55
Zobowiązania ogółem	947 206,44	1 063 638,61	1 060 623,61	1 088 918,05	1 054 610,46	916 234,12	2 031 117,20
Udział należności w zobowiązaniach w %	64,79	58,76	59,29	59,58	56,99	52,62	30,16

Źródło: Informacje z danych MKZ w Sulejowie.

Tabela nr 43. Stan zobowiązań MKZ w okresie 2010-2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan zobowiązań (saldo strony Ma konta) na dzień 31 grudnia [w zł]						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami, w tym:	505 823,62	645 571,67	585 073,38	577 773,11	603 887,65	311 442,82	1 109 929,53
	Woda i ścieki							
	Przyłącza						3,00	
	Usługi oczyszczania miasta	2 421,09	2 310,73	1 996,57	2 343,84	1 292,48	1 252,58	1 050,64
	Czynsze mieszkaniowe	188,31	692,14	1 022,82	396,07	156,34	48,83	293,24
	UMiG za usługi	74,04			15 058,55	2 988,05	435,88	157 561,77
	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	503 128,76	642 522,77	581 669,42	558 455,55	599 076,97	309 650,91	950 798,12
	Zobowiązania pozostałe							
	Lokale użytkowe		36,29		1 402,00			
	Fundusz wspólnot	11,42	9,74	384,57	117,10	373,81	51,62	225,76
2	Rozrachunki z budżetem, w tym:	60 398,58	42 322,77	71 170,56	60 810,96	60 373,08	133 460,99	175 949,99
	Z tytułu podatku dochodowego osób fizycznych	38 148,00	33 990,08	56 768,08	36 670,08	36 781,08	53 200,99	73 041,99
	Z tytułu podatku VAT	10 634,58	8 332,69	14 402,48	24 140,88	23 592,00	80 260,00	102 908,00
	Z tytułu podatku od nieruchomości							
	Z tytułu podatku od środków transportu - nadpłata	11 616,00						
	Z tytułu podatku od psa							
	Z tytułu opłaty targowej							
3	Pozostałe rozrachunki publiczno-prawne, w tym:	177 331,77	170 683,51	172 879,45	243 764,11	178 896,05	238 447,51	394 991,23
	ZUS ubezpieczenie społeczne	127 992,35	122 213,17	126 220,95	178 425,37	130 882,02	173 380,18	305 016,27
	ZUS ubezpieczenie zdrowotne	35 078,89	34 926,85	34 316,93	47 985,74	35 780,60	45 638,38	66 350,86
	ZUS fundusz pracy	10 610,09	10 135,35	10 012,18	13 208,92	9 443,39	14 734,51	18 581,78
	ZUS emerytury pomostowe	3 650,44	3 408,14	2 329,39	4 144,08	2 790,04	4 694,44	5 042,32
4	Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń	199 048,44	200 092,47	222 513,72	201 269,24	206 861,18	228 753,80	350 246,45
5	Pozostałe rozrachunki z pracownikami							
6	Pozostałe rozrachunki, w tym:	4 604,03	4 968,19	8 986,50	5 300,63	4 592,50	4 129,00	9 453,53
	PZU pracowników	4 070,00	4 180,00	8 444,50	4 160,50	3 922,50	3 927,00	9 233,53
	Kasa zapomogowo pożyczkowa	110,00	110,00	75,00	65,00	65,00	55,00	220,00
	Zajęcia sądowe	424,03	678,19	467,00	1 075,13	605,00	147,00	
	Ubezpieczenie pojazdów							
	Ubezpieczenia majątkowe							
7	Odpisy aktualizujące, w tym:							
	Z tytułu opłat za mieszkania							
	Z tytułu opłat za wodę i ścieki							
	Razem	947 206,44	1 063 638,61	1 060 623,61	1 088 918,05	1 054 610,46	916 234,12	2 031 117,20

Źródło: Informacje z danych MKZ w Sulejowie.

6. Status i miejsce MZK, w obliczu centralizacji podatku od towarów i usług VAT.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. wszystkie jednostki samorządu terytorialnego zostały zobligowane do wykonanie stanowiska zawartego w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 października 2015 r. I FPS 4/15 i w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (sygn. Akt C-276/14).

Oznacza to, że z tym dniem nastąpiła centralizacja rozliczeń w podatku od towarów i usług VAT. Istotą wprowadzonej regulacji było unormowanie kwestii odliczeń podatku od towarów i usług z kosztów realizowanych inwestycji przez samorządy.

Centralizacja VAT objęła wszystkie jednostki budżetowe oraz zakłady budżetowe JST, natomiast nie dotyczy to ośrodków kultury, bibliotek, spółek komunalnych i ośrodków zdrowia. Z dniem obowiązkowej centralizacji tj. od 1 stycznia 2017 r., jedynym podatnikiem podatku VAT stały się gminy, powiaty i samorządy wojewódzkie. Jednocześnie od tego dnia wszystkie jednostki budżetowe i zakłady budżetowe posiadające status czynnego podatnika VAT musiały dokonać, za pośrednictwem jednostki macierzystej, wyrejestrowania się w Urzędzie Skarbowym z ewidencji czynnych podatników podatku od towarów i usług.

Jednocześnie zmianie uległ sposób określania w umowach o zakup towarów i usług oraz na fakturach sprzedaży i zakupu strony reprezentującej daną jednostkę budżetową czy zakład budżetowy. Gmina występuje jako podatnik, natomiast jednostka i zakład budżetowy, jako odbiorca towarów czy usług lub jako sprzedający towary czy usługi.

W świetle faktu, że to gmina, jako osoba prawna jest podatnikiem podatku VAT, wszelkie rozliczenia między gminą, a jej jednostkami budżetowymi, czy zakładami budżetowymi nie mogą być traktowane jako sprzedaż między odrębnymi podmiotami. Oznacza to, że od 1 stycznia 2017 r. usługi świadczone między sobą, przez jednostki budżetowe i zakłady budżetowe oraz gminę muszą być dokumentowane notami księgowymi, nie natomiast fakturami. Nota księgowa/obciążeniowa jest dokumentem pozwalającym na zmniejszenie poniesionych kosztów przez daną jednostkę czy gminę.

Dla zakładów budżetowych, które w większości przypadków swoją działalność opierały na świadczeniu usług wobec własnej gminy, jest to nowa i trudna sytuacja, ponieważ wiąże się z niemożnością wystawiania faktur i traktowania takich usług, jako przychów. MZK w Sulejowie znalazł się w takiej właśnie sytuacji – nie może fakturować usług świadczonych na rzecz Gminy Sulejów, czy jednostek budżetowych swojej gminy.

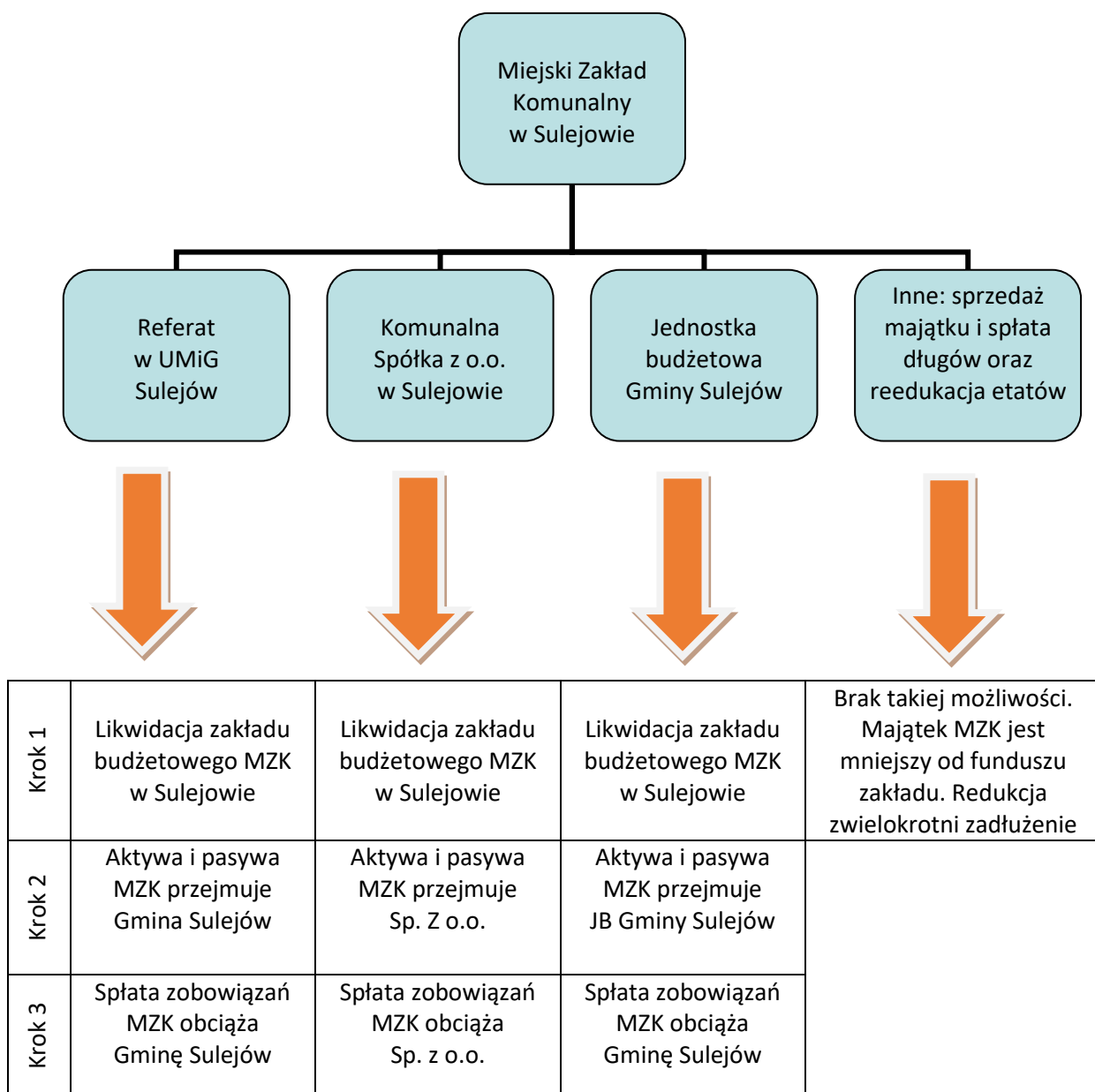
Innym ważnym aspektem centralizacji podatku od towarów i usług jest kwestia rozliczeń podatku naliczonego, wynikającego z faktur zakupowych. Zakłady budżetowe, które przed centralizacją mogły swobodnie dysponować nadwyżką podatku VAT i odzyskiwać go bezpośrednio od Urzędów Skarbowych, obecnie są skazane na dobrą wolę organu stanowiącego, w tym przypadku Radę Miejską w Sulejowie. Kwoty naliczonego podatku VAT, który przewyższał podatek należny, były dla zakładu budżetowego dochodem i wpływem środków finansowych. Po centralizacji podatku od towarów i usług nie jest to oczywiste.

7. Analiza procesów restrukturyzacji MZK.

7.1. *Możliwe warianty zmian formalno-organizacyjnych i uwarunkowania finansowe.*

Jest kilka scenariuszy rozwiązania nabrzmiałych problemów, związanych z funkcjonowaniem MZK w Sulejowie w formie prawno-organizacyjnej zakładu budżetowego. Poniżej za pomocą grafiki nr 6 zaprezentowano warianty wyjścia z trudnej sytuacji oraz uwarunkowania prawno-finansowe dla każdej z propozycji.

Grafika nr 6. Warianty zmian formalno-organizacyjnych MZK i uwarunkowania prawno-finansowe.



Krok 4	Nadzór bezpośredni Burmistrza, Skarbnika i Sekretarza	Nadzór za pośrednictwem Rady Nadzorczej i Zarządu	Nadzór za pośrednictwem Dyrektora Jednostki budżetowej
Krok 5	Finansowanie bezpośrednio z budżetu Gminy	Finansowanie z kapitału, dochodami własnymi i kredytami	Finansowanie z budżetu Gminy w formie zasilania jednostki
Krok 5	Brak podatku dochodowego. Podatek VAT – Gminy Sulejów	Podatek dochodowy w zależności od statutu. Podatek VAT - samodzielnie	Brak podatku dochodowego. Podatek VAT – Gminy Sulejów
Krok 6	Możliwość działalności gospodarczej ograniczona do zadań własnych Gminy	Swoboda możliwości gospodarczych określonych statutem Spółki	Swoboda możliwości gospodarczych określonych statutem Jednostki budżetowej

Źródło: Opracowanie własne.

Po wnikliwym przeanalizowaniu powyższych wariantów, ścieżek dalszego postępowania władz Gminy wobec MZK w Sulejowie nasuwa się wniosek, że **najprostszym, a jednocześnie najlepszym z rozwiązań jest przekształcenie zakładu budżetowego gminy w jednostkę budżetową gminy**. Jest to rozwiązanie pozwalające Gminie Sulejów na utrzymanie MZK, przy jednoczesnym ograniczeniu swobody finansowej firmy i zapewnieniu większej kontroli gospodarowania finansami publicznymi. Jednocześnie nie nastąpi ograniczenie nowego podmiotu w zakresie realizowania działalności gospodarczej związanej z wykonywanymi zadaniami własnymi gminy, np.: wykonywanie przyłączy wodnych i kanalizacyjnych. Natomiast wykonywanie usług remontowo-budowlanych będzie mogło się odbywać nadal na zlecenie UMiG Sulejów, zasilane bezpośrednio z budżetu. Może to jednak okazać się działaniem zbyt kosztownym w stosunku do cen robót budowlanych oferowanych w ramach ogłaszanych przez Gminę Sulejów przetargów.

Należy podkreślić, że w każdym z trzech omawianych wariantów, których zasadniczym celem jest przekształcenie zakładu budżetowego w inną formę prawno-organizacyjną, następuje najpierw likwidacja zakładu budżetowego, a następnie powierzenie zadań zakładu innej jednostce. Ważnym zagadnieniem jest status pracowników MZK w procesie przekształceń. Dlatego przejęcie przez urząd gminy mienia likwidowanej jednostki budżetowej wraz z przekazaniem jej zadań innej jednostce organizacyjnej spowoduje zasadniczo wejście w rolę pracodawcy przez urząd gminy, a nie przez jednostkę organizacyjną, która będzie wykonywać przekazane zadania – to urząd gminy przejmie pracowników. UMiG, jako zakład pracy przejmujący pracowników, może nie mieć dla wszystkich osób wystarczającej ilości zadań do wykonania, wówczas mogą znaleźć zastosowanie przepisy Ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 90, poz. 844 z późn. zm.).

W takiej sytuacji gmina może podjąć wiele kroków wspierających pracowników, z którymi będzie zmuszona się rozstać. Bardzo ciekawym rozwiązaniem, jest podjęcie przez gminę współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zaproponowania zwalnianym pracownikom wsparcia finansowego w postaci środków na uruchomienie działalności gospodarczej. Innym rozwiązaniem jest pomoc w pozyskaniu dotacji na utworzenie spółdzielni socjalnej przez grupę zainteresowanych osób.

7.2. Perspektywy rozwoju Spółki Komunalnej.

Spółka komunalna różnie się od zakładu budżetowego pod wieloma względami. Główna różnica, to możliwość bardziej swobodnego dysponowania posiadanym majątkiem i podejmowania działalności gospodarczej. Spółka posiada osobowość prawną i jest wyposażona przez powołujący ją samorząd w kapitał własny. Spółka może zaciągać zobowiązania finansowe, w tym kredyty (w granicach określonych przez właściciela – np.: gminę). Bezpośrednia odpowiedzialność za działania i zobowiązania spółki spada na zarząd spółki. Spółka może bezpośrednio i samodzielnie pozyskiwać zewnętrzne źródła finansowania, takie jak dotacje, darowizny, fundusze unijne, pożyczki czy kredyty.

Bardzo ważnym aspektem w analizie różnic między zakładem budżetowym, a spółką komunalną jest inny sposób prowadzenia rozliczeń finansowych i ksiąg rachunkowych. Spółka nie jest zobowiązana do rejestrowania zdarzeń gospodarczych w układzie klasyfikacji budżetowej, ponadto rozliczenia księgowe mają charakter memoriałowy, a nie kasowy. W zakresie obciążeń podatkowych, spółka komunalna jest samodzielnym podatnikiem podatku od towarów i usług VAT i może dowolnie kształtować sposób odzyskiwania nadwyżki podatku naliczonego np.: wystąpić o zwrot podatku na konto spółki lub przenieść na następny okres rozliczeniowy.

Natomiast wypracowany zysk przez spółkę komunalną i przekazany, zgodnie z podjętą uchwałą o przeznaczeniu zysku udziałowcom (w przypadku spółki komunalnej ze 100% udziałem gminy) – gminie nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Dochody te są dochodami z majątku gminy, ponieważ majątkiem gminy są udziały w spółce, a zatem uzyskane na ich podstawie dochody z tytułu dywidendy stanowią dochód z majątku gminy, który podlega zwolnieniu z podatku dochodowego.

W przypadku Gminy Sulejów, która liczy ponad 16 tys. mieszkańców, można rozważyć powołanie spółki komunalnej w celu realizacji zadań własnych gminy. Ważnym zadaniem gminy, jest obowiązek w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych. Zgodnie z danymi z budżetu Gminy Sulejów na rok 2017, gospodarka odpadami komunalnymi to rynek na poziomie 1.180.000,00 zł. Często w wyniku przetargu, środki przeznaczone na zagospodarowanie odpadów komunalnych są wydatkowane poza „granice gminy”, w przypadku powierzenia tego zadania własnej spółce komunalnej środki te „pozostaną” w gminie. Spółka komunalna mogłaby realizować to zadanie w układzie „in house” (powierzenie przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań własnych komunalnej spółce prawa handlowego powołanej w celu wykonywania tych zadań) i nie wymagałoby to stosowania procedur udzielania zamówień publicznych przez gminę. Ponadto spółka mogłaby realizować powierzonych jej, szereg innych zadań własnych gminy oraz prowadzić działalność gospodarczą w zakresie dopuszczonym prawem i zgodą gminy.

Kolejnym argumentem przemawiającym na rzecz rozważań powołania spółki komunalnej, jest będący w posiadaniu przez MZK majątek, środki trwałe w postaci samochodów przystosowanych do obsługi transportu odpadów komunalnych. Nie jest to zatem budowanie nowego podmiotu od przysłowiowego zera. Majątek mógłby być odsprzedany spółce lub przekazany w formie aportu. Jednak najważniejsze dla powodzenia przedsięwzięcia pt.: „Spółka komunalna Gminy Sulejów”, byłoby opracowanie solidnego biznes planu, w trzech wariantach: optymistyczny, pesymistyczny i optymalny; opartego na realnych przesłankach kosztowych i przychodowych.

Schemat do wstępnych założeń, dla takiego biznes planu został przedstawiony kierownictwu MZK w następującej wersji:

Przychody z działalności (netto w zł)

- 1.1. Odbiór odpadów komunalnych:
Częstotliwość x ilość x cena = wartość roczna
- 1.2. Odbiór odpadów od firm i instytucji
Częstotliwość x ilość x cena = wartość roczna
- 1.3. Inne przychody (jakie?)
Częstotliwość x ilość x cena = wartość roczna
.....

Koszty funkcjonowania (netto w zł)

- 2.1. Amortyzacja (wykaz posiadanych na start środków trwałych i ich amortyzacja):
Nazwa środka, wartość początkowa - do amortyzacji, stawka, wartość roczna
Nazwa środka, wartość początkowa - do amortyzacji, stawka, wartość roczna
.....
- Amortyzacja (plan nabycia nowych środków trwałych w ciągu pierwszych 5 lat):
Nazwa środka, wartość nabycia, miesiąc i rok nabycia, stawka, wartość roczna
Nazwa środka, wartość nabycia, miesiąc i rok nabycia, stawka, wartość roczna
Np.: samochód XXX: 45.000,00 zł, kwiecień 2019, 20%, [(45.000x20%):12m-cy]x8m-cy=6.000,00zł
.....
- 2.2. Zużycie materiałów i energii:
Nazwa kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
Nazwa kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
Np.: Telefon i internet: 12 m-cy x 150 zł = 1.800,00 zł
.....
- 2.3. Usługi obce:
Nazwa usługi: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
Nazwa usługi: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
.....
- 2.4. Podatki i opłaty:
Tytuł opłaty/podatku: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
Tytuł opłaty/podatku: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
.....
- 2.5. Wynagrodzenia stałe (brutto bez narzutów):
Nazwa stanowiska, wysokość wynagrodzenia miesięcznie x ilość miesięcy w roku = wartość roczna
Nazwa stanowiska, wysokość wynagrodzenia miesięcznie x ilość miesięcy w roku = wartość roczna
Nazwa stanowiska, wysokość wynagrodzenia miesięcznie x ilość miesięcy w roku = wartość roczna
.....
- Wynagrodzenia zlecane:
Tytuł zlecenia, wysokość wynagrodzenia jednorazowa w roku lub okresowa x ilość okresów w roku =
wartość roczna
Tytuł zlecenia, wysokość wynagrodzenia jednorazowa w roku lub okresowa x ilość okresów w roku =
wartość roczna
.....
- 2.6. ZUS i świadczenia dla pracowników:
Tytuł świadczenia, częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
Tytuł świadczenia, częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna
.....
- 2.7. Pozostałe koszty rodzajowe:

Tytuł kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

Tytuł kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

.....

Inne przychody i koszty (netto w zł)

4. Przychody operacyjne:

Tytuł przychodu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

Tytuł przychodu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

5. Koszty operacyjne:

Nazwa kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

Nazwa kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

7. Przychody finansowe:

Tytuł przychodu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

Tytuł przychodu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

8. Koszty finansowe:

Nazwa kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

Nazwa kosztu: częstotliwość x wartość okresu = wartość roczna

Planowane finansowanie zewnętrzne (w zł):

1. Kapitał początkowy Spółki: wartość,
2. Podniesienie kapitału: miesiąc i rok, wartość,
3. Dotacje: z jakiego tytułu, miesiąc i rok, wartość,
4. Kredyty i pożyczki: cel, miesiąc i rok, wartość i okres kredytu/pożyczki, oprocentowanie,
5. Dofinansowanie: cel, donator, miesiąc i rok, wartość.

Otrzymane zwrotnie z MZK, informacje wg powyższego schematu zostały oparte na stawce 11,00 zł od osoby. Natomiast w ostatnim przetargu ogłoszonym przez Gminę Sulejów w 2017 r. na zagospodarowanie odpadów komunalnych, wartość usługi zaproponowano gminie na poziomie 671.862,60 zł za okres 6 miesięcy, co daje w skali roku kwotę 1.343.725,20 zł brutto. Oznacza to, że oferowana stawka od osoby wynosi około 7,00 zł. Nie jest to zatem zachęcające do tworzenia spółki komunalnej tylko w tym celu.

Zatem schemat powyższych założeń powinien być ponownie przeanalizowany w szerszym gronie, **najlepiej w powołanym przez Burmistrza zespole z udziałem osoby merytorycznie znającej zagadnienie odpadów komunalnych, prawnika, finansisty, ekonomisty i osoby znającej społeczne uwarunkowania lokalne**; nie natomiast jednoosobowo. Ponadto ważnym czynnikiem w podjęciu decyzji o powoływaniu, bądź nie powoływaniu spółki komunalnej, winna być wnikliwa analiza konkurencji na rynku odpadów komunalnych oraz analiza SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) planowanego przedsięwzięcia.

Innym bardzo ważnym zagadnieniem, jeśli nie najważniejszym, w rozważaniu decyzji o powołaniu spółki komunalnej, jest dysponowanie odpowiednią, merytorycznie przygotowaną kadrą zarządzającą spółką. Właściwa obsada Zarządu i służb księgowych, będzie miała kluczowe znaczenie dla powodzenia projektu, sukcesu spółki i osiągnięcia zamierzonych celów.

7.3. Szanse oddłużenia i perspektywa stabilizacji standingu finansowego Zakładu budżetowego.

MZK w Sulejowie nie ma żadnych szans w tej formie prawno-organizacyjnej i w takich okolicznościach wewnętrznych i zewnętrznych, na oddłużenie i stabilizację sytuacji finansowej. Specyfiką zakładów budżetowych, jest sposób ich finansowania określony bardzo precyzyjnie przez ustawę o finansach publicznych, o czym szerzej w rozdziale 1.2. Źródła przychodów i zasady finansowania MZK, w szczególności:

- Koszty działalności MZK winny być pokrywane z przychodów MZK, w tym dotacji przedmiotowych.
- Brak możliwości kredytowania działalności.
- Budżet MZK, jako jednostki finansów publicznych, jest jednoroczny i koszty winny równać się przychodom, a w razie uzyskania zysku Rada Gminy decyduje, czy dany zakład budżetowy może zatrzymać wypracowany zysk.
- Nabywanie środków trwałych może odbywać się praktycznie tylko za zgodą organu stanowiącego JST (Rady Miejskiej w Sulejowie).

Wymienione przeszkody natury formalno-prawnej nie są jednak przeszkodą dla wielu zakładów budżetowych do funkcjonowania w gospodarce rynkowej. Jeśli założymy, że zakład budżetowy realizuje powierzone zadania gminy bez zysku, ale i bez straty, to koszty będą się równały przychodom. Natomiast nic i nikt z formalnego punktu widzenia nie stoi na przeszkodzie, żeby zakłady budżetowe, mające odpowiedni sprzęt i wyposażenie świadczyły swoje usługi podmiotom czy osobom fizycznym na „wolnym rynku”. Wówczas można by zakładać możliwość generowania zysku oraz przychyłność organu stanowiącego (Rady Miejskiej) do pozostawienia wypracowanego zysku w dyspozycji zakładu budżetowego. To dało by możliwość zakładowi do inwestowania w rozwój – nabywania nowych środków trwałych. Tak się jednak nie działo od 2010 r., a może i od wielu wcześniejszych lat (badany okres to lata 2010-2016). Obecnie sytuacja finansowa MZK nie pozwala na snucie takich planów. Zadłużenie MZK jest nie do odrobienia w krótkim czasie, a Gmina nie ma formalnych możliwości przejęcia tych długów bez przeprowadzenia likwidacji zakładu.

Dodatkowym, ważnym elementem analizy MZK są okoliczności wewnętrzne i zewnętrzne, czyli stosunki i relacje panujące między załogą MZK, a pracownikami UMiG Sulejów oraz stan wiedzy jednych i drugich na temat zasad funkcjonowania zakładów budżetowych. Potwierdzenie tej tezy, są wyniki przeprowadzonej wśród pracowników MZK analizy SWOT (słabych i mocnych stron MZK oraz szans i zagrożeń), gdzie jako największe zagrożenie dla bytu MZK, wskazano: zlecenie zakładowi robót budowlanych i remontowych przez UMiG Sulejów bez zapewniania środków finansowych na te prace.

Trudno tu doszukiwać się winy kogokolwiek, ale z całą pewnością jest to dowód, na brak świadomości: jak funkcjonują zakłady budżetowe i jak je można finansować. Najbardziej klarowne przykłady to budowa żłobka przez MZK dla UMiG, gdzie koszty robót znacznie przekroczyły przychody oraz gospodarowanie mieniem komunalnym oddanym w bezpłatne użytkowanie – zadanie, które winno być realizowane z poziomu Gminy Sulejów, a nie poprzez zakład budżetowy (przychodnie).

Są to zaszłości ciągnące się latami i zmiana mentalności, w tym zakresie, nie wydaje się możliwa.

Zakończenie i wnioski

Po dokładnym przeanalizowaniu zapisów z poszczególnych rozdziałów nasuwa się bardzo smutna refleksja, na temat standingu MZK. Mianowicie nikt, kto od lat wiedział, jak wygląda sytuacja finansowa zakładu – nie jest bez winy. Stąd w niniejszym opracowaniu nie analizowano i nie przytaczano nazwisk poszczególnych Dyrektorów MZK, kolejnych Głównych Księgowych MZK, kolejnych Burmistrzów Sulejowa, pracowników nadzorujących zakład z ramienia UMiG w Sulejowie czy przedstawicieli Rady Miejskiej w Sulejowie, ponieważ nie ma to żadnego znaczenia w 2017 roku, jeśli był to stan tolerowany od 2010 r., a możliwe, że od początku funkcjonowania MZK.

Zasadnicze problemy dotyczące działalności finansowej i ekonomicznej MZK można zdefiniować następująco:

- 1) Brak wiedzy na temat prawidłowego gospodarowania środkami finansowymi w zakładzie budżetowym Gminy, jakim jest MZK.
- 2) Świadczenie usług bezpłatnych, które nie miały finansowania z przychodów własnych zakładu oraz nie mogły być dofinansowane w ramach dotacji przedmiotowej.
- 3) Świadczenie usług poniżej kosztów ich wytworzenia.
- 4) Brak umiejętności przygotowanie kalkulacji danej usługi w sposób pozwalający na pokrycie kosztów – przychodami.
- 5) Brak porozumień/umów między MZK, a UMiG w Sulejowie pozwalających na realizację robót budowlanych wg jasnego kosztorysu dla obu stron.
- 6) Szczegółowa analityka kont księgowych danego działu dla kosztów i przychodów tego działu nie była wykorzystywana przez zarządzających zakładem do wyciągania wniosków.
- 7) Pokrywanie kosztów nierentownych działów zakładu, przychodami z innych działów, co w przypadku zakładu budżetowego jest niedopuszczalne.
- 8) Częste zmiany struktury organizacyjnej funkcjonowania MZK.
- 9) Ignorowanie opinii RIO w Łodzi o nieprawidłowej gospodarce finansowej w MZK.
- 10) Nieracjonalne gospodarowanie środkami finansowymi zakładu: wysokie stany gotówki w banku przy jednoczesnym niespłacaniu istniejących zobowiązań.
- 11) Mało skuteczne windykowanie należności, które pozyskiwane regularnie – znacznie obniżyłyby stan zobowiązań.
- 12) Finansowanie majątku trwałego z środków przeznaczonych na bieżącą działalność MZK.
- 13) Ponoszenie nakładów inwestycyjnych bez zgody Gminy.
- 14) Brak wniosków ze strony MZK do Gminy o wsparcie finansowe, w formie dotacji celowych, na zakup majątku trwałego.
- 15) Nieodprowadzanie do budżetu Gminy wypracowanej nadwyżki finansowej w zakładzie.
- 16) Planowanie działalności finansowej MZK, z założeniem strat w poszczególnych działach zakładu.
- 17) Rozbieżności i niedokładności w kalkulowaniu ceny 1 m³ odprowadzanych ścieków do kanalizacji miejskiej.
- 18) Nieczytelne rejestrowanie w księgach handlowych majątku własnego i obcego.
- 19) Nieprawidłowo zaprezentowana amortyzacja w latach 2009 i 2010.
- 20) Nieprawidłowe rozliczanie kosztów mediów budynków komunalnych.
- 21) Oczyszczalnia ścieków oczyszcza 80% ścieków z nieznanymi źródłami (nieszczelność zamkniętego systemu kanalizacji).
- 22) Stałe i powiększające się, nieodpowiedzialne zadłużanie zakładu.
- 23) Nieprzestrzeganie zasad prawidłowej gospodarki finansowej określonych w przepisach ustawy o finansach publicznych.

„Dziś”, także dzięki decyzji władarzy Gminy Sulejów, o zleceniu niniejszego opracowania, najistotniejsze jest podjęcie natychmiastowych kroków uniemożliwiających dalsze straty finansowe MZK, a tym samym całej gminy. Nagromadzone przez lata zobowiązania MZK, przy jednoczesnym braku możliwości ich spłaty przez MZK, czy za pośrednictwem budżetu Gminy Sulejów, będą się powiększały o odsetki i ewentualne koszty sądowe. MZK, jako zakład budżetowy nie może ogłosić upadłości i tym samym spłacić tylko tyle swoich zobowiązań – ile będzie wynikało z rozliczenia masy upadłościowej. Jednocześnie nic nie uchroni Gminę przed obowiązkiem spłaty tych zobowiązań, bez względu na podjęte decyzje w sprawie dalszego losu MZK.

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę uwarunkowania formalne, prawne, finansowe i organizacyjne najbardziej optymalnym rozwiązaniem wydają się propozycje przedstawione w rozdziale „7.1. Możliwe warianty zmian formalno-organizacyjnych i uwarunkowania finansowe”.

Bibliografia

Materiały wyjściowe

- 1) Bilanse Miejskiego Zakładu Komunalnego w Sulejowie za okres 2010-2016.
- 2) Opinia RIO – Uchwała II/220/2011 Składu Orzekającego RIO w Łodzi z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie opinii dotyczącej sprawozdania Burmistrza Sulejowa z wykonania budżetu za 2010 r.
- 3) Opinia RIO – Uchwała II/119/2012 Składu Orzekającego RIO w Łodzi z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie opinii dotyczącej sprawozdania Burmistrza Miasta i Gminy Sulejów z wykonania budżetu za 2011 r.
- 4) Opinia RIO – Uchwała II/79/2013 Składu Orzekającego RIO w Łodzi z dnia 13 maja 2013 r. w sprawie opinii dotyczącej sprawozdania Burmistrza Sulejowa z wykonania budżetu za 2012 r.
- 5) Opinia RIO – Uchwała II/119/2014 Składu Orzekającego RIO w Łodzi z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie opinii o sprawozdaniu Gminy Sulejów z wykonania budżetu za 2013 r.
- 6) Opinia RIO – Uchwała II/108/2015 Składu Orzekającego RIO w Łodzi z dnia 18 maja 2015 r. w sprawie opinii o sprawozdaniu Gminy Sulejów z wykonania budżetu za 2014 r.
- 7) Opinia RIO – Uchwała II/71/2016 Składu Orzekającego RIO w Łodzi z dnia 20 kwietnia 2016 r. w sprawie opinii o sprawozdaniu Gminy Sulejów z wykonania budżetu za 2015 r.
- 8) Uchwała (Nr nieczytelny) Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 30 kwietnia 1992 r.
- 9) Uchwała Nr VI/32/2003 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 24 lutego 2003 r.
- 10) Uchwała Nr XLIII/427/2010 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 19 października 2010 r.
- 11) Uchwał Nr XI/82/2015 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 25 czerwca 2015 r.
- 12) Uchwał Nr XXXVI/294/2017 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 28 lutego 2017 r.
- 13) Zarządzenie Nr 10/2010/S Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 15 listopada 2010 r.
- 14) Zarządzenia Nr 19/2015 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 11 czerwca 2015 r.
- 15) Zarządzenia Nr 21/2016 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 30 września 2015 r.
- 16) Zarządzenia Nr 28/2015 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 12 listopada 2015 r.
- 17) Zarządzenia Nr 31/2015 Dyrektora MZK w Sulejowie z dnia 21 grudnia 2015 r.
- 18) Wniosek o zatwierdzenie taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. z dnia 22.10.2012 r.

- 19) Wniosek o zatwierdzenie taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. z dnia 22.10.2013 r.
- 20) Wniosek o zatwierdzenie taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. z dnia 21.10.2014 r.
- 21) Wniosek o zatwierdzenie taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r. z dnia październik 2015 r.
- 22) Wniosek o przedłużenie czasu obowiązywania taryfy zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2017 r. z dnia 28.09.2016 r.
- 23) Uchwała nr XLV/438/2010 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie określenia opłat za wodę pobieraną z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę i wprowadzania ścieków do zbiorowych urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Sulejów.
- 24) Uchwała nr XII/100/2011 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie określenia opłat za wodę pobieraną z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę i wprowadzania ścieków do zbiorowych urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Sulejów.
- 25) Uchwała nr XXIII/219/2012 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie określenia opłat za wodę pobieraną z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę i wprowadzania ścieków do zbiorowych urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Sulejów.
- 26) Uchwała nr XXXIII/315/2013 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie określenia opłat za wodę pobieraną z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę i wprowadzania ścieków do zbiorowych urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Sulejów.
- 27) Uchwała nr XVII/1372015 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 24 listopada 2015 r. w sprawie określenia opłat za wodę pobieraną z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę i wprowadzania ścieków do zbiorowych urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Sulejów

Przepisy:

- 1) Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 z późn. zm.).
- 2) Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jednolity Dz.U. z 2016, poz. 710 z późn. zm.);
- 3) Ustawa z dnia 5 września 2016 r. o szczególnych zasadach rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2016 r. poz.1454);
- 4) Ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 476 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 168 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 1047);
- 7) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 198 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.);

- 9) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.);
- 10) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 2164 z późn. zm.);
- 11) Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 90, poz. 844 z późn. zm.)
- 12) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1542 z późn. zm.)
- 13) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu określania zakresu wykorzystywania nabywanych towarów i usług do celów działalności gospodarczej w przypadku niektórych podatników (Dz.U. z 2015 r. poz. 2193);
- 14) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz. 1053 z późn. zm.);
- 15) Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 1015);
- 16) Rozporządzenie Ministra Finansów z 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskie (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 760 z późn. zm.);
- 17) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) (Dz.U. z 2010 r. nr 242, poz. 1622).

Literatura

- 1) Finanse publiczne Komentarz praktyczny, Praca zbiorowa pod redakcją prof. dr hab. Eugeniusza Ruśkowskiego i prof. dr hab. Joanny M. Salachny, ODDK Sp. z o.o. Spółka Komandytowa, Gdańska 2014 r.
- 2) VAT Komentarz, Adam Bartosiewicz, Wolters Kluwer Polska S.A., Warszawa 2017 r.
- 3) Restrukturyzacja przedsiębiorstw Proces zarządzania zmianami, Cezary Suszyński, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A., Warszawa 1999 r.
- 4) Analiza finansowa w przedsiębiorstwie, Tadeusz Waśniewski, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 1997 r.
- 5) Działalność gospodarcza Jednostek Samorządu Terytorialnego. Dopuszczalność i granice jej prowadzenia, redakcja naukowa Mirosław Stec i Marek Mączyński, Wolters Kluwer Polska S.A., Warszawa 2016 r.
- 6) Sprawozdanie finansowe za 2015 rok państwowych i samorządowych jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, jednostek samorządu terytorialnego; Wojciech Rup; ODDK Sp. z o.o. Spółka Komandytowa, Gdańska 2016 r.
- 7) Prewspółczynnik odliczenia VAT naliczonego, Joanna Pęczek-Czerwińska, Wolters Kluwer Polska S.A., Warszawa 2016 r.

- 8) Komentarz do planu kont dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych oraz dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego; Maria Augustowska, Wojciech Rup; ODDK Sp. z o.o. Spółka Komandytowa, Gdańska 2016 r.

Spis tabel

- Tabela nr 1. Zatrudnienie i wynagrodzenie w MZK w latach 2010-2016.
- Tabela nr 2. Zatrudnienie w MZK wg działów w latach 2010-2016, w etatach.
- Tabela nr 3. Demografia w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.
- Tabela nr 4. Kobiety i mężczyźni wg grup wiekowych w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.
- Tabela nr 5. Struktura procentowa grup wiekowych mieszkańców w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.
- Tabela nr 6. Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Piotrkowskim w latach 2010-2016.
- Tabela nr 7. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Sulejów w latach 2010-2016.
- Tabela nr 8. Poziom wydatków na pomoc społeczną w Gminie Sulejów [w zł] w latach 2010-2016.
- Tabela nr 9. Podmioty gospodarcze w Gminie Sulejów w latach 2010-2016 [w szt.].
- Tabela nr 10. Zestawienie bilansów MZK w latach 2009-2016.
- Tabela nr 11. Dynamika zmian pozycji bilansowych w bilansach MZK za lata 2009-2016.
- Tabela nr 12. Struktura aktywów i pasywów w bilansach MZK za lata 2009-2016.
- Tabela nr 13. Koszty inwestycji finansowanych z środków własnych MZK w latach 2009-2016.
- Tabela nr 14. Zasady regulujące postępowanie z nadwyżkami w zakładach budżetowych.
- Tabela nr 15. Wykaz majątku na stanie MZK w 2010 r.
- Tabela nr 16. Wykaz majątku na stanie MZK w 2011 r.
- Tabela nr 17. Wykaz majątku na stanie MZK w 2012 r.
- Tabela nr 18. Wykaz majątku na stanie MZK w 2013 r.
- Tabela nr 19. Wykaz majątku na stanie MZK w 2014 r.
- Tabela nr 20. Wykaz majątku na stanie MZK w 2015 r.
- Tabela nr 21. Wykaz majątku na stanie MZK w 2016 r.
- Tabela nr 22. Zestawienie wartości majątku MZK w latach 2010-2016.
- Tabela nr 23. Plany finansowe MZK na lata 2010-2016 wraz z wykonaniem.
- Tabela nr 24. Wskaźniki odchyień przychodów wykonanych do planowanych w latach 2010-2016.
- Tabela nr 25. Wskaźniki odchyień kosztów wykonanych do planowanych w latach 2010-2016.
- Tabela nr 26. Informacje o dotacji przedmiotowej dla MZK w latach 2010-2016.
- Tabela nr 27. Zestawienie rachunku wyników MZK w latach 2009-2016.
- Tabela nr 28. Dynamika zmian rachunku wyników MZK za lata 2010-2016.
- Tabela nr 29. Struktura kosztów i przychodów w rachunku wyników MZK za lata 2010-2016.
- Tabela nr 30. Szczegółowa analityka kosztów usług obcych MZK w latach 2010-2016.
- Tabela nr 31. Koszty zarządu w latach 2010-2016 rozliczone na poszczególne działy MZK.
- Tabela nr 32. Udział kosztów bezpośrednich, pośrednich i kosztów zarządu w poszczególnych działach MZK w latach 2010-2016.
- Tabela nr 33. Wyniki finansowe poszczególnych działów w latach 2010-2015.
- Tabela nr 34. Przychody i koszty dla Ośrodka Zdrowia we Włodzimierzowie.
- Tabela nr 35. Przychody i koszty dla Przychodni Rejonowej w Sulejowie.
- Tabela nr 36. Koszty eksploatacji i utrzymania zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.
- Tabela nr 37. Wysokość cen i opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę.
- Tabela nr 38. Koszty i przychody z gospodarki wodnej i kanalizacyjnej w latach 2010-2016.
- Tabela nr 39. Nakłady na oczyszczalnię ścieków w MZK w latach 2010-2016.

Tabela nr 40. Nakłady na kanalizację ścieków w MZK w latach 2010-2016.

Tabela nr 41. Stan należności MZK w latach 2010-2016.

Tabela nr 42. Stosunek należności do zobowiązań w MZK w latach 2010-2016.

Tabela nr 43. Stan zobowiązań MZK w okresie 2010-2016 r.

Spis grafik

Grafika nr 1. Schemat organizacyjny MZK w Sulejowie w 2017 r.

Grafika nr 2. Mapa Powiatu Piotrkowskiego.

Grafika nr 3. Wykres podmiotów gospodarczych w Gminie Sulejów w latach 2011-2016.

Grafika nr 4. Struktura aktywów w MZK w 2010 r.

Grafika nr 5. Struktura aktywów w MZK w 2016 r.

Grafika nr 6. Warianty zmian formalno-organizacyjnych MZK i uwarunkowania prawno-finansowe.

Grafika nr 7. Skan sprawozdania finansowego za 2016 r.

Grafika nr 8. Skan tabeli infrastruktura kanalizacji sanitarnej w Gminie Sulejów.

Grafika nr 9. Skan tabeli infrastruktura wodociągowa w Gminie Sulejów.

Użyte skróty:

JB – Jednostka budżetowa

JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego

kol. – kolumna

MZK – Miejski Zakład Komunalny w Sulejowie

POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim.

RIO – Regionalna Izba Obrachunkowa

RM – Rada Miejska w Sulejowie

tzw. – tak zwane

t.j. – tekst jednolity

tj. – to jest

TBS – Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

UMiG – Urząd Miasta i Gminy Sulejów

VAT – podatek od towarów i usług